

Γενική
Δίπλωμα Συμμετοχής
Τάξη Α' Συμμετοχή
1957

Δ. Η.

ΕΠΙΤΟΜΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΜΟΝΟΝ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΠΙ ΤΕ
ΤΟΥ ΕΙ
ΕΓΚΡΙΘΕΝ ΔΕ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙΣ
ΚΑΙ ΝΥΝ ΠΑΛΙΝ ΜΟΝΟΝ

ΕΠΙ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΧΗΝ ΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

Σπύρος Ι. Πα
Ζωγράφου
Καθηγητής Εφαρμογών

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

46β — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46β

ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

17.869

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Φ.

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΟΝΟΝ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΕΠΙ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑΝ ΕΝ Τῷ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜῳ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1884

ΕΓΚΡΙΘΕΝ ΔΕ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1889, 1895, 1896, 1901
ΚΑΙ ΝΥΝ ΠΑΛΙΝ ΜΟΝΟΝ ΠΑΝΤΩΝ ΠΡΟΚΡΙΘΕΝ

ΕΠΙ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ (1906—1911)

ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΣΧΗΝ ΕΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΝΑΓΩΓΕΙΟΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

πασπύρου

ος

ΤΕΙ/ΗΠ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46β — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46β

ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

Ἀριθ. Πρωτ. 6110

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἀπριλίου 1906.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Δ. Η. Κυριακόπουλον καθηγητὴν·

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12ης Ἰουλίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως καὶ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἐκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπείας ταύτης, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα **Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης**, τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθέν, εἰσαχθῆ ἐν τοῖς δημοσίοις, δημοσυντηρητοῖς καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ πέντε σχολικὰ ἔτη, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1906—1911.

Ὁ Ὑπουργὸς

Α. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Στέφ. Μ. Παρίσης

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

(Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν κ. κ. κριτῶν).

Τὸ βιβλίον τοῦτο τοῦ Δημ. Η. Κυριακοπούλου ἐπι-
σταμένως διεξελθόντες παρατηρήσαμεν ὅτι συγκεντροῖ
ἐν ἑαυτῷ πολλὰ πλεονεκτήματα τῶν διὰ μικροῦς πρὸ
παντὸς μαθητᾶς προωρισμένων διδακτικῶν βιβλίων, σύν-
τομον τουτέστι, σαφῆ καὶ ἀκριβῆ διατύπωσιν τῶν συν-
τακτικῶν κανόνων οὕτως ὥστε εὐκόλως νὰ δύναται ὁ
μαθητὴς νὰ κατανοῇ τούτους. Πρὸς δὲ τῇ ἀρετῇ ταύτῃ
κέκτηται καὶ ἄλλην ἐξ ἴσου σπουδαίαν, τὴν ἀντιπαραβο-
λὴν δῆλα δὴ τῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς ἀρχαίας
συντάξεως πρὸς τὰ τῆς νεωτέρας γλώσσης, ἧς πανταχοῦ
σχεδὸν παραδείγματα ὁ συγγραφεὺς παρατίθησι, λίαν
ὠφέλιμα πρὸς εὐχερεστέραν κατανόησιν καὶ τῶν τῆς
ἀρχαίας συντάξεως κανόνων.

Ἐκτὸς δὲ πάντων τούτων ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ὅτι
ἐπὶ σειρὰν πολλῶν ἐτῶν διδάξας ἀπέκτησεν οὐκ ὀλίγην
πεῖραν καὶ ἔχει συνείδησιν ἐκείνων, τὰ ὅποια γράφει καὶ
ἐκείνων, δι' οὓς γράφει.

Διὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπεία ἀσμένῃ ἐγκρίνει αὐτὸ ὡς λίαν
κατάλληλον διὰ τὴν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις διδα-
σκαλίαν.

Ο Ι Κ Ρ Ι Τ Α Ι

Π. Καραλίδης Πρόεδρος

Ν. Μπαρμπαροῦχος

Γ. Παπαφωτίου

Ζ. Ζαχαριάδης

Σ. Λούγαρης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ τρίτη αὕτη ἔκδοσις τοῦ μικροῦ τούτου συντακτικοῦ διαφέρει τῶν προγενομένων κατὰ τε ἄλλα πολλὰ καὶ οὐσιώδη καὶ κατὰ τὰ παραδείγματα, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα ἐλήφθησαν ἐκ τῶν συγγραφέων τῶν διδασκομένων ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου καὶ ἐξελέχθησαν τὰ εὐληπτότατα καὶ ἀπλούστατα.

Ἐπειτα αἱ παραβολαὶ τῆς ἀρχαίας πρὸς τὴν ὀμιλουμένην ἐπλουτίσθησαν διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἐκ δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ παροιμιῶν καὶ γνῶμῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ αὐθεντικά καὶ κλασσικά οὕτως εἰπεῖν κείμενα τῆς νῦν ὀμιλουμένης γλώσσης. Ὅση δὲ ἢ ἐκ τούτων ὠφέλεια, οὐδενός, νομίζω, δεῖ λόγου.

Ἐπι δὲ σημειοῦμεν ὅτι ἐπνυξήθη μὲν τὸ περὶ προθέσεων κεφάλαιον, προσετέθη δὲ τὸ περὶ σχημάτων, ἵνα γίνῃ τὸ βιβλίον ἐπαρκές καὶ εἰς τὰ πληρεστέραν τινὰ καὶ αὐτάρκη διδαχὴν τῆς συντάξεως τοῦ λόγου θηρεύοντα σχολεῖα. Ταῦτα δὲ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν, ἥτις ἐξ ἀρχῆς προσετέθη ὡς περίληψις προπαρασκευαστικὴ εἰς τὴν σύνταξιν, ἵνα οἱ ἀρχάριοι μετὰ δύο ἢ τρία τὸ πολὺ μαθήματα λαμβάνοντες γενικὴν ἔννοιαν τῆς συντάξεως δύνανται ν' ἀσκῶνται εἰς αὐτὴν πρακτικῶς ὑπὸ τῶν διδασκόντων, ταῦτα, λέγω, δύνανται νὰ παραλείπωσιν ὅσοι δὲν τὰ θεωροῦσιν ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Ἀθήνησι μηνὶ Ἰανουαρίῳ τοῦ 1889.

Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

Ἐντὶ προλόγου τῆς παρούσης ἐκδόσεως παραθέτομεν τὸν ἐπίλογον τῆς κρίσεως τοῦ συντακτικοῦ τοῦδε, δι' ἣν χάριτας ἔχομεν τοῖς κυρίοις κριταῖς.

«Τὸ βιβλίον εἶναι ἄξιον συστάσεως διὰ τὴν ὀρθότητα καὶ συμφωνίαν τῶν νοημάτων καὶ τὴν μετὰ χάριτος βραχύτητα καὶ ἀκρίθειαν τῆς ἐκφράσεως. Ταῖς ἀρεταῖς ταύταις προστίθεται καὶ ἡ τοῦ ὅλου οἰκονομία, οὗ τὰ μέρη ὡς μέλη φαίνονται ἐπικουροῦντα ἀλλήλοις· μόνον δὲ τὰ μὲν περὶ ἄρθρον καὶ ἀντωνυμιῶν κεφάλαια δύνανται νὰ τεθῶσι προσφύεστερον πρὸ τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν, τὸ δὲ περὶ προθέσεων ὡς συμπλήρωμα τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν καὶ τὸ περὶ ἀρνητικῶν μορίων ἐν τέλει. Πλεονέκτημα δὲ ἐξαιρετικόν, ὅπερ οὐδὲν τῶν ἄλλων ἔχει, εἶναι καὶ ἡ παραβολὴ τῆς ἀρχαίας συντάξεως πρὸς τὴν νῦν, ὅπερ καλὸν βοήθημα τοῖς μαθηταῖς γίνεται. Ἐπὶ πᾶσι σημειωτέον ὅτι ὁ κ. συγγραφεὺς καὶ ἐκ τῆς πείρας μορφωθεὶς γνωρίζει καὶ διὰ ποίους γράφει καὶ πῶς πρέπει νὰ διδάξῃ· διὸ καὶ **προκριτέον πάντων**».

(Ἐκθεσις ἐπὶ τῶν εἰς διαγωνισμὸν ὑποβληθέντων συντακτικῶν κλπ. Ἐφημ. τῆς Κυβ. Σεπτεμβρ. 1896 ἀριθ. 133 σελ. 633).

Δ. Η. Κ.

ΕΚΤΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

Καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ ἀντὶ προλόγου παραθέτομεν κρίσεις τινὰς περὶ τοῦ συντακτικοῦ τοῦδε ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐκθέσεως τῆς κριτικῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπείας τοῦ ἔτους 1900—1901 τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

«Ἡ διατύπωσις τῶν κανόνων τοῦ συντακτικοῦ τούτου πανταχοῦ σχεδὸν εἶναι σαφής, σύντομος καὶ λογική».

»Καὶ τὰ παραδείγματα τοῦ συντακτικοῦ τούτου εἶνε εὐσύνοπτα, εὐληπτα καὶ τυπικά».

»Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐν τῷ συντακτικῷ τούτῳ γίνεται χρῆσις διδακτικῆς ἀρχῆς λίαν σημαντικῆς, ἥτις ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων εὐρίσκεται, εἶναι δὲ αὕτη ἡ συχνὴ σύγκρισις τῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου πρὸς τὰ τῆς ὀμιλουμένης ἀντίστοιχα, δι' ἧς εὐχερῆς βαθεῖα καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα καθίσταται τοῖς μαθηταῖς ἡ κατανόησις τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου καὶ δι' ἧς συνείδησιν τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς ὀμιλουμένης, ὧν χρῆσιν ἀνευ συνειδήσεως ποιοῦνται καθ' ἑκάστην οἱ μαθηταί, προσκτῶνται, προκρίνομεν τὸ συντακτικὸν τοῦ κ. Δ. Η. Κυριακοπούλου πάντων τῶν ἄλλων ὡς χρήσιμον καὶ κατάλληλον τοῖς μαθηταῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου».

Ἐπὶ τούτοις χάριτας μυρίας ἔχομεν τοῖς κ. κ. κριταῖς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰουνίου 1901.

Δ. Η. Κ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ *Συντακτικὸν* διδάσκει τὴν *σύνταξιν* τῶν λέξεων, τούτεστι πῶς συντάσσονται καὶ συνάπτονται ὀρθῶς πρὸς ἀλλήλας αἱ λέξεις καὶ οὕτω σχηματίζεται λόγος.

Λόγος δὲ εἶναι ἡ διὰ λέξεων ὀρθὴ καὶ τελεία ἔκφρασις τῶν διανοημάτων ἡμῶν εἴτε ἀπὸ στόματος εἴτε διὰ γραφῆς.

Ἡ διὰ λέξεων τελεία ἔκφρασις ενός τινος διανοήματος λέγεται *πρότασις*.

Πολλὰ δὲ πρότασις συναπτόμεναι μετ' ἀλλήλων ἀποτελοῦσι λόγον. Ἀλλὰ καὶ μία μόνη πρότασις δύναται ν' ἀποτελῆ λόγον τέλειον.

Ὅθεν πᾶς λόγος συνίσταται ἢ ἐκ μιᾶς μόνης προτάσεως ἢ ἐκ πολλῶν ὁμοῦ, αἵτινες ἔχουσι σχέσιν καὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλας.

Πᾶσα πρότασις συνίσταται ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον μέρη, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορήμα, τὰ ὅποια λέγονται ὄροι κύριοι τῆς προτάσεως· π. χ. Ἡ ἀρετὴ (ὑποκείμενον) ἐστὶ καλὴ (κατηγορήμα).

Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν καὶ τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν· π. χ. Ἡ φασίτος χλωδὸς ἦν.

Τὸ κατηγορήμα ἐκφράζεται ἢ μονολεκτικῶς, δηλαδὴ δι' ενός ῥήματος—οἶον· Ὁ νέος σὺ φρονεῖ—ἢ περιφραστικῶς, δηλ. διὰ τοῦ ῥήματος εἰμί καὶ ἐπιθέτου—οἶον· Ὁ νέος ἐστὶ σὺ φρων—καὶ τότε τὸ μὲν ἐπίθετον λέγεται κατὰ κατηγοροῦμενον, τὸ δὲ ῥῆμα εἰμί λέγεται συνδετικόν, διότι χρησιμεύει, ἵνα συνδέῃ ἀπλῶς τὸ κατηγορούμενον μετὰ τοῦ ὑποκειμένου.

Τὸ κατηγορούμενον εἶναι ὄνομα ἐπίθετον, τὸ ὅποῖον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. Τὸ μέλι ἐστὶ γλυκόν.—Οἱ Ἕλληνες πολέμικώτατοι ἐγένοντο.

Τὸ δὲ συνδετικὸν ἢ τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· π. χ. Σὺ μὲν παιδείας ἐπιθεῖς, ἐγὼ δὲ παιθεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ.

Δυνατὸν ὅμως εἶς ἢ πλείονες ὄροι τῆς προτάσεως νὰ ἐλλείπωσιν, ὅταν ἐν-

νοῦνται εὐκόλως· π. χ. "Ἕλληνες ἔαμεν (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῆ τὸ ὑποκείμενον ἡμεῖς).—Σοφὸν τὸ σαφές (λείπει τὸ συνδετικόν).

Τούναντιον δὲ πολλάκις οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τελείαν ἔκφρασιν ἰδέας τινός· διὰ τοῦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὴν πρότασιν καὶ ἄλλοι δευτερεύοντες, οἵτινες χρησιμεύουσιν, ἵνα συμπληρώσωσιν αὐτὴν ἢ ἵνα σαφηνίσωσι καὶ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον τοὺς κυρίους ὄρους. Οἱ δευτερεύοντες οὗτοι ὄροι λέγονται **συμπληρώματα ἢ προσδιορισμοί**· π. χ. 'Ὁ μέγας 'Αλέξανδρος ἦν υἱὸς Φιλίππου.

'Ὡς προσδιορισμοὶ τίθενται οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ἀντωνυμιαί, μετοχαί, ἀπαρέμματα, ἐπιρρήματα κλ. π. χ. Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἦν πατὴρ 'Αλεξάνδρου.—'Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς ἐστὶν ἀξίος ἐπαίνου.—'Ὁ μὴ δαρὲς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται.—Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ.

"Ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, τίθεται καὶ ἀντικείμενον ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, τὸ ὅποιον τίθεται κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν· π. χ. 'Ἐπιθυμῶ ελεῦθερίαν.—Βοηθῶ τὴν πατριδα.—Τὸ ὄφιλον ἐνεργεῖται.

Οἱ προσδιορισμοὶ εἶναι δύο εἰδῶν, ὀνομαστικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοί. Καὶ ὀνομαστικοὶ μὲν προσδιορισμοὶ τίθενται τὰ ὀνόματα (οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα), αἱ ἀντωνυμιαί, αἱ μετοχαί, τὰ ἀπαρέμματα κλπ. π. χ. 'Ὁ δίκαιος 'Αριστέδης.—'Ὁ ἐμὸς πατήρ.—'Ὁ λάμπων ἥλιος.

'Ἐπιρρηματικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ τίθενται τὰ ἐπιρρήματα ἢ ἀντ' αὐτῶν καὶ ὀνόματα κατὰ πλαγίαν πῶσιν μετὰ προθέσεων ἢ ἀνευ αὐτῶν, τὰ ὅποια ἐκφράζουσιν ἔννοιαν ἐπιρρηματικὴν· π. χ.—'Αρτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδάσκαλα εἴτα φοιτῶν.—Σωκράτης ἦν σοφὸς λιάν.

'Ὡς συμπληρώματα ἢ προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως τίθενται πολλάκις καὶ ἄλλαι προτάσεις ὀλόκληροι καὶ οὕτω σχηματίζεται λόγος συνιστάμενος ἐκ προτάσεων· π. χ. 'Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔση πολυμαθής.—Χαίρει, ὅτι ἐὺδοκίμεῖς.

'Ἡ πρότασις, ἣ ὁποία τίθεται ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς ἄλλης προτάσεως, λέγεται δευτερεύουσα ἢ ἐξαρτημένη πρότασις, ἣ δὲ προσδιοριζομένη λέγεται πρωτεύουσα ἢ κυρία πρότασις. Οὕτως, εἰς τὸ παράδειγμα 'Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔση πολυμαθής, ἡ πρότασις ἔση πολυμαθής εἶναι ἡ κυρία, ἣ δὲ πρότασις ἐὰν ἦς φιλομαθής εἶναι δευτερεύουσα καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς κυρίας προτάσεως.

Πρὸς σχηματισμὸν τελείου λόγου δυνατὸν εἶναι νὰ συνάπτωνται καὶ πολλαὶ προτάσεις ἀνεξάρτητοι· ἀπ' ἀλλήλων, αἰτινες λέγονται ὁμοταγεῖς ἢ παρατακτικαὶ προτάσεις· π. χ. Οἱ μὲν τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν, οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσιν.

'Αφοῦ διελάβομεν γενικῶς καὶ συντόμως περὶ προτάσεως καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς καὶ τοῦ λόγου ἐν γένει, ἐξετάζομεν ἤδη τὰ μέρη ἕκαστα τῆς προτάσεως καὶ τοῦ λόγου καὶ τὰ διάφορα εἶδη αὐτῶν ἀκριβέστερον πρὸς ἐντελεστέραν κατανοήσιν τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

§ 1. Πρότασις λέγεται ἡ διὰ λέξεων τελεία ἔκφρασις ἐνὸς διανοήματος.

Πᾶσα δὲ πρότασις συνίσταται ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον μέρη ἀναγκαστικά, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορήμα, τὰ ὅποια λέγονται ὄροι κύριοι τῆς προτάσεως.

Ὑποκείμενον λέγεται τὸ πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁ λόγος.

Κατηγορήμα δὲ λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου· π. χ. Ὁ Ὀλυμπός (ὑποκμ.) ἐστὶν ὄρος (κατηγόρημα).

Α΄. Περὶ ὑποκειμένου.

§ 2. Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν· π. χ. Ἡ οἰκία ἐστὶν εὐήλιος.

Ἄντι δὲ οὐσιαστικοῦ δύναται νὰ τεθῆ ὡς ὑποκείμενον καὶ ἀντωνυμία ἢ ἐπίθετον ἢ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου ἢ καὶ ὀλόκληρος πρότασις, τὰ ὅποια λαμβάνονται ὡς ὀνόματα οὐσιαστικά· π. χ. Ἐγὼ εἶμι Ἕλλην.—Γελᾷ ὁ μαρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾖ.—Διαφέρει πάμπλου μαθὼν μὴ μαθόντος.—Ἡ περὶ ἐστὶ δισύλλαβος.—Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ βῆδρον (ἐστίν).—Τὸ γνῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.

Β΄. Περὶ κατηγορήματος.

§ 3. Τὸ κατηγορήμα ἐκφράζεται κατὰ δύο τρόπους, α΄) μονολεκτικῶς δι' ἐνὸς ῥήματος, ὅπερ λέγεται ῥῆμα κατηγορηματικόν, π. χ. Σὺ παιδεῖας ἐπιθυμεῖς, καὶ β΄) περιφραστικῶς διὰ τοῦ

εἰμί καὶ ὀνόματος (οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου)· π. χ. Τὸ ῥόδον ἐστὶν εὐώδες.—Καὶ τὸ μὲν εἰμί λέγεται *συνδεδεικόν*, τὸ δὲ ὄνομα λέγεται *κατηγορούμενον*.

1. Τὸ *κατηγορούμενον* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον τίθεται συνήθως ἄνευ ἄρθρου· π. χ. Ὁ Θεός ἐστὶν ἀγαθός.

2. Δύναται ὅμως νὰ τίθεται ὡς *κατηγορούμενον* καὶ οὐσιαστικὸν ἢ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου ἢ καὶ ὀλόκληρος πρότασις· π. χ. Ὁ Σόλων ἦν νομοθέτης.—Ἐγὼ εἰμι ἐκείνος.—Τὸ αἰσθάνεσθαι ἐπίστασθαι ἐστίν.—Τὸ γινῶθι σαυτὸν ἐστίν, ἂν τὰ πράγματα εἰδῆς τὰ σαυτοῦ.

3. Ὄταν εἶναι ἐπίθετον τὸ *κατηγορούμενον*, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. Ἡ ἀρετὴ ἐστὶ καλή.—Οἱ Ἕλληνες πολεμικώτατοι ἐγένοντο.

4. Ὄταν τὸ *κατηγορούμενον* εἶναι οὐσιαστικόν, τότε συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν· π. χ. Κόσμος τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ἐστίν.—Τὰ πρόβατά ἐστὶ πλοῦτος.

5. Ὄταν τὸ ὑποκείμενον δὲν σημαίνει ἐν ἄτομον, ἀλλ' ὀλόκληρον τὸ γένος, τότε τὸ *κατηγορούμενον* ἐπίθετον δύναται νὰ τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ ἀριθμοῦ συνήθως, οἰουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ ἂν εἶναι τὸ ὑποκμ. π. χ. Καλὸν ἢ ἀλήθεια καὶ μόνιμον.—Ἡ πατρὶς φίλτατον.—Αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν.—Μητρὸς τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερον ἐστὶν ἡ πατρὶς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον.

ΣΗΜ. 1. Εἰς ταῦτα ἡ ὁμιλουμένη μεταχειρίζεται ὡς *κατηγορούμενον* τὴν λέξιν *πράγμα* μετὰ οὐδ. ἐπιθέτου· οἷον· Καλὸν *πράγμα* εἶναι ἢ ἀλήθεια.—Καὶ ἀπὸ μητέρα καὶ ἀπὸ πατέρα καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς ἄλλους προγόνους πολυτιμότερον *πράγμα* καὶ σεβαστότερον καὶ ἀγιώτερον εἶναι ἡ πατρὶς.

6. Τὸ *κατηγορούμενον* δύναται νὰ τίθεται καὶ κατὰ γενικὴν πτώσιν, ἣτις σημαίνει κτῆσιν ἢ ιδιότητα ἢ ἡλικίαν ἢ καταγωγὴν ἢ τὸ ὄλον κλπ.· π. χ. Ἦσαν αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις *Τισσαφέρμους*.—Πολίτου ἐστὶ δικαίου.—Ἦν ἐτῶν *τριάκοντα*.—Σόλων τῶν ἐπτὰ σοφῶν ἐκλήθη.

ΣΗΜ. 2. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γεν. ἔχουσιν τὰς αὐτὰς σημασίας· π. χ. Ἐγὼ εἶμαι δώδεκα ἐτῶν. Τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Γεωργίου. — Τὴν δὲ γεν. τοῦ ὅλου ἐκφράζει ἡ ὀμιλουμένη διὰ τῆς ἀπὸ μετὰ αἰτ. ὄσον ὁ Πέτρος εἶναι ἀπὸ τοὺς καλοὺς μαθητὰς (ἀρχ. τῶν καλῶν μαθητῶν).

§ 4. Ὅταν εἶναι πολλὰ τὰ ὑποκείμενα, ἂν μὲν εἶναι ἔμφυχα καὶ τοῦ αὐτοῦ γένους πάντα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ πληθ. ἀριθ. καὶ συμφωνεῖ πρὸς αὐτὰ κατὰ τὸ γένος· π.χ. Ἀγάθων καὶ Σωκράτης λοιποὶ (εἰσιν). — Ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ ἦσαν καλαί.

1. Ἄν δὲ τὰ ἔμφυχα ὑποκμ. εἶναι διαφόρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον τίθεται πάλιν κατὰ πληθ. ἀριθμ., ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ οὐδετέρου καὶ τὸ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδετέρου· π. χ. Ἡ μήτηρ ἢ ἐκεῖνου καὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἀδελφοί. — Ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον ἀγαθαί εἰσιν.

2. Ὅταν δὲ τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται πάλιν κατὰ πληθ. ἀριθ. ἀλλὰ κατ' οὐδέτερον γένος· π.χ. Κάλλος καὶ ἰσχύς δειλῶ καὶ κακῶ ζυνοικοῦντα ἀπρεπῆ φαίνεται. — Δίθιοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν.

§ 5. Συνδετικὸν εἶναι τὸ ῥῆμα εἰμὶ καὶ ἄλλα τινὰ ῥήματα ἔχοντα τὴν αὐτὴν σχεδὸν σημασίαν μὲ τὸ εἰμί· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὸ ὑπάρχω, τυγχάνω, γίγνομαι, πέφυκα καὶ ἔφην, καθίσταμαι· π. χ. Τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. — Οἱ θεοὶ ἴλεψ τυγχάνουσιν. — Τῆς ἐπιμελείας πάντα δοῦλα γίνονται. — Ἀπλοῦς ὁ λόγος τῆς ἀληθείας ἔφην.

Πάντα δὲ τἄλλα ῥήματα εἶναι κατηγορηματικά. Ἀλλὰ καὶ τῶν κατηγορηματικῶν ῥημάτων δέχονται κατηγορούμενον α') Τὰ ῥήματα δοκῶ, φαίνομαι, ἔοικα, νομίζομαι, κρίνομαι, ὑπαλαμβάνομαι, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, λέγομαι, προσαγορεύομαι, ἀκούω (=λέγομαι), αἰροῦμαι, (=ἐκλέγομαι), ἀποδείκνυμαι, χειροτονοῦμαι κλπ.· π. χ. Τυφλὸν τι τάνότητόν μοι δοκεῖ. — Πᾶσα ἐπι-

στήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται. — Ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλεῖται (Θηραμένης). — Οὔτοι νῦν κόλακες καὶ θεοὶ ἐχθροὶ ἀκούουσιν (=λέγονται). — Περικλῆς ἡρέθη στρατηγός. — β') Ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶν σχεδὸν ῥῆμα δύναται νὰ τεθῆ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, τὸ ὅποσον πολλάκις ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐπίρρημα· π. χ. Μέγας ἐκ μικροῦ Φίλιππος ἠῤῥηται. — Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνήγοντο ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι. — Ὁ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἔρρύη μέγας. — Ἡσυχος μέσην ὁδὸν ἔρχου.

§ 6. Τὸ ῥῆμα (εἴτε συνδετικὸν εἴτε κατηγορηματικὸν) συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκμ. κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· π.χ. Σὺ μὲν παιδεύεις ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ. — Πολλὰ ἀγαθὰ οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις.

1. Ὅταν τὸ ὑποκμ. εἶναι δυνικῷ ἀριθμοῦ ἢ δύο ὑποκείμενα ἐνικῷ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα τίθεται εἴτε εἰς δυνικὸν ἀριθμὸν εἴτε εἰς πληθυντ. π.χ. Δύο ἄνδρες τέθνατον. — Τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκω. — Μίνως καὶ Δικουῖργος νόμους ἐθέτην. — Τῶν αὐτῶν δέονται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ.

2. Ὅταν ὅμως τὸ ὑποκμ. εἶναι οὐδετέρου γένους πληθυντικῷ, τὸ ῥῆμα τίθεται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν ἀντὶ πληθ. π. χ. Ἔστι χρήματα ἡμῖν. — Τὰ παιδιά παίζει. — Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται Ἀττική.

3. Ὅταν δὲ τὸ ὑποκμ. εἶναι ὄνομα περιληπτικόν, τὸ ὅποσον εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνει πολλά, τὸ ῥῆμα πολλάκις δὲν τίθεται εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' εἰς πληθ. π. χ. Ἀθηναίων τὸ πλῆθος οἴονται. — Τὸ στρατόπεδον ἀνεχώρουν. — Ταῦτα ἀκούσασα ἡ πόλις Ἀγησίλαον εἴλοντο βρασιλέα.

4. Ὅταν τὸ κατηγορούμενον εἶναι οὐσ., πολλάκις τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκμ. π. χ. Τὸ διάζωμα, ὃ καλοῦνται φρένες. — Ἐστὸν δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλῷ.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ὀμιλουμένῃ παράδειγμα ἀττικῆς συντάξεως ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν ἐνθυμούμεθα· τῆς δὲ τῶν περιληπτικῶν εἶναι τὰ ἐξῆς· Ἡσανε κόσμος πολὺς. — Νὰ μὴ σὲ ἰδοῦν ὁ κόσμος.

§ 7. Ὅταν εἶναι πολλὰ τὰ ὑποκμ. τοῦ αὐτοῦ προσώπου πάντα, τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς αὐτὰ κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν,

δηλ. τίθεται κατὰ πληθ. ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον τῶν ὑποκειμένων π. χ. Λήθη καὶ δυσκολία καὶ μανία ἐμπίπτουσιν.

1. Πολλάκις ὁμοῦ συμφωνεῖ τὸ ῥῆμα πρὸς τὸ πλησιαιότερον ὑποκμ. ἢ πρὸς τὸ σπουδαιότερον π. χ. Ἄθλοί τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίνονται.—Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰσπίπτει εἰς τὸ στρατόπεδον.

2. Ἄν δ' εἶναι διαφόρων προσώπων τὰ ὑποκείμενα, τότε τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ κατὰ πρόσωπον πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον· εἶναι δὲ τὸ πρῶτον πρόσωπον ἐπικρατέστερον τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου καὶ τὸ δεύτερον ἐπικρατέστερον τοῦ τρίτου π. χ. Καὶ ἐγὼ καὶ σὺ πολλὰ καὶ εἵπομεν καὶ ἐπράξαμεν.—Οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε.

§ 8. Τὸ κατηγορημα ἐνίοτε ἀποφάσκειται ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου, δηλαδὴ λέγεται ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκμ., καὶ τότε τὸ κατηγορημα συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ἀρνητικοῦ οὐ ἢ τοῦ μὴ καὶ ἢ πρότασις λέγεται ἀποφατική π. χ. Σωκράτης οὐκ ἡμέλει τοῦ σώματος. Ὅταν δὲ τὸ κατηγορημα ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον, τότε τὸ κατηγορημα δὲν ἔχει ἄρνησιν καὶ ἢ πρότασις λέγεται καταφατική π. χ. Τῷ μὲν τρόπῳ γίγνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος.

Γ'. Ἑλλιπῆς πρότασις.

§ 9. Ἐκ τῶν κυρίων καὶ ἀναγκαίων ὄρων τῆς προτάσεως δυνατὸν γὰ παραλείπεται εἰς ἢ πλείονες, ὅσοι ἐννοοῦνται εὐκόλως εἴτε ἐξωθεν εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου, καὶ τότε ἢ πρότασις λέγεται ἑλλιπῆς.

1. Τὸ ὑποκμ. δὲν εἶναι ἀνάγκη γὰ τίθεται, ὅταν εἶναι πρῶτου ἢ δευτέρου προσώπου, διότι ἐννοεῖται ἐκ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος π. χ. Τί λέγεις;—Ἕλληνές ἐσμεν.—Τίθεται δὲ μόνον χάριν ἐμφάσεως ἢ ὅταν εἶναι ἀντίθεσις ἢ ἀντιδιαστολή, ὅταν δηλ. τὸ ὑποκμ. ἀντιδιαστέλληται πρὸς ἄλλο πρόσωπον, ἢτοι πρᾶττη διάφορα ἢ ἀντίθετα π. χ. Ἐγὼ ἐποίησα ταῦτα (ἔμφασις, ἐγὼ καὶ

οὐχι ἄλλος).—Σὺ μὲν παιδείας ἐπιθυμεις, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ (ἀντίθεσις).

2. Ὄταν ὁμως τὸ ὑποκμ. εἶναι τρίτου προσώπου, τότε πρέπει νὰ τίθεται πάντοτε. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τρίτου προσώπου δυνατὸν νὰ παραλείπηται τὸ ὑποκείμενον·

α') Ὄταν ἐννοῆται ἐκ τῶν προηγουμένων· π. χ. Ὁ Ἀγόρατος καὶ οἱ ἐγγυηταὶ καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμόν· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖ ἦσαν (ἐνν. ὁ Ἀγόρατος καὶ οἱ ἐγγυηταί), ἐβουλεύοντο, τί χρῆ ποιεῖν·

β') Εἰς τὰ ῥήματα βρέχει, ὕει, ἀστράπτει, βροντᾶ, συσκοτάζει (= σκοτεινιάζει), νίφει (= χιονίζει), σείει κλπ. Εἰς ταῦτα δύναται νὰ προστεθῇ ὡς ὑποκμ. ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Θεός.

γ') Ὄταν τὸ ὑποκμ. εἶναι γενικὸν καὶ ἀόριστον· π. χ. Πόνος, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ.—Παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἦκε λέγων.—Εἰς ταῦτα δὲν ἐννοεῖται ὠρισμένον τι πρόσωπον, ἀλλὰ γενικῶς καὶ ἀορίστως οἱ ἄνθρωποι λέγουσιν ὅτι ἦκέ τις.

δ) Ὄταν τὸ ὑποκμ. εἶναι ὠρισμένον πρόσωπον, τὸ ὅποσον ἔχει ἐπάγγελμα τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον· π. χ. Ἦνίκα ἂν ὄρα ἤ, σημανεῖ (ἐνν. ὁ σαλπικητής).—Ἐκῆρυξε τοῖς Ἑλλησι συσκευάζεσθαι (ἐνν. ὁ κῆρυξ).—Τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται (ἐνν. ὁ γραμματεὺς).

3. Καὶ τὸ συνδετικὸν παραλείπεται πολλάκις, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται ἔξωθεν· π. χ. Σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστίν).—Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα (ἐνν. ἐστίν).

4. Τὸ δὲ κατηγορηματικὸν ῥῆμα σπανίως παραλείπεται· π. χ. ὦ φίλε Φαίδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν; (ἐνν. ἔρχη).—Δεῦρο, Δημόσθενης (ἐνν. ἐλθέ).

5. Καὶ τὸ κατηγορούμενον δύναται νὰ παραλείπηται ἐννοούμενον ἐκ τῶν προηγουμένων· π. χ. Ἐγὼ μὲν σοφός εἰμι, σὺ δὲ οὐκ εἶ (ἐνν. σοφός).

6. Καὶ δύο ὅροι τῆς προτάσεως δύναται νὰ παραλείπωνται ἢ καὶ ὀλόκληρος πρότασις· π. χ. Ὁμολογεῖς ταῦτα; Ἐγωγε (ἐνν. ὁμολογῶ ταῦτα).—Μηδὲν ἄγαν (ἐνν. πρᾶπτε).—Ἐς κόρακας (ἐνν. ἔρρε). Ἐνταῦθα μόνον ὁ προσδιορισμὸς ἐς κόρακας ὑπάρχει, παραλείπεται δὲ ὅλη ἡ πρότασις σὺ ἔρρε).

ΣΗΜ. Καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην ὁμοίως παραλείπονται ὅροι τινὲς τῆς προτάσεως ἢ καὶ ὅλη ἢ πρότασις· π. χ. Τρώω (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῆ τὸ ἐγώ).—Κακὸ πρᾶγμα ἢ φτώχεια (ἐνν. εἶναι). —'Εγὼ εἶμαι καλός, ἀλλὰ σὺ δὲν εἶσαι (ἐνν. καλός). —'Ἀπὸ ποῦ, κύρ Δημήτρη; (ἐνν. ἔρχεσαι). —'Σ τ'ἀνάθεμα (ἐνν. πῆγαινε). —Ψωμί (ἐνν. θέλω ἢ δότε μου). —Χίλιοι, μύριοι καλογέροι 'ς ἓνα ῥάσο τυλιγμένοι (ἐνν. εἶναι). — Τὸ φῖδι τρώει τὴ θάλασσα κ' ἡ θάλασσα τὸ φῖδι (ἐνν. τρώει). —'Σ τὸ καλό (ἐνν. πῆγαινε).—Καλό 'ς τον (νὰ εἶναι).

Δ' Προσδιωρισμένη πρότασις.

§ 10. Πρὸς τελείαν ἔκφρασιν καὶ παράστασιν τῶν διανοημάτων ἡμῶν δὲν ἐπαρκοῦσι πολλάκις οἱ κύριοι τῆς προτάσεως ὅροι, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ τίθενται εἰς τὴν πρότασιν καὶ ἄλλοι ὅροι, οἵτινες χρησιμεύουσιν, ἵνα συμπληρώσωσιν αὐτὴν ἢ ἵνα σαφηνίσωσι καὶ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον τοὺς κυρίους αὐτῆς ὅρους. Οἱ δευτερεύοντες οὗτοι ὅροι τῆς προτάσεως λέγονται *ἀντικείμενα* (ἢ συμπληρώματα) ἢ *προσδιορισμοί*.

α' Ἀντικείμενον (ἢ συμπλήρωμα).

§ 11. Ἀντικείμενον λέγεται τὸ πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ πολλάκις τοσοῦτον ἀναγκαῖον συμπλήρωμα, ὥστε δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς τρίτος κύριος ὅρος τῆς προτάσεως.

1. Ἀντικείμενον δέχονται μόνον τὰ μεταβατικὰ ῥήματα. Τίθενται δὲ ὡς ἀντικείμενα

α') Τὰ οὐσιαστικὰ ὀνόματα· π. χ. Βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός.—β') Πολτάκις τίθεται ὡς ἀντικμ. καὶ ἀντωνυμία ἢ ἐπίθετον ἢ μετοχὴ ἢ ἀπαρέμφατον ἢ καὶ ὀλόκληρος πρότασις, τὰ ὅποια λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· π. χ. Στρατηγὸν αὐτὸν ἀπέδειξεν. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βέλτιστα.—Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.—'Ελεγον, ὅτι Κύρος τέθνηκεν.

2. Τὸ ἀντικμ. δύναται καὶ νὰ παραλείπηται, ὅταν ἐννοῖται

εἴτε ἐκ τῶν προηγουμένων εἴτε ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς προτάσεως π. χ. Δικαιοσύνη λυσιτελεῖ τῷ ἔχοντι (ἐνν. αὐτήν).

3. Τίθεται τὸ ἀντικμ. κατὰ πλαγίαν πτῶσιν, μάλιστα μὲν κατ' αἰτίατ., πολλάκις δὲ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν.

§ 12. Κατ' αἰτιατικὴν δέχονται τὸ ἀντικμ. ἢ συμπλήρωμα αὐτῶν, ἥτοι συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς, τὰ ἐξῆς ῥήματα:

1) Τὰ καθ' αὐτὸ μεταβατικά ῥήματα π. χ. Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τὴν Σέρξου στρατιάν.—Ὁ Φειδίας ἐπλασε τὸν Δία.

2) Τὰ ὠφελείας ἢ βλάβης σημαντικά π. χ. Σωκράτης ὠφέλει τοὺς ξυνοῦτας.—Ξένον ἀδικήσεις μηδέποτε.

3) Τὰ προσπαθείας σημαντικά ὡς τὸ θηρῶ ἢ θηρεύω, διώκω, μιμοῦμαι, ζηλῶ κλπ. Ἔτι δὲ τὰ ῥήματα μένω, φεύγω, ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω), κρύπτω, λανθάνω, καρτερῶ, φυλάττομαι, ἀμύνομαι, τιμωροῦμαι (=ἐκδικοῦμαι) π. χ. Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης.—Οἱ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτήτα.

4) Τὰ παθηματικά, ἥτοι τὰ ψυχικοῦ παθήματος σημαντικά, ὡς τὸ αἰδοῦμαι, αἰσχύνομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα, θαρρῶ, ἐκπλήττομαι, εὐλαβοῦμαι κλπ. π. χ. Οὐ καταισχυρῶ ὄπλα ἱερά.—Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον.

5) Ῥήματά τινα ἀμετάβητα κινήσεως σημαντικά, τὰ ὁποῖα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων γίνονται μεταβατικά π. χ. Διαβαίνουσι τὸν ποταμόν.—Διέρχομαι τὴν πόλιν.

6) Πάντα τὰ ῥήματα, καὶ ἐνεργητικά καὶ παθητικά καὶ οὐδέτερα, δέχονται πολλάκις σύστοιχον ἀντικμ. κατ' αἰτίατ. Λέγεται δὲ σύστοιχον ἢ ἑσωτερικὸν ἀντικ. τὸ οὖς. τὸ γινόμενον ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος π. χ. Κινδυνεύω τὸν ἑσχατον κίνδυνον.—Κάλλιστον ἔργον ἐργάσασθαι.—Πολλὴν φλυαρίαν φλυαρεῖν.

Ὡς σύστοιχον ἀντικμ. τίθεται καὶ αἰτ. οὐσιαστικοῦ ἐξ ἄλλης μὲν ῥίζης, ἀλλ' ἐχούσης ἐννοίαν συγγενῆ π. χ. Ἡσθένησε ταύτην τὴν νόσον. Ἐξῆλθον δὲ τινὰς καὶ ἄλλας ἐξόδους. Ὁμοσε τὸν κοινὸν ὄρκον.

Ἡ σύστοιχος αἰτ. συνήθως ἔχει προσδιορισμὸν ἢ ἐπίθετον ἢ γεν. οὐσιαστικοῦ. Συνηθέστατα δὲ παραλείπεται ἢ σύστοιχος αἰτ. καὶ

τότε τὸ ἐπίθ. ἢ ἡ γεν. τοῦ οὐσ. τρέπονται εἰς αἰτ. οὐδ. γένους ἐνικοῦ ἢ πληθ. ἀριθ. π. χ. *Μέγα ἐβόησεν* (=Μεγάλην βοήθησεν).—*Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτουσι* (μέγιστα παραπτώματα παραπίπτουσι).—*Τὸ στάδιον ἐνίκα Κροκίνας Θετταλός* (=τὴν νίκην τοῦ σταδίου).—*Ξενίας τὰ Λύκαια ἔθυσεν* (=τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Λυκ. θυσίαν).—*Ἔθυσεν τὰ Εὐαγγέλια* (=τὴν θυσίαν τῶν εὐαγγελίων, δηλ. τῶν καλῶν ἀγγελιῶν).

ΣΗΜ. Ὅμοίως καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην π. χ. Θὰ τραγουδήσω ἀγαλιανὰ καὶ θ' ἀκουσθῶ μεγάλα (τραγουδι τοῦ Δραγατσανίου).

§ 13. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται τὰ ἑξῆς ῥήματα:

1) Τὰ φροντίδος καὶ ὀλιγορίας (ἀμελείας) σημαντικά, οἷον τὸ φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι, κήδομαι, ἀμελῶ, ὀλιγορῶ κλπ. π. χ. *Μαθημάτων φρόντιζε μᾶλλον χρημάτων.*—*Ἡ τοῦ Θεοῦ φρόνησις ἅμα πάντων ἐπιμελεῖται.*—*Μηδενὸς ὀλιγορεῖτε.*

ΣΗΜ. Ὅμοίως συντάσσεται μετὰ γεν. τὸ φείδομαι καὶ ἀφειδῶ π. χ. *Χρόνου φείδου.*—*Τῶν σωμάτων ἀφειδήσαντες τρόπαια ἔστησαν.*

2) Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά, οἷον τὸ μέμνημαι, ἀναμιμνήσκομαι, ἐπιλανθάνομαι, ἐμνημονῶ κλπ. π. χ. *τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο.*—*Μὴ ἐπιλανθάνου τῶν εὐεργεσιῶν.*

3) Τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά π. χ. *Μακάριος ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.*—*Τὸ ἐψεύσθαι τῆς ἀληθείας κακόν.*

4) Τὰ ἐπιθυμίας καὶ ἀπολαύσεως σημαντικά, οἷον τὸ ἐπιθυμῶ, ἐφίεμαι, ἀπολαύω, γεύομαι κλπ. π. χ. *Τῶν μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ.*—*Τῶν ἀλλοτρίων ὀρέγονται.*—*Σίτου ἐγεύσαντο.*

5) Τὰ αἰσθήσεως σημαντικά, οἷον τὸ ἀκούω, ὀσφραίνομαι, ἴζω, ἄπτομαι κλπ., πλὴν τοῦ ὀρῶ π. χ. *Ὅνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὕς.*—*Κρομμύων ὀσφραίνομαι.*—*Ὅζει τῶν ἰχνῶν.*

6) Τὰ πλησμονῆς καὶ ἐλλείψεως σημαντικά π. χ. *Μὴ πίμπλασθε τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν.*—*Τῶν ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορῆσομεν.*—*Ὁ ἥδιστα ἐσθίων ἥκιστα ὄψου δεῖται.*

7) Τὰ ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά π. χ. *Πειράσθε εὖν τοῖς θεοῖς ἀρχεσθαι παντός ἔργου.*—*Δῆγε τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.*

8) Τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀποστάσεως σημαντικά· π. χ. Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φίνεται. — Ἀπέχει Πλάτεια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα.

9) Τὰ συμμετοχῆς σημαντικά· π. χ. Ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει. — Τὸ ἀνθρώπινον γένος μετέληφεν ἀθανασίας.

10) Τὰ συγκρίσεως σημαντικά, ἡγουν τὰ σημαίνοντα, ὅτι εἶναι τις ὑπέρτερος ἢ κατώτερος ἢ ἄρχων ἢ ὀδηγός τινος, οἷον τὸ ἄρχω (ἐξουσιάζω), ἡγοῦμαι, ἠπτώμαι, ἐλαττοῦμαι, μειονεκτῶ, πλεονεκτῶ κλπ.· π. χ. Αἰσχροὺν νόμιζε τῶν φίλων ἠπτάσθαι ταῖς εὐεργεσίαις. — Αἰσχροὺν ἐστὶ τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δὲ ἡδοναῖς δουλεύειν. — Φρόνησις μόνη ἡγεῖται τοῦ ὀρθῶς πράττειν.

11) Πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἀπό, ἐκ, πρό, ὑπέρ, κατά· π. χ. Πρόκειται τῆς Ἀττικῆς ὄρη μεγάλα. — Χρῆ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους.

§ 14. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

1) Τὰ σημαίνοντα σχέσιν ἢ διάθεσιν φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν πρὸς τινα (περιποιητικά ἢ ἀντιπεριποιητικά)· π. χ. Χρῆ πάντας ἀμύνειν τῇ πόλει. — Ἐπολέμει τοῖς Θραξίνοι. — Ὁργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ. — Κακοῖς ὀμιλῶν καυτὸς ἐκβήσῃ κακός. — Ὁμοίως μετὰ δοτικῆς συντάσσεται καὶ τὸ χρῶμαι· π. χ. Χρῶ τοῖς βελτίστοις.

ΣΗΜ. Ὁμοίως καὶ ἄλλα πολλὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ δοτ., ἧτις σημαίνει τὸ πρόσωπον (ἢ δοτικὴ αὐτῆ λέγεται προσωπική), τὸ ὅποσον ἔχει (δοτικὴ κτητικὴ) ἢ χάριν τοῦ ὁποίου γίνεται τι (δοτ. χαριστικὴ)· π. χ. Οὐκ ἔστι χρομάτα ἡμῖν (= ἡμεῖς δὲν ἔχομεν χρομάτα). — Πᾶς ἀνὴρ αὐτῷ πονεῖ (= διὰ τὸν ἑαυτὸν του, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ).

2) Τὰ σημαίνοντα ὁμοιότητα, ἰσότητα, καὶ συμφωνίαν· π. χ. Ἐσμὲν σκιαῖς ἐοικότες. — Τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

3) Τὰ σημαίνοντα ὑπακοήν καὶ ἀκολουθίαν· π. χ. Πείθου τοῖς ἄρχουσιν. — Τῇ ἀχαριστίᾳ ἔπεται ἡ ἀναίσχυντία.

4) Πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σοί, ἐπί, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς πρὸς, παρά, περὶ καὶ ὑπό, εἴτε ἕνεκα τῆς προθέσεως εἴτε ἕνεκα τῆς σημασίας τοῦ συνθέτου· π. χ. Τοῖς ὄρ-

κοις ἐμμένει ὁ δῆμος.—Φίλος φίλω συμπονεῖ.—'Ἐγκ αὐῶ τινι.—
'Αντιλέγω τινί.

§ 15. Πολλάκις τὸ αὐτὸ ῥῆμα δύναται νὰ ἔχη δύο ἀντικείμενα, ἐν ἄμεσον καὶ ἄλλο ἔμμεσον· π. χ. 'Τμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ.—Τίθενται δὲ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἢ καὶ τὰ δύο κατ' αἰτιατικὴν ἢ τὸ μὲν ἄμεσον κατ' αἰτιατικὴν, τὸ δὲ ἔμμεσον κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ τὸ ἐν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἄλλο κατὰ δοτικὴν. Ὅθεν ὑπάρχουσι ῥήματα συντάσσόμενα α') μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, β') μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς, γ') μετὰ αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς, καὶ δ') μετὰ γενικῆς καὶ δοτικῆς.

α') Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται 1) Τὰ παιδευτικά· π. χ. 'Ἡρξάτό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν.—2) Τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά· π. χ. 'Ὁ πάππος τὸν Κῦρον στολὴν καλὴν ἐνέδυσε.—3) Τὰ αἰτητικά καὶ στερητικά· π. χ. 'Τμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ.—Τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς Φίλιππος ἀποστρεφεῖ.—'Ἐτι δὲ τὸ κρύπτω καὶ ἀναμιμνήσκω· π. χ. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός.—'Αναμνήσω ὑμᾶς τοῦς τῶν προγόνων κινδύνους.—4) Πολλὰ ῥήματα δέχονται αἰτιατικὴν τοῦ ἄμεσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικὴν σύστοιχον· π. χ. Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην.—5) Τινὰ ῥήματα πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου δέχονται καὶ κατηγορούμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν· π. χ. Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησεν.—Οἱ ἐμοὶ φίλοι καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν.

β') Μετὰ αἰτιατικῆς ἄμεσου καὶ γενικῆς ἔμμεσου ἀντικειμένου συντάσσονται 1) Τὰ πληρώσεως καὶ κενώσεως σημαντικά· π. χ. Οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλασσαν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρων ;—'Ἐρως ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ.—2) Τὰ ἀξίας, πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς σημαντικά· π. χ. Οἱ βάρβαροι Θεμιστοκλέα τῶν μεγίστων τιμῶν ἤξιώσαν.—Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγαθ' οἱ θεοί.—3) Τὰ ἀπαλλαγῆς καὶ κωλύσεως σημαντικά· π. χ. Θεσεὺς τὰς Ἀθήνας δεινοῦ προστάγματος ἠλευθέρωσε.—Τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἴσπλου.—4) Ὅσα ἀπαιτοῦσι προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας, ἥτοι τὸ ἐνεκα τίνος γίνεταί τι· π. χ. Ζηλώ σε τῆς εὐγλωττίας.—Τοῦ πάθους ὠκτιρεν αὐτόν.—

5) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ μαθάνειν τι παρά τινος· π. χ. *Μάθε μου καὶ τὰδε*.—*Ἦδομαι ἀκούων σου φρονίμους λόγους*.—6) Πολυλά ρήματα σύνθετα μετὰ προθέσεως (ἐκ, ἀπό, ὑπέρ, κατὰ) συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἕνεκα τῆς προθέσεως καὶ μετὰ αἰτιατικῆς ἕνεκα τῆς ἐννοίας τοῦ ρήματος· π. χ. *Τὸ δαιμόνιον ἀποτρέπει με τοῦτου*.—Οἱ Ἀθηναῖοι θάνατον κατέγνωσαν Ἀλκιβιάδου.

ΣΗΜ. Εἰς ταῦτα ἡ αἰτ. εἶναι τὸ κυρίως ἀντικμ., ἡ δὲ γεν. σημαίνει τὴν ὕλην, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν, τὴν αἰτίαν κλπ.

γ') Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται 1) Τὰ δόσεως σημαντικά (αἰτ. ἄμεσον ἀντικμ., δοτ. ἔμμεσον)· π. χ. *Ὅσα (ἀγαθὰ) οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις*.—*Ἰμάτιον ἔδωκεν ἐκάστω*.—2) Τὰ ὁμοιώσεως καὶ ἰσώσεως σημαντικά· π. χ. *Τοῖς βελτίστοις εἰκάζω αὐτόν*.—*Ὁ σίδηρος ἰσοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ*.—3) Τὰ προσεγγίσεως καὶ μίξεως σημαντικά· π. χ. *Αἱ Σειρῆνες τὰς χεῖρας οὐδενὶ προσέφερον*.—*Μίγνυμι ὕδωρ τῷ οἴνω*.—4) Ῥήματά τινα σύνθετα μετὰ προθέσεως, ἡ ὁποῖα ἀπαίτει δοτικὴν· π. χ. *Ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσεν*.

δ') Μετὰ γενικῆς τοῦ ὅλου καὶ δοτικῆς τοῦ προσώπου συντάσσονται 1) Τὰ μεταδόσεως καὶ παραχωρήσεως σημαντικά· π. χ. *Χρὴ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις*.—*Καὶ ὁδοῦ παραχωρῆσαι τὸν νεώτερον πρεσβυτέρῳ πανταχοῦ νομίζεται*.—2) Τὰ συμμετοχῆς σημαντικά· π. χ. *Ἐκοιμήθησαν τῶν κινδύνων ἡμῶν*.—*Μετσεχήκαμεν ἡμῶν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων*.

§ 16. Ἴνα διακρίνωμεν τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον ἀπὸ τοῦ ἔμμεσου, τὸ ἀσφαλέστερον μέσον εἶναι νὰ τρέψωμεν τὴν ἐνεργητικὴν πρότασιν εἰς παθητικὴν· διότι τότε τὸ μὲν ἄμεσον ἀντικείμενον γίγεται ὑποκείμενον τῆς παθητικῆς προτάσεως, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον· π. χ. *Ὁ πάππος τὸν Κῦρον στολὴν καλήν ἐνέδυσεν*—*Ὁ Κῦρος ἐνεδύθη ὑπὸ τοῦ πάππου στολὴν καλήν*.—Ὡσαύτως διακρίνωμεν τὸ ἀντικείμενον ἀπὸ τοῦ κατηγορουμένου αὐτοῦ· π. χ. *Οἱ ἐμοὶ φίλοι καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν*—*Ἰπὸ τῶν ἐμῶν φίλων ἐγὼ καλοῦμαι Εὐδαιμονία*· διότι ἐνταῦθα τὸ κατη-

γορούμενον τοῦ ἀντικειμένου γίνεται ὀνομαστικῆ συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

β') Προσδιορισμοί.

§ 17. Προσδιορισμοὶ (ὡς εἶπομεν ἐν § 10) εἶναι οἱ δευτερεύοντες ἐκείνοι ὄροι τῆς προτάσεως, οἵτινες προστίθενται, ἵνα σαφηνίσωσι καὶ ὀρίσωσιν ἀκριβέστερον καὶ πληρέστερον τοὺς κυρίους ὄρους αὐτῆς ἢ καὶ ἄλλους δευτερεύοντας ὄρους.

Οἱ προσδιορισμοὶ εἶναι δύο εἰδῶν· α') ὀνοματικοί, τουτέστιν ὀνόματα ἢ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου λαμβανόμενα ὡς ὀνόματα, καὶ β') ἐπιρρηματικοί, τουτέστιν ἐπιρρήματα ἢ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου λαμβανόμενα ὡς ἐπιρρήματα.

α') Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 18. Οἱ ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ εἶναι ἢ ἐπίθετα καὶ λέγονται ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, ἢ οὐσιαστικά καὶ λέγονται οὐσιαστικοὶ προσδιορισμοί.

1. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται

α') Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα συμφωνοῦσι πρὸς τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα προσδιορίζουσι, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π.χ. Μικρὸς παῖς.— Ἄνδρες, γενηαῖοι.

β') Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ τὰ ἄρθρα, τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, αἱ ἀντωνυμῖαι, αἱ μετοχαί, τὰ ὁποῖα ὡσαύτως συμφωνοῦσι πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. Τῇ πόλει.— Ὁ λάμπων ἥλιος.— Οἱ παρόντες πολῖται.— Ὁ ἐμὸς πατὴρ Κέφαλος.— Ἐἰροῦσιν ἐν τρισὶ μῆσὶ δύο πόλεις.

γ') Ὁσαύτως ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ οὐσιαστικά ὁμοιοπτώτως τῷ προσδιοριζομένῳ ἢ κατὰ γενικὴν, καὶ ἐμπρόθετα καὶ ἐπιρρήματα, τὰ ὁποῖα πάντα γίνονται ἐπίθετα ὑπὸ τοῦ ἄρθρου· π. χ. Ἑλλάς φωνή (≡ Ἑλληνικὴ φωνή). — Γέρων ἀνὴρ.— Ἄνδρες, δικασταί. — Ὁλεθρος γραμματεὺς (≡ Ὁλέθριος γραμματεὺς).¹— Ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων (≡ Ἀθηναϊκός). — Ὁ

ΣΗΜ. Οὕτω καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην, γ ἔ ρ ο ς ἄνθρωπος, γ ρ ἡ ἄ γυναῖκα, π α ι δ ἰ πρᾶγμα κλπ.— Γυρίζει ὁ γ ἔ ρ ο — Ὁλυμπος καὶ λέγει τοῦ Κισσάδου.

νῦν καιρός (== Ὁ τωρινὸς καιρός).—Οἱ πάλαι ἄνθρωποι (Οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι).—Τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς (== Τῆς καθημερινῆς τροφῆς).—Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης.

δ') Καὶ ὁλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός· π.χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὀρᾷ (== ὁ ὀρῶν).

ε') Πολλάκις ἐλλείπει τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ τότε ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικόν· π. χ. φίλος, ἐχθρὸς (ἀνὴρ), ἡ ῥητορικὴ (τέχνη), ἡ εὐθεία (γραμμὴ) κλπ.

ς') Ὡσαύτως ἀντὶ οὐσιαστικοῦ τίθεται οὐδέτερον ἐπιθετον μετὰ τοῦ ἄρθρου· π. χ. τὸ ἀληθές (== ἡ ἀλήθεια), τὸ δυνατὸν (== ἡ δύναμις), τὸ ἀντίπαλον (== οἱ ἀντίπαλοι), τὸ Ἑλληνικόν (== οἱ Ἕλληνες), τὸ βαρβαρικόν (== οἱ βάρβαροι).

ΣΗΜ. 1. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ· π. χ. Τὸ φιλότιμον (== ἡ φιλοτιμία) ἔφαγε τὸν Κυβερνήτην.—Κάμε τὸ καλὸ καὶ ῥιχ' το' εἰς τὸ 'γιαλό.—Τὸ δίκηρον εἶναι.—Τὸ χρυσαφικόν, τὸ ἀσημικόν (== τὰ χρυσᾶ, τὰ ἀργυρᾶ σκεύη).

2. Οὐσιαστικοὶ δὲ προσδιορισμοὶ εἶναι οὐσιαστικά, τὰ ὅποια τίθενται ὡς προσδιορισμοὶ ὀνομάτων εἴτε ὁμοιοπτώτως εἴτε ἐτεροπτώτως.

Ὁμοιοπτώτων προσδιορισμῶν ὑπάρχουσι τρία εἶδη, α') ἡ παράθεσις, β') ἡ ἐπεξήγησις καὶ γ') ὁ ἐπιμερισμὸς.

α') Παράθεσις εἶναι οὐσιαστικὸν τιθέμενον ὡς προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποῖον εἶναι μὲν ὠρισμένον καὶ σαφές, ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς ὀρίζει αὐτὸ ἀκριβέστερον ἢ προσθέτει νέον γνώρισμα αὐτοῦ. Ὁ κατὰ παράθεσιν οὗτος προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πῶσιν μόνον, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν· π. χ. Φίλιππος ὁ Μακεδών.—Ἡ ἡμετέρα πόλις ἢ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων (== ἥτις ἐστὶ κοινὴ καταφυγὴ).

ΣΗΜ. 2. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ· ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίτσαβος τὰ δυὸ βουνὰ μαλώνουν.

β') Ἐπεξήγησις δὲ εἶναι οὐσιαστικὸν τιθέμενον ὡς προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποῖον εἶναι γενικὸν καὶ οὐχὶ ὠρισμένον,

ὀρίζεται δὲ καὶ ἐξηγεῖται ἢ σαφηνίζεται ὑπὸ τοῦ προσδιορισμοῦ·
π. χ. Ὁ θάνατος τυγχάνει ὡν δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, τῆς
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.—Περικλῆς δυοῖν ἐγένετο μαθητῆς,
'*Αναξαγόρου τε καὶ Δάμωνος.*

ΣΗΜ. 3. Ἐὐὐμιλουμένη ὁμοίως ἐκφράζει τὸν κατ' ἐπεξηγήσειν
προσδιορισμὸν προσθέτουσα καὶ τὸ δηλαδὴ π. χ. Ὁ θάνατος εἶ-
ναι διάλυσις δύο πραγμάτων, δηλαδὴ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος·

γ') Ἐπιμερισμὸς δὲ εἶναι, ὅταν τίθεται τὸ ὅλον καὶ ἔπειτα
τίθεται ὡς προσδιορισμὸς αὐτοῦ τὸ μέρος ἢ τὰ μέρη αὐτοῦ κατὰ
τὴν αὐτὴν καὶ τὸ ὅλον πτώσειν π. χ. *Λύπαι αἱ μὲν χρῆσταί
εἰσιν, αἱ δὲ κακαί.*—*Οὔτοι ἄλλος ἄλλα λέγει.*

§ 19. Οἱ ἐτερόπῳτοι προσδιορισμοὶ τίθενται κατὰ μίαν
τῶν πλαγίων πτώσεων, κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν.

1. Κατὰ γενικὴν οὐσιαστικοῦ δέχονται προσδιορισμὸν, ἥτοι
συντάσσονται μετὰ γενικῆς,

α') Ὅσα ὀνόματα σημαίνουσι κτήσιω, ἥτοι ὅτι ἀνήκει τι εἰς τινα
καθ' οἰονδήποτε τρόπον, καὶ ἡ γενικὴ αὐτὴ λέγεται κτητικὴ π. χ.
'*Ἄγρὸς Περικλέους.*—*Δημοσθένης Δημοσθένους* (γεν. τῆς συγγε-
νείας).—*Ἴππος ἱερός ἡλίου.*—*Ἀλλότριον τῆς πατρίδος.*

β') Ὅσα σημαίνουσι μέρος ὅλου τινός, καὶ ἡ γενικὴ αὐτὴ
λέγεται διαιρετικὴ π. χ. *Ἄνδρα οἶδα τοῦ δήμου.*—*Ἐυνέπλεον
Παλῆς Κεφαλλήνων.*—*Δίσχορον ἐστὶ τοῦ; παῖδας μὴ μιμείσθαι
τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων.*

γ') Ὅσα σημαίνουσιν ὅτι ἔγιναν ἐξ ὕλης τινός ἢ περιέχουσιν
ὕλην τινά (ἢ γεν. σημ. τὴν ὕλην) π. χ. *Ἄνδριάς χαλκοῦ.*—*Ἄγις
ἐκ Δεκελείας ἰδὼν πλοῖα πολλὰ σίτου εἰς Πειραιᾶ καταθέντα.*

δ') Ὅσα ἀπαιτοῦσι προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας π. χ. *Γραφὴ
ἀσεβείας.*—*Ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν ἐποίουν.*

ε') Ὅσα ἔχουσιν ἔννοιαν ῥηματικὴν δέχονται γενικὴν ἀντικει-
μενικὴν ἢ ὑποκειμενικὴν π. χ. *Καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγί-
γνεται τῶν συντρόφων* (=Καὶ τὰ θηρία ποθοῦσι τὰ σύντροφα
γεν. ἀντικειμ.).—*Φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο* (γεν. ὑποκ.).
—*Πέλοπος* (γεν. ὑποκειμ.) *Πελοποννήσου* (γεν. ἀντικειμ.) *κατά-
ληψις* (=Ὁ Πέλοψ κατέλαβε τὴν Πελοπόννησον).

ς) Τὰ ὀνόματα τὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν τῶν μετὰ γενικῆς συντασσομένων ῥημάτων· οἷον 1) Τὰ φροντίδος καὶ ὀλιγορίας σημαντικά ὀνόματα· π. χ. Ἐπιμελῆς τῶν φίλων εἶ.—Τῆς διγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν.—Ὁμοίως καὶ τὸ φειδωλὸς χρημάτων.—2) Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· π. χ. Ἀμνήμονα τῶν κινδύνων καθίστησιν αὐτόν.—Τούτων πλείστην μνήαν ἔχουσιν.—3) Τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά· π. χ. Ἐπιτυχῆς τῶν καιρῶν.—4) Τὰ πλησμονῆς καὶ ἐλλείψεως σημαντικά· π. χ. Παράδεισος ἀγρίων θηρίων πλήρης.—Πάντων ἐστὶ πλησμονή.—Ἐρημος φίλων.—Διδόναι καρποῦ ἀφθουίαν.—5) Τὰ ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας καὶ τὰ εἰς ἑκὸς ῥηματικά· π. χ. Οἱ Ἀθηναῖοι τῆς θαλάττης ἐμπειρότατοι ἦσαν.—Πεῖρα φίλων.—Ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων.—Παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρὴ καὶ ποριστικὸν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις.—6) Τὰ συμμετοχῆς σημαντικά· π. χ. (Ἀρετὴ) ἀγαθὴ μὲν συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός.—7) Τὰ ἀξίας σημαντικά· π. χ. Ἀξία τοῦ παντός.—Τοῦ μηδενὸς τίμιος. Δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητή.—8) Τὰ διαφορᾶς, ὑπεροχῆς καὶ ἐλαττώσεως σημαντικά· π. χ. Ἐπιστήμη ἐπιστήμης διάφορος.—Ἐγκρατής τῶν ἐπιθυμιῶν.—Ὑπήκοον δεῖ εἶναι τῶν γονέων.—9) Τὰ παραθετικά (συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά)· π. χ. Πολλῶν χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.—Ἄνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης σοφώτατος.

ΣΗΜ. 1. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ὀνομάτων καὶ ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π. χ. Ἀξίως ἡμῶν αὐτῶν.—Πρόσω πλεουεξίας.—Ποῦ γῆς ;—Ἐνταῦθα τοῦ βίου.

2. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ὀνόματα τὰ σύστοιχα τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσομένων ῥημάτων καὶ ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν. Τοιαῦτα δὲ εἶναι

α') Τὰ περιποιητικά καὶ ἀντιπεριποιητικά, ἧτοι τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινα διάθεσιν· π. χ. Ἡ ἐδουμάτων ἐπιθυ-

μὲν βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ.—Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι.—Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὐνοί εἰσιν.

ΣΗΜ. 2. Τὰ φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ὅταν λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά, συντάσσονται μετὰ γενικῆς π. χ. φίλος μου.

β') Τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος καὶ τοῦ πρέπουτος σημαντικά· π. χ. Ὅμοίαν ταῖς δούλαις ἔσχε τὴν ἐσθῆτα.—Οὐ δεῖ ἔσθου τοὺς κακοὺς τοῖς ἀγαθοῖς ἔχειν.—Ἄ δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστατα γυναιξὶν εἶναι ἐπίστανται.

γ') Τὰ ὑποταγῆς σημαντικά· π. χ. Ἄπαντα τῷ πλουτεῖν ἔσθ' ὀπήκοα.

δ' Πολλὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σύν, πρός· π. χ. Αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις.—Ἄλλήλοις σύμφωνα δεῖ τὸν νόμον διατάττειν.

ΣΗΜ. 3. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰσημέων ἐπιθέτων, καθὼς καὶ τὸ τοπικὸν ὁμοῦ καὶ τὸ χρονικὸν ἅμα, συντάσσονται μετὰ δοτικῆς π. χ. τὸ ὕδωρ ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πληῷ.—Ἄμα ἡμέρα.—Ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν.

3. Μετὰ αἰτιατικῆς συντάσσονται

α') Ὅσα ἀπαιτοῦσι προσδιορισμὸν τοῦ κατὰ τι, τούτεστι τοῦ μέρους, εἰς ἃ ἀναφέρεται ἰδιότης τις· π. χ. Ξανθὸς τὴν κόμην.—Δεινός εἰμι ταύτην τὴν τέχνην.

β') Ὅσα δέχονται σύστοιχον αἰτιατικὴν· π. χ. Οἱ θεοὶ εἰσιν ἀγαθοὶ πᾶσαν ἀρετὴν.—Θηριώδη δειλίαν δειλός.

β') Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 20. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ εἶναι ἐπιρρήματα τιθέμενα ὡς προσδιορισμοὶ τῶν κυρίων ἢ ἄλλων δευτερευόντων ὄρων τῆς προτάσεως· π. χ. Οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα.— Πᾶν ὅ,τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ.

Ἐντὶ ἐπιρρημάτων τίθενται καὶ ὀνόματα κατὰ πλαγίαν πτώσιν μετὰ προθέσεων ἢ ἄνευ αὐτῶν ἢ καὶ ὀλόκληροι προτάσεις, τὰ ὅποια πάντα ἐκφράζουσιν ἔννοιαν ἐπιρρηματικὴν καὶ λαμβάνονται ὡς ἐπιρρήματα· π. χ. Νυκτὸς ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομενάς.—Ἀπέ-

πλευσαν εἰς Σηστόν.—Φίλιππος φυλάξας τοὺς ἐτησίαις ἐπιχειρεῖ, ἥνικ' αὖ ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι.

Σημαίνουναι δὲ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ α') τόπον, β') χρόνον, γ') τρόπον, δ') ποσόν, ε') τὸ κατὰ τι, καὶ ς') αἴτιον.

α') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 21. Ὁ τόπος παρίσταται κατὰ τέσσαρας διαφόρους ἐπόψεις, δηλαδή ἢ σημαίνει τὸν τόπον, εἰς τὸν ὅποιον μένει τι, καὶ λέγεται ἢ ἐν τόπῳ στάσις, ἢ σημαίνει τὸν τόπον, ἐξ οὗ ἄρχεται τι νὰ κινῆται, καὶ λέγεται ἢ ἐκ τόπου κίνησις, ἢ σημαίνει τὸν τόπον, εἰς ὃν διευθύνεται τι, καὶ λέγεται ἢ εἰς τόπον κίνησις, ἢ σημαίνει τὸν τόπον, διὰ μέτου τοῦ ὁποίου περᾶ τι, καὶ λέγεται ἢ διὰ τόπου κίνησις. Ἐκφράζεται δὲ ὁ τόπος ἐν γένει διὰ τῶν τοπικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων.

α') Ἡ ἐν τόπῳ στάσις ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τῶν σημαινόντων στάσιν· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ εἰς οὗ λήγοντα τοπικὰ ἐπιρρήματα· οἶον αὐτοῦ, ἀλλαχοῦ, πανταχοῦ, κλπ., τὰ εἰς οἰ, οἶον οἶκοι, Ἴσθμοί, Μεγαροί, Πυθοί κλπ., τὰ εἰς θι ἢ σι(ν), οἶον αἰτόθι, ἀλλαχόθι, Ἀθήνησι(ν) κλπ., καὶ ἄλλα τινά, οἶον ἐνταῦθα, ἐνθάδε, ἐκεῖ κλ. π.χ. Πανταχοῦ νομίζεται. — Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς.—Χαλεπὸν ὁ βίος Ἀθήνησιν. — 2) Δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ κατὰ δοτικὴν μετὰ τῆς ἐν προθέσεως π. χ. Ἐν Ἀθήναις οἰκῶ.

β') Ἡ ἐκ τόπου κίνησις ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν εἰς θεν ληγόντων ἐπιρρημάτων π.χ. Πόθεν, Εὐθροε, φαίνη; — 2) Δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ κατὰ γενικὴν μετὰ τῆς ἐξ ἢ ἀπὸ προθέσεως π. χ. Ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυκτὶ δὲ αὐτόθεν. — Ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου (ἔρχομαι).

γ') Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν εἰς δε ἢ σε ληγόντων τοπικῶν ἐπιρρημάτων π. χ. Νεανίας θέρους ὦρα ὄνον ἐμισθώσατο Μεγάρα δε.—Διδούς (Λύσανδρος) ἐκέισε μόνον πλεύουσαν ἀσφάλειαν, ἄλλοσε δ' οὐ.— 2) Διὰ γεν. οὐσ. μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως π. χ. Ἐπλεον ἐπὶ Λέσβου.— 3) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ

τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, ἐπί, παρὰ καὶ ὡς (ἐπὶ προσώπων πάντοτε) π. χ. Ἐφυγον πρὸς τὴν γῆν.—Διέβησαν εἰς Σικελίαν.— Πρέσβεις ὡς βασιλέα ἀναγαγεῖν.

δ') Ἡ διὰ τόπου κίνησις ἐκφράζεται 1) Διὰ γεν. μετὰ τῆς διὰ προθέσεως π. χ. Οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διήκεν.— Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ π. χ. Ὄθεν ὁ κατὰ θάλατταν σῖτος φοιτᾷ.— Ἐπιρρήματα ἐκφράζοντα τὴν διὰ τόπου κίνησιν εἶναι τὰ εἰς ἠ, οἶον ταύτη, ἄλλη, ἦ, πεζῆ (διὰ ξηρᾶς) π. χ. Τὰς πύλας ἦ ἐσήλθον ἐκλεισεν, ὥστε μὴδὲ ταύτη ἔξοδον εἶναι.

β'. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 22. Ὁ χρόνος ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν χρονικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων π. χ. Κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ.— 2) Διὰ γενικῆς οὐσιαστικῆς ἀπροθέτου ἢ ἐμπροθέτου π. χ. Ἐκεῖνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη.— Ἐπὶ Κέκροπος ἢ Ἀττικῆ κατὰ πόλεις φηκεῖτο.— Πρὸ τῆς μάχης.— 3) Διὰ δοτικῆς, ὅταν ὀρίζεται ἀκριβῶς ὁ χρόνος, δηλ. ἡ ἡμέρα ἢ ὁ μῆν ἢ τὸ ἔτος π. χ. Τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτει Ἀθηναῖοι Θορικὸν ἐτείχισαν.— Θεσμοφορίους νηστεύομεν.— Ἡ καὶ διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς ἐν προθέσεως π. χ. Ἐν ἔτεσιν ἐβδομήκοντα (= ἐντὸς ἐβδομήκοντα ἐτῶν).— 4) Δι' αἰτιατικῆς ἐμπροθέτου π. χ. Μετὰ τὸ δεῖπνον.— Περὶ λύχνων ἀφᾶς— Οἱ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωποι (= οἱ σύγχρονοι ἡμῶν).

ΣΗΜ. Ὁ χρόνος ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν χρονικῶν λεγομένων ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν καὶ διὰ τῶν χρονικῶν προτάσεων π. χ. Ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγειλεν.— Ἐπεὶ ὁ χειμὼν ἔληξεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν εἰς Προκόννησον.

γ') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τρόπου.

§ 23. Ὁ τρόπος ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν τροπικῶν λεγομένων ἐπιρρημάτων π. χ. Βουλευοῦ μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. 2) Διὰ γενικῆς ἐμπροθέτου π. χ. Ἡ σοφία οὐκ ἐπὶ ταυτομάτου παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις.— Διὰ τάχους (=

ταχέως) ἀπῆλθον. — 3) Διὰ δοτικῆς ἀπλῆς ἢ ἐμπροθέτου· π. χ. *Τούτῳ τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐτείχισαν τὴν πόλιν.* — *Σὺν γέλωτι ἤλθον.* — 4) Δι' αἰτιατικῆς ἀπλῆς ἢ ἐμπροθέτου· π. χ. *Τίνα τρόπον; (= πῶς;).* — *Καθ' ἡσυχίαν (= ἡσύχως).*

ΣΗΜ. Ὁ τρόπος ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν τροπικῶν λεγομένων μετοχῶν· π. χ. *Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤττον ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν.*

2. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μέσου ἢ ὄργανου, δι' οὗ γίνεται τι. Ἐκφράζεται δὲ τὸ ὄργανον 1) Διὰ δοτικῆς· π. χ. *Οἱ μὲν βάρβδδοι κρούοντες, οἱ δὲ καὶ βακτηρία.* — 2) Διὰ γενικῆς μετὰ τῆς διὰ προθέσεως· π. χ. *Δι' ὀφθαλμῶν ὀρῶμεν.* — 3) Διὰ μετοχῆς ὀργανικῆς· π. χ. *Ἀκουτίσας καταβάλλει τὴν ἔλαφον.*

δ') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ.

§ 24. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ ἐκφράζεται 1) Διὰ τῶν ποσότητος λεγομένων ἐπιρρημάτων, οἷον *πάνυ, λίαν, σφόδρα, μάλα, ἄγαν*· π. χ. *Σφόδρα πείθει.* — *Μάλα εὐφρονος ὦν.* — 2) Διὰ γενικῆς, ἥτις σημαίνει τὸ ποσὸν τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας· π. χ. *Πόσου διδάσκει; Πέντε μνῶν.* — 3) Διὰ δοτικῆς κυρίως ἐπὶ τῶν παραθετικῶν· π. χ. *Ἐνιαυτῷ πρεσβύτερος.* — 4) Δι' αἰτιατικῆς, οἷον *πολύ, ὀλίγον, σμικρὸν κλπ.*· π. χ. *Ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα.* — *Οὕτω πολὺ ὑμῶν κατεφρόνει (Ἀγύρατος).* — Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρόνου, τὸ ὅποιον ἐκφράζεται ἢ δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, π. χ. *Ἐναυμάχησαν χρόνον πολύν,* ἢ δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως, π. χ. *Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά,* — ἢ διὰ γεν. ἐμπροθέτου· π. χ. *Ἐμάχοντο μέγρι δείλης.*

ε') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι.

§ 25. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, τουτέστι τοῦ μέρους, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἰδιότης τις, πάθος τι, ἐκφράζεται 1) Δι' αἰτιατικῆς· π. χ. *Θαυμαστός τὸ μέγεθος.* — Διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς πόδας

οὐ βαδίζει.—2) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *κατά*, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, περί π. χ. Καθαρός καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν.—'Ἐνδοξος εἰς τὰ πολεμικά.—Σωκράτης ἦν πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καρτερικώτατος.—3) Διὰ δοτικῆς π. χ. Πολλὰ φύσει οὐκ ἔστι καλά, νόμῳ δέ.—4) Δι' ἀπαρεμφάτου π. χ. Τὴν μὲν ἑτέραν (γυναῖκα) εὐπροεπῆ τε ἰδεῖν (=κατὰ τὴν ὄψιν) καὶ ἐλευθέριον φύσει.—Φοβεροὶ μὲν ἰδεῖν, δεινοὶ δὲ μάχην.

5') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ αἰτίου.

§ 26. Τὸ αἷτιον εἶναι ἢ ποιητικόν, τουτέστι τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ἢ ἀναγκαστικόν, ὅπερ ἀναγκάζει εἰς ἐνέργειαν τὸ ποιητικόν, ἢ τελικὸν σημαῖνον τὸν σκοπὸν, δι' ὃν γίνεται τι.

α') Τὸ ποιητικὸν αἷτιον εἰς μὲν τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκμ., εἰς δὲ τὰ παθητικὰ ἐκφράζεται δι' ἰδίου προσδιορισμοῦ. 1) Διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ὑπὸ προθέσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς πρὸς, παρὰ καὶ ἐκ π. χ. Ὑπὸ τοῦ δήμου τιμώμενος.—'Ἐκ Θεοῦ δέδοται μοι.—2) Διὰ δοτ. ἀπροθέτου καὶ μάλιστα, ὅταν τὸ παθητικὸν ῥῆμα εἶναι χρόνου παρακειμένου ἢ ὑπερσυντελικου ἢ μέλλοντος τετελεσμένου π.χ. Τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται.

β') Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον ἐκφράζεται 1) Διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ὑπὸ ἢ ἔνεκα προθέσεως π. χ. Οὐκ ἐδύνατο καθεῦθεν ὑπὸ λύπης.—Τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν.—'Ἐτι δὲ καὶ διὰ γενικῆς ἀπροθέτου π. χ. Εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου.—2) Διὰ δοτικῆς εἴτε ἀπροθέτου εἴτε μετὰ τῆς ἐπὶ προθέσεως π.χ. Δειλία ἔλιπον τὴν τάξιν.—Χαίρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν.—3) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς διὰ προθέσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς παρὰ ἢ κατὰ π. χ. Ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοίαν.—Ὁδὸν παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥόμην τοσοῦτον ἐκνήυξεται (Φίλιππος), ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν.

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν αἰτιολογικῶν λεγομένων μετοχῶν καὶ προτάσεων π.χ. Ὁ δὲ Κύρος

ἄτε παῖς ὢν φιλόκλος καὶ φιλότιμος ἤδετο τῇ στολῇ.—Χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεις.

γ) Τὸ τελικὸν αἷτιον, ἦτοι ὁ σκοπός, ἐκφράζεται 1) Διὰ γενικῆς μετὰ τοῦ ἔνεκα (ἢ ἔνεκεν), ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς ὑπέρ. π. χ. Τὰ δένδρα θεραπεύομεν τοῦ καρποῦ ἔνεκεν.—Ὑπὲρ δόξης πάντα ποιῶσιν.—2) Διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς ἐπί. π. χ. Ἐπὶ κακῶ ἀνθρώπου σίδηρος ἀνεύρηται.—8) Δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς πρὸς, ἐπί, κατά, εἰς. π. χ. Παντοδαπὰ εὔρηται ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακῇ.

ΣΗΜ. 2. Τὸ τελικὸν αἷτιον ἐκφράζεται καὶ διὰ τῶν τελικῶν λεγομένων προτάσεων ἢ μετοχῶν ἢ ἀπαρεμφάτων. π. χ. Δοκεῖ μοι πρέπειν διελθεῖν περὶ αὐτῶν, ἵνα πάντες εἰδῶσιν.—Θράσυλλος εἰς Ἀθήνας ἔπλευσε ταῦτά τε ἐξαγγελῶν καὶ στρατιὰν καὶ ναῦς αἰτήσων.—Οἶνόν μοι ἐγγεῖς πιεῖν.

ΣΗΜ. 3. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην τὸ τελικὸν αἷτιον ἐκφράζεται συνήθως διὰ τῆς διὰ μετὰ αἰτιατικῆς. π. χ. Ὁ καυγᾶς ἦτο διὰ τὸ πάπλωμα. (=διὰ νὰ πάρουν τὸ πάπλωμα).—Ὅμοίως ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὸν σχηματισμὸν λόγου ἐκ προτάσεων συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλας, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον μέρη τινὰ τοῦ λόγου, τὰ ὅποια τίθενται ὡς ὄροι κύριοι ἢ δευτερεύοντες τῆς προτάσεως.

Α' ΠΕΡΙ ΡΗΜΑΤΟΣ

α') Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος.

§ 27. Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος εἶναι τέσσαρες, α') ἡ ἐνεργητικὴ διάθεσις, β') ἡ παθητικὴ, γ') ἡ μέση καὶ δ') ἡ οὐδετέρα.

1) Ἐνεργητικὰ ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑπο-

κείμενον ἐνεργεῖ ἢ πράττει. Ἡ ἐνέργεια δὲ τοῦ ὑποκειμένου ἢ μεταβαίνει εἰς ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, καὶ τότε τὸ ῥῆμα λέγεται μεταβατικόν, π. χ. Φειδίας ἔπλασε τὸν Δία, ἢ δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ ὑποκείμενον, καὶ τότε τὸ ῥῆμα λέγεται ἀμετάβατον, π. χ. Ἔρχομαι.

2) Τὰ μεταβατικά ῥήματα δέχονται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν ἀντικείμενον ἢ προσδιορισμούς, τὰ δὲ ἀμετάβατα δὲν δέχονται ἀντικείμενον, ἀλλὰ μόνον προσδιορισμούς.

ΣΗΜ. 1. Πολλάκις τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα σημαίνει ἐνέργειαν, τὴν ὁποίαν κάμνει τὸ ὑποκείμενον διὰ μέσου ἄλλου προσώπου π. χ. Προπέμφας ἐρμηνέα εἶπεν (διὰ τοῦ ἐρμηνέως). — Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ νῦν ὁμιλουμένῃ· Κτίζω σπίτι. — Κάμνω καράβι.

ΣΗΜ. 2. Πολλάκις τὰ μεταβατικά ῥήματα τίθενται ἄνευ τινὸς ὀρισμένου ἀντικείμενου ἢ γίνονται ἀμετάβατα, μάλιστα δὲ σύνθετα μετὰ προθέσεως· π. χ. Γράφω. — Λέγω. — Ὁ Μαρσύας ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον (=χύνεται). Τοῦναντίον δὲ πολλὰ ἀμετάβατα ῥήματα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων γίνονται μεταβατικά· π. χ. Βαίνω (ἀμετάβατον), διαβαίνω τὸν ποταμόν (μεταβ.). Προσέτι δὲ μεταβατικά τινα εἰς τινας χρόνους ἔχουσιν ἀμετάβατον σημασίαν· π.χ. Τὸ ἴστημι (μεταβατικόν) ἔχει ἀμετάβατον σημασίαν εἰς τὸν παρακείμενον ἔσθηκα, ὑπερσ. εἰστήκειν καὶ εἰς τὸν ἀόριστον ἔ' ἔστην· ὁμοίως φύω (μεταβατικόν), πέφυκα, ἔφυν (ἀμετάβατα).

3) Παθητικά ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει. Τὸ δὲ πάθος ἢ ἐνυπάρχει εἰς τὸ ὑποκείμενον καὶ τὰ τοιαῦτα ῥήματα λέγονται ἔσωθεν παθητικά ἢ αὐτοπαθῆ, οἷον νοσῶ, πάσχω κλπ., ἢ προέρχεται ἔξωθεν ἐξ ἄλλου προσώπου ἢ πράγματος, καὶ τὰ τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ καθ' αὐτὸ παθητικά, καὶ λέγονται ἔξωθεν παθητικά ἢ ἑτεροπαθῆ, οἷον τυπτομαι ὑπό τινος. Καὶ τὰ μὲν ἑτεροπαθῆ δέχονται προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, τὸ ὁποῖον προξενεῖ τὸ πάθος εἰς τὸ ὑποκείμενον, τὰ δὲ αὐτοπαθῆ δὲν δέχονται τοιοῦτον προσδιορισμὸν.

α') Γίνονται δὲ τὰ καθ' αὐτὸ παθητικά ῥήματα ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν· οἷον ἐκ τοῦ ἀγαπῶ τινα γίνεσθαι ἀγαπάται

τις ἀπ' ἐμοῦ. Οὕτω λοιπὸν δύναται ἡ ἐνεργητικὴ πρότασις γὰ τραπή
εἰς παθητικὴν ὡς ἐξῆς· τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος
γίνεται ὑποκείμενον καὶ τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν πτώσιν, τὸ
ἐνεργητικὸν ῥῆμα τρέπεται εἰς παθητικόν, τὸ ὅποιον συμφωνεῖ
πρὸς τὸ νέον αὐτοῦ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον, τὸ
δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ γίνεται ποιητικὸν αἴτιον τοῦ πα-
θητικοῦ. π. χ. Ἐγὼ εὐεργετῶ τοὺς φίλους = Οἱ φίλοι εὐεργε-
τοῦνται ὑπ' ἐμοῦ.

β') Εἰς τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα τὰ δεχόμενα δύο ἀντικείμενα
τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ μάλιστα τὸ προσωπικὸν γίνεται ὑπο-
κείμενον, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον. π. χ. Ἐγὼ ἐνδύω
τὸν παῖδα τὸν χιτῶνα = Ὁ παῖς ἐνδύεται ὑπ' ἐμοῦ τὸν χιτῶνα. —
Τὸ δὲ κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου τρέπεται εἰς ὀνομαστι-
κὴν, ἣτις εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου εἰς τὸ παθητι-
κόν. π. χ. Οἱ Ἀθηναῖοι εἴλοντο Περικλέα στρατηγόν = Πери-
κλῆς ἤρῃθη ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

γ') Ὅσα δὲ ἐνεργητικὰ δέχονται σύστοιχον αἰτιατικὴν τρε-
πόμενα εἰς παθητικὰ φυλάττουσιν αὐτήν. π. χ. Ἐκαστον εὐερ-
γετεῖ τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν. — Ἄλλην εὐεργεσίαν εὐεργετήθη.

ΣΗΜ. 3. Μεταβατικά τινὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ παθητικὰ
εἶναι ἄχρηστα ἢ σπάνια, ἔχουσιν ὡς παθητικὰ ἄλλα ἐνεργητικοῦ
τύπου ῥήματα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι σημασίαν καὶ σύνταξιν πα-
θητικὴν. π. χ. τοῦ ἐνεργητικοῦ εὖ (ἢ κακῶς) ποιῶ τινὰ (= εὐερ-
γετῶ) παθητικὸν εἶναι τὸ εἶ (ἢ κακῶς) πάσχω ὑπὸ τινος, τοῦ
εἶ (ἢ κακῶς) λέγω τινὰ παθητικὸν τὸ εἶ (ἢ κακῶς) ἀκούω ὑπὸ
τινος, τοῦ ἐκβάλλω τὸ ἐκπίπτω, τοῦ διώκω τὸ φεύγω, τοῦ αἰρῶ
(κυριεύω) τὸ ἀλίσκομαι (κυριεύομαι), τοῦ ἀποκτείνω τινὰ τὸ ἀπο-
θνήσκω ὑπὸ τινος, τοῦ ζημιῶ (τιμωρῶ) τὸ δίκην δίδωμι (τιμω-
ροῦμαι) τοῦ τέθεικα τὸ κείμαι, τοῦ ποιῶ ἢ τίκτω τὸ γίγνομαι,
τοῦ ποιῶμαι λόγον πόλεμον κλπ. τὸ γίγνεται λόγος, πόλεμος κλ.

4) Μέσα ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκει-
μενον ἐνεργεῖ, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ γίνεται εἴτε ἀμέσως εἴτε
ἐμμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς τι ἀνήκον εἰς αὐτό.

Τὰ μέσα ῥήματα εἶναι πολλῶν εἰδῶν, α') μέσα αὐτοπαθῆ, β')

μέσα περιποιητικά, γ') μέσα δυναμικά, δ') μέσα ἀλληλοπαθῆ, καὶ ε') μέσα διάμεσα.

α') Μέσα αὐτοπαθῆ λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι ἀμέσως εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς μέρος τι αὐτοῦ, ὥστε τὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνεργεῖ καὶ πάσχει. Ἀναλύονται δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν κατ' αἰτιατικὴν ἢ γενικήν· π. χ. Λοῦμαι=Δούω ἑμαυτόν.—Κτενίζομαι=κτενίζω ἑμαυτόν.—Νίπτομαι τὰς χεῖρας=νίπτω τὰς ἑμαυτοῦ χεῖρας.

β') Μέσα περιποιητικά ἢ μέσα ὠφελείας λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ πρὸς ὠφέλειαν ἢ πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτοῦ. Ἀναλύονται δὲ ταῦτα διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας κατὰ δοτικὴν· π.χ. πορίζομαι χρήματα=πορίζω ἑμαυτῷ χρήματα.—Κατεστήσαντο τὴν πολιτείαν (Ξενοφ. Ἑλλ. 2,3,13.—κατέστησαν ἐκείνοις συμφέρουσαν· Διόδ. 14,4).

γ') Μέσα δυναμικά ἢ μέσα προσπαθείας λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ἢ μέσων, ἵνα γίνῃ τι· π. χ. Σωκράτης προτρέπετο τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν (=Σωκράτης προύτρπετε διὰ τῆς ἠθικῆς του διδασκαλίας).

ΣΗΜ. 4. Εἰς τὰ δυναμικά ταῦτα μέσα ἀνήκει καὶ τὸ ποιοῦμαι μετὰ αἰτιατικῆς οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει περιφρασιν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς τὸ ῥῆμα τοῦ οὐσιαστικοῦ· π.χ. ποιοῦμαι πόλεμον=πολεμῶ, ποιοῦμαι λόγον=λέγω.—Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ νῦν ὀμιλουμένη, κάμνω λόγον, κάμνω πόλεμον.

ΣΗΜ. 5. Καὶ ἡ ὀμιλουμένη ἔχει μέσα αὐτοπαθῆ, οἷον λούομαι, κτενίζομαι, καὶ μέσα προσπαθείας, οἷον περιποιῶμαι τοὺς φίλους, ἀγωνίζομαι νὰ κάμω τι, μηχανεύομαι κλ., καὶ περιποιητικά, οἷον δανείζομαι, οἰκονομοῦμαι (=οἰκονομῶ δι' ἑμαυτόν) κλ.

δ') Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται ὅσα σημαίνουσιν, ὅτι πολλὰ ὑποκείμενα ἐνεργοῦσιν ἀμοιβαίως τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάσχουσιν ὑπ' ἀλλήλων. Ἀναλύονται δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· π.χ. Λοιδороῦμεθα=Λοιδороῦμεν ἀλλήλους.

ΣΗΜ. 6. Καί ἡ ὀμιλουμένη ἔχει πολλά τοιαῦτα· οἷον ὑβρίζονται, τρώγονται, δέρνουνται, πιάνουνται ἀγαπῶνται, ἀνταμώνονται κλπ.

ε') Μέσα διάμεσα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν ἐνέργειαν γινόμενην εἰς τὸ ὑποκείμενον διὰ μέσου ἄλλου προσώπου κατ' ἐντολήν ἢ θέλησιν τοῦ ὑποκειμένου· π. χ. *Κείρομαι* (κουρεύομαι) = *κείρω ἑμαυτόν* (διὰ τοῦ κουρέως, τὸν ὅποιον πληρώνω), *οἰκοδομοῦμαι οἶκον* = *οἰκοδομῶ ἑμαυτῷ οἶκον* (διὰ τῶν οἰκοδόμων), *ναυπηγοῦμαι τριήρεις*.

ΣΗΜ. 7. Καί εἰς τὴν ὀμιλουμένην ἔχομέν τινα διάμεσα· οἷον *ξυρίζομαι* (διὰ τοῦ κουρέως), *κουρεύομαι*, *λούομαι* κλπ. Τὰ πλεῖστα ὁμῶς τῶν διαμέσων ἐκφράζομεν δι' ἐνεργητικῶν, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐνόησε· π. χ. *κτίζω σπίτι*, *κάμνω καράβι*.—Καὶ οἱ ἀρχαῖοι· *Κῦρος τὸν παραδείσον ἐξέκοψεν*.—*Προπέμφας ἐρμημένα εἶπεν*.

4. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' εὐρίσκεται ἀπλῶς εἰς τινα κατάστασιν· π. χ. *ἡσυχάζω*, *ὕγιαίνω*, *ζῶ*, *καθεύδω* (κοιμῶμαι) κλπ. Τὰ πλεῖστα τῶν οὐδετέρων λήγουσιν εἰς -ω, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινα λήγοντα εἰς -μαι, οἷον *κάθημαι*, *κείμαι*, *κοιμῶμαι* κλπ.

β') Ἀπρόσωπα ῥήματα.

§ 28. Ἀπρόσωπα ῥήματα λέγονται ὅσα εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον δὲν ἔχουσι προσωπικὸν ὑποκείμενον· π. χ. *δεῖ*, *χρή*, *πρέπει*, *προσέκει*, *ἄδεται*, *λέγεται* κλπ.

ὑποκείμενον ἔχουσι τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα α') ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου· π. χ. *Δεῖ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς ἀπείρωσ ἔχειν*—β') τὴν ἀφρημένην ἔνοιαν αὐτῶν· π. χ. *Δεῖ χρημάτων* (= *δεῖα ἐστὶ χρημάτων*).

ΣΗΜ. 1. Ἀπρόσωπος φράσις ἀποτελεῖ καὶ τὸ συνδετικὸν ἐστὶ μετὰ οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ μετὰ τινῶν οὐσιαστικῶν· οἷον *ἄξιόν ἐστιν* (= *ἄξιζει*), *δίκαιόν ἐστι*, *σαφές ἐστιν*, *ᾠρα ἐστίν*, *ἀνάγκη ἐστὶ*, *καιρός ἐστι* κλπ. Καὶ μόνον τὸ ἐστὶ λαμβάνεται ἀπρόσωπως ἀντὶ τοῦ ἐνεστικῆς ἢ ἐξεστικῆς (= εἶναι δυνατόν).

ΣΗΜ. 2. Πολλά ῥήματα τίθενται καὶ προσωπικῶς καὶ ἀπροσώπως· οἷον δέω καὶ δεῖ, πρέπω καὶ ἔπρέπει, μέλω καὶ μέλει, συμβαίνω καὶ συμβαίνει, δοκῶ καὶ δοκεῖ, ἄξιον ἐστὶ μοι καὶ ἄξιός εἰμι.

γ') Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 29. Χρόνοι λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων σημαίνεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν γίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον.

α') Σημασία τῶν χρόνων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

1. Ἐνεστῶς.—Ἐνεστῶς τῆς ὀριστικῆς σημαίνει 1) Πράξιν γινομένην κατὰ τὸ παρὸν καὶ ἐξακολουθοῦσαν· π.χ. Λέγω ταῦτα νῦν.—2) Σημαίνει τὸ κατ' ἔθος ἐπαναλαμβανόμενον πολλάκις (ἐνεστ. τῆς συνηθείας)· π. χ. Πλοῖον οἱ Ἀθηναῖοι πέμπουσιν εἰς Δῆλον.—3) Ἐκφράζει ἔννοιαν, ἣτις καὶ νῦν καὶ πάντοτε εἶναι ἀληθής· π. χ. Πολλάκις βραχεῖα ἡδονὴ μακρὰν τίκει λύπην. 4) Ὅτι τὸ ὑποκείμενον σκοπεῖ ἢ προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τι (ἐνεστ. τοῦ σκοπομένου ἢ τῆς προσπαθείας)· π.χ. Πείθω σε (=προσπαθῶ νὰ σε πείσω).—δίδωμι (=σκοπῶ νὰ δώσω). Διὸ πολλάκις τίθεται ὁ ἐνεστ. ἀντὶ μέλλοντος παριστῶν μετὰ βεβαιότητος τὸ μέλλον ὡς παρὸν· π. χ. Εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία.—5) Πολλάκις ὁ ἐνεστῶς τίθεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς διήγησιν ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα παρίστανται ὡς νὰ γίνωνται τώρα καὶ τὰ βλέπωμεν, ἐπομένως παρίστανται ζωηρότερα (ἱστορικὸς ἐνεστῶς)· π. χ. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο.

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἐνεστῶς σημαίνει πολλάκις καὶ τὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον σφίζεται ἀκόμη, τουτέστι πολλάκις ἔχει καὶ σημασίαν παρακειμένου· οἷον ἀκούω (ἔχω ἀκούσῃ), πυνθάνομαι (ἔχω μάθῃ), φεύγω (εἶμαι ἐξόριστος), νικῶ (εἶμαι νικητής), ἀδικῶ (ἔχω πράξῃ ἀδικα) κλ. Τὸ δὲ ἤκω (=ἔχω ἔλθῃ) καὶ οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθῃ) ἔχουσι μόνον παρακειμένου σημασίαν.

ΣΗΜ. 2. Καί εἰς τὴν ὀμιλουμένην ὁ ἐνεστώς ἐφύλαξεν ὅλας τὰς ἀνωτέρω σημασίας· π. χ. Διασκεδάξει ὁ κόσμος τὰς ἀπόκριας (ἐνεστώς συνηθείας).—Τῶν φρονίμων τὰ παιδιὰ, πρὶν πεινάσουν, μαγειρεύουν.—Πιάνουν καὶ γράφουν μιὰ γραφή (=ἔπιασαν καὶ ἔγραψαν· ἱστορικὸς ἐνεστώς).—Σοῦ δίδω πέντε δραχμάς, ἂν το κάμης (ὑπόσχομαι ἢ μέλλω νὰ σου δώσω· ἐνεστ. τοῦ σκοπομένου). Πήγαινε καὶ ἔρχομαι (=θὰ ἔλθω εὐθύς).—Ἐρχομαι νὰ σου εἶπω (ἔχω ἔλθῃ, διὰ νὰ σου εἶπω).

2. Παρατατικός.—Ὁ παρατατικὸς σημαίνει ὅτι καὶ ὁ ἐνεστ., ἀλλὰ παρελθόν ταῦτα εἰς τὸ παρελθόν. Σημαίνει λοιπὸν 1) Πράξιν γινομένην εἰς τὸ παρελθόν καὶ διαρκούσαν· π. χ. Οὕτως ἐγένετο ἡ πορεία.—2) Πράξιν ἐπαναλαμβανομένην κατ' ἔθος εἰς τὸ παρελθόν· π. χ. Ἐγοφῶν θυσίαν ἐποίει τῷ θεῷ.—3) Πράξιν, τὴν ὁποίαν προσεπάθει ἢ ἐμελλε τὸ ὑποκείμενον νὰ κάμῃ πρότερον· π. χ. Ἐπειθον αὐτοὺς (=προσεπάθουν νὰ πείσω) καὶ οὐς ἔπεισα τούτους ἔχων ἐπορευόμεν.

ΣΗΜ. 1. Ὅσων ῥημάτων ὁ ἐνεστώς ἔχει σημασίαν παρεκκειμένου, τούτων ὁ παρατατ. ἔχει καὶ σημασίαν ὑπερσυντελικού, τούτεστι σημαίνει πράξιν τετελεσμένην εἰς τὸ παρελθόν· π. χ. Ἐνίκων (=ἦν νικητής), ἔφευγον (=ἦν φυγὰς) κλπ. Τοῦ δὲ ἦκω καὶ οἴχομαι ὁ παρατατικὸς ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελικού, συνηθέστερον δὲ ἀορίστου.

ΣΗΜ. 2. Τὰ αὐτὰ σημαίνει ὁ παρατατικὸς καὶ ἐν τῇ ὀμιλουμένη. Ἐνίοτε δὲ εὐρίσκεται ἔχων καὶ σημασίαν γνομικῆς ἀορίστου· π. χ. Λαγὸς τὴν φτέρην ἔσειε, κακὸ τῆς κεφαλῆς του.—Ἀγάλι' ἀγάλια' φύτευεν ὁ γεωργὸς ἀμπέλι, καὶ ἀγάλι' ἀγάλια γίνεται ἡ ἀγουρίδα μέλι.—Τὸ Μάη τὸ μῆνα ἔβρεχε 'ς τὸν ὄργισμένον τόπο.—Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐνίοτε· π. χ. Μάλα δέ τ' ἔκλυον αὐτοί (=πρὸ πάντων δὲ αὐτοί τὸ αἰσθάνονται· Ὁμ. Ὀδ. Ζ, 185 καὶ Ἰλ. Α, 218).

3. Ἀόριστος.—Ὁ ἀόριστος σημαίνει 1) Πράξιν, ἥτις ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν ἀνευ διαρκείας, καὶ τίθεται εἰς διήγησιν ἱστορικῶν συμβάντων· οὗτος δὲ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱστορικὸς χρόνος· π. χ. Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.—2) Σημαίνει πράξιν, ἥτις ἤρχισεν εἰς

τὸ παρελθόν· π. χ. Δαρεῖος μετὰ Καμβύσῃν Περσῶν ἐβασίλευσεν (=ἔγινε βασιλεὺς).—3) Σημαίνει πράξιν συνήθως ἐπαναλαμβανομένην (ἠνωμικὸς ἄορ.)· π. χ. Τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε (=συνήθως διαλύει).

4. Μέλλων.—Ὁ μέλλων σημαίνει 1) Πράξιν, ἥτις θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον ἢ ἄπαξ καὶ στιγμιαίως (συντελεστικὸς μέλλων) ἢ κατὰ διάρκειαν θὰ γίνεταί (παρατατικὸς μέλλων)· π. χ. Εἰ τοῦτο ποιήσομεν (συντελεστικὸς μέλλων), ῥαδίως τὰ ἐπιτήδεια ἔξομεν (=θὰ ἔχωμεν παρατατικὸς μέλλων).—2) Σημαίνει πράξιν, ἥτις πρέπει νὰ γίνῃ, ἢ προσταγὴν· π. χ. Τοὺς μὲν θεοὺς παρατήρησον συγγνώμονάς σοι εἶναι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξῃ (=πρέπει νὰ παρακαλέσῃς, νὰ φυλαχθῆς ἢ παρακάλεσον, φυλάξου).

Ὁ μέλλων ἐκφράζεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλλω καὶ ἀπαρεμφάτου καὶ τότε σημαίνει μελετῶ ἢ σκοπεύω νὰ κάμω τι· π. χ. Μέλλων τι πράττειν μὴ προσέτις μηδενί (=ὅταν σκοπεύῃς νὰ πράξῃς τι).

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη δὲν ἔχει μονολεκτικὸν μέλλοντα, ἀλλὰ τὸν σχηματίζει πάντοτε περιφραστικῶς διὰ τοῦ θὰ ἢ θενὰ καὶ ὑποτακτ.· π. χ. θὰ φάγω—θὰ τρώγω, θὰ γράψω—θὰ γράφω. Καὶ διὰ τοῦ μέλλω σχηματίζει περιφραστικὸν μέλλοντα ἢ ὀμιλουμένη· π. χ. Μέλλω νὰ εἶπω.

5. Παρακείμενος.—Ὁ παρακείμενος σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι, τουτέστιν ὅτι ἔγινε τι πρότερον καὶ σφίζεται ἀκόμη· π. χ. Πεινήσας χρημάτων πεπλούτηκας.—Τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ.

Πολλῶν ῥημάτων παρακείμενοι ἔχουσι σημασίαν ἐνεστώτους, οἷον κέκτημαι (=ἔχω), μέμνημαι (=ἐνθυμοῦμαι), δέδοικα (=φοβοῦμαι) κλπ.

Ἐνίοτε ἐκφράζεται περιφραστικῶς ὁ παρακ. διὰ τοῦ ἔχω καὶ τοῦ ἄορ. τῆς μετοχῆς· π. χ. Θαυμάσας ἔχω=τεθαύμακα. Πολλάκις δὲ τίθεται καὶ ἄορ. ἀντὶ παρακμ. καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην.

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη ἐκφράζει τὸν παρακείμ. περιφραστικῶς

διὰ τοῦ ἔχω ἢ εἶμαι π. χ. Ἐχω γράψῃ ἢ ἔχω γραμμένα (= γέγραφα).— Ἐχει γραφθῆ ἢ εἶναι γεγραμμένον (= γέγραπται).

6. Ὑπερσυντέλικος.— Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει τὸ τετελεσμένον ἐν τῷ παρελθόντι, τουτέστιν ὅτι ἐγένετι εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπῆρχε· εἶναι δηλαδὴ ὁ παρατατικός τοῦ παρακειμένου π. χ. Αἱ πύλαι ἐκέκλειυτο (= ἦσαν κεκλεισμένοι).

Ὅσων ῥημάτων ὁ παρακειμενος ἔχει σημασίαν ἐνεστ., τούτων ὁ ὑπερσυντέλ. ἔχει σημασίαν παρατατικού π. χ. ἐκεκτήμην (= εἶχον), ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), ἐδεδοίκειν (= ἐφοβούμην) κλπ.

ΣΗΜ. Καὶ τὸν ὑπερσυντέλικον ἡ ὀμιλουμένη ἐκφράζει περιφραστικῶς διὰ τοῦ εἶχα ἢ ἤμην· οἷον εἶχα ὑπάγη, εἶχα ἴδῃ, ἦτο γραμμένον (ἐγέγραπτο) κλπ.

7. Μέλλ. γ' ἢ τετελεσμένος.— Ὁ μέλλ. γ' ἢ τετελεσμ. εἶναι ὁ παρακειμενος τοῦ μέλλοντος καὶ σημαίνει τὸ τετελεσμένον ἐν τῷ μέλλοντι, τουτέστιν ὅτι θὰ γίνῃ τι εἰς τὸ μέλλον καὶ θὰ ὑπάρχῃ· οἷον τεθνήξω (θὰ εἶμαι ἀποθαμμένος).

Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει προσέτι καὶ τὸ ἀφεύκτως καὶ πάραυτα γενητόμενον· οἷον Φράζε καὶ πεπράξεται (= λέγε καὶ χωρὶς ἄλλο εὐθὺς θὰ γίνῃ).

ΣΗΜ. Μέλλοντα τετελεσμένον ἔχουν μόνον τὰ παθ. ῥήματα, τὰ δὲ ἐνεργ. καὶ μέσα ἐκφράζουσιν αὐτὸν περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλλοντος ἔσομαι καὶ τοῦ παρακ. τῆς μετοχῆς π. χ. λευκῶς ἔσομαι, λελουμένος ἔσομαι κλπ. Μονολεκτικῶς ἀπαντῶσι μόνον τῶν μὲν ἐνεργ. ὁ ἐστήξω τοῦ ἴστημι καὶ ὁ τεθνήξω τοῦ ἀποθνήσκω, τῶν δὲ μέσων μόνον μεμνήσομαι τοῦ μέμνημαι καὶ κεκτήσομαι τοῦ κέκτημαι, οἵτινες λαμβάνονται ὡς ἀπλοὶ μέλλοντες. Ἀλλὰ καὶ τῶν παθ. ῥήμ. μόνον ὀλίγα σχηματίζουσι μονολεκτικῶν μέλλ. τετελεσμένον, τὰ δὲ πλεῖστα τὸν σχηματίζουσι περιφραστικῶς διὰ τοῦ ἔσομαι καὶ τοῦ παθ. παρακμ. τῆς μετοχῆς. Καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην ὡσαύτως ἐκφράζεται περιφραστικῶς διὰ τοῦ μέλλ. θὰ εἶμαι ἢ θὰ ἔχω καὶ τοῦ παρακ. τῆς μετοχῆς ἢ ἀορ. τοῦ ἀπαρμ. π. χ. τὸ τεθνήξω εἰς τὴν ὀμιλουμένην λέγεται θὰ εἶμαι ἀποθαμμένος ἢ θὰ ἔχω ἀποθάνῃ, τὸ λευκῶς ἔσομαι λέγεται θὰ ἔχω λυμένον

ἢ θὰ ἔχω λύση.—Εὐεργέτης ἀναγεγράφη (=θὰ εἶσαι γραμμένος εὐεργέτης.

β') Σημασία τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις.

§ 30. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις φανερώουσι μόνον τὸ διαρκές (ὁ ἐνεστώς) ἢ τὸ τετελεσμένον (ὁ παρακείμενος) ἢ τὸ στιγμιαῖον (ὁ ὀριστός) τῆς πράξεως, εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον ἀναφέρεται αὕτη. Διότι πάντες οἱ χρόνοι τῆς μὲν υποτακτικῆς σημαίνουσι τὸ μέλλον, τῆς δὲ προστακτικῆς τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, τῆς δὲ εὐκτικῆς ἄλλοτε μὲν τὸ παρὸν, ἄλλοτε δὲ τὸ μέλλον, ἐνίοτε δὲ τὸ παρελθόν· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων κατὰ τὸ διαρκές ἢ στιγμιαῖον τῆς πράξεως. Τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς πάντες οἱ χρόνοι συνήθως σημαίνουσι τὸ παρὸν ἢ τὸ παρελθόν ἢ τὸ μέλλον ἀναλόγως τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται· π. χ. ἐθέλω λέγειν (τὸ λέγειν σημαίνει τὸ παρὸν, ὅπως καὶ τὸ ἐθέλω, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται)· ἐθέλω εἰπεῖν (καὶ ὁ ὀρ. εἰπεῖν σημαίνει τὸ παρὸν, ὅπως καὶ τὸ ἐθέλω)· ἤθελον λέγειν, εἰπεῖν (τὸ λέγειν καὶ τὸ εἰπεῖν σημαίνουσι τὸ παρελθόν, ὅπως τὸ ἤθελον)· ἐθελήσω λέγειν, εἰπεῖν (σημαίνουσι τὸ μέλλον)· διαφέρουσι δὲ ὁμοίως ἀλλήλων ὡς πρὸς τὸ διαρκές ἢ στιγμιαῖον τῆς πράξεως. Ὅμοίως ἔρχεται ἔχων (τὸ ἔχων σημαίνει τὸ παρὸν)· ἦλθεν ἔχων (τὸ ἔχων σημαίνει τὸ παρελθόν).

ΣΗΜ. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ὁ ἐνεστ. ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ παρατ., ὁ δὲ παρακμ. ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ὑπερσυντελικου καὶ τὴν τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος.

δ') Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος.

§ 31. Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, δι' ὧν ἐκφράζεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν παρίσταται πράξις τις.

α') Ἡ ὀριστικὴ ἐκφράζει τὴν πράξιν ὡς ὀρισμένην καὶ πραγματικὴν. Τίθεται λοιπὸν ἡ ὀριστικὴ—1) Εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἥτις ἐκφράζει ἐννοίαν θετικὴν καὶ βεβαίαν· π.χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός.

—³ ἤλθεν οὗτος (Ἀγόρατος) ἐπὶ Φυλὴν (=πράγματι ἤλθεν κλπ.
—2) Ἐπὶ ἐρωτηματικῶν προτάσεων, ὅταν τὸ ἐρωτώμενον εἶναι
πραγματικὸν καὶ ἀληθές· π. χ. *Τίς κόπτει τὴν θύραν*; —3) Τίθε-
ται ἡ ὀριστικὴ καθ' ἱστορικὸν χρόνον εἰς προτάσεις σημαίνουσας
εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, διότι ἐγίνε τὸ ἐναντίον· π.χ. *Εἴθε σοι τότε
συνεγενόμην*. —4) Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑποθετικῶν λόγων,
τῶν ὁποίων ἡ ὑπόθεσις δὲν εἶναι ἀληθής καὶ λοιπὸν καὶ ἡ συνέ-
πεια δὲν ἀληθεύει· π. χ. *Εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως
ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι*.

ΣΗΜ. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὁμιλουμένην. Ἄρμποτε νὰ σ' ἐγνώ-
ριζα τότε. — Ἄν ἔβρεχε, θὰ ἦτο λάσπη.

β') Ἡ ὑποτακτικὴ ἐκφράζει τὴν πράξιν ὡς προσδοκωμένην (ἐλ-
πιζομένην) νὰ γίνῃ καὶ ἐπιθυμητήν. Τίθεται δὲ 1) Εἰς προτάσεις
ἐκφραζούσας προτροπὴν εἰς α' πληθ. πρόσωπον συήθως, ἐνίοτε
δὲ καὶ εἰς α' ἐνικὴν ἀντὶ προστακτικῆς· οἷον *Νῦν ἴωμεν καὶ ἀκού-
σωμεν τοῦ ἀνδρός*. — Πολλάκις δὲ προτάσσονται τὰ παρακελευ-
σματικά ἐπιρρήματα ἄγε, ἴθι φέρε· οἷον *Ἄγε σκοπῶμεν καθ' ἐν ἕκα-
στον*. — *Φέρε σκεψώμεθα*. — *Ἴθι δὴ ἀναλογισώμεθα τὰ ὁμολογη-
μένα ἡμῖν*. — *Φέρε δὴ πειραθῶ πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι*. — 2)
Εἰς προτάσεις σημαίνουσας ἀπαγόρευσιν ἀντὶ προστακτικῆς τίθε-
ται ἀόριστος τῆς ὑποτακτ. μετὰ τοῦ μή· π.χ. *Μὴ ἄλλως ποιήσης*.
— *Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης*. — 3) Εἰς ἐρωτήσεις σημαίνουσας
ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου· π.χ. *Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*; — *Τί φῶ*;
— Πολλάκις εἰς τὴν τοιαύτην ἐρώτησιν προτάσσεται τὸ βούλει
ἢ βούλεσθε· οἷον *Βούλει σοι εἶπω*; *Βούλεσθε οὖν τὸ ὅλον πρᾶγμα
ἀφῶμεν καὶ μὴ ζητῶμεν*;

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ὁμιλουμένη ὁμοίως μεταχειρίζεται τὴν ὑποτακτ.
ἢ μόνην ἢ μετὰ τοῦ παρακελευστικοῦ ἄς ἐπὶ προτροπῆς καὶ
μετὰ τοῦ νὰ ἐπὶ ἀπορίας· π. χ. Ἄς ὑπάγωμεν. — *Τί νὰ εἶπω*;
— *Ποῦ νὰ ὑπάγω*;

γ') Ἡ εὐκτικὴ ἐκφράζει εὐχὴν ἢ πράξιν δυνατήν. Τίθεται λοι-
πὸν 1) Εἰς προτάσεις σημαίνουσας εὐχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ πα-
ρὸν ἢ εἰς τὸ μέλλον· προτάσσονται δὲ πολλάκις τὰ εὐκτικά μόρια
εἰ, εἴθε, εἰ γάρ, οὕτως, ὥς, εἴτε καὶ ἄνευ αὐτῶν· π. χ. *Εἴθε σὺ*

τοιούτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιτο.— Ὡς οὗτος ἐκεῖ ἔπραττε, μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο.— 2) Εἰς προτάσεις σημαίνουσας τὸ δυνατὸν γενέσθαι ἢ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι, ὅτε τίθεται καὶ ὁ δυνητικὸς ἄν. π.χ. *Τί ἂν τις εἴποι*; (τί δύναται τις νὰ εἴπῃ;).

3) Εἰς μετριωτέραν καὶ εὐγενεστέραν ἔκφρασιν ἀντὶ ὀριστικῆς προστιθεμένου τοῦ ἄν καὶ προτασσομένου πολλάκις τοῦ ἴσως ἢ τάχα π.χ. Ὡρα ἂν εἴη λέγειν (ἀντὶ ὦρα ἐστὶ λ.).— Ἴσως ἂν δόξειεν ἄτοπον εἶναι.— *Τάχ' οὖν εἴποι τις ἄν.*— Ὁμοίως τίθεται ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν ἀντὶ προστακτικῆς π. χ. *Νῦν δ' ἄν λέγοις* (ἀντὶ λέγε).— *Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων* (=εἰπέ ταχέως).

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη δὲν ἔχει εὐκτικήν· ἀντ' αὐτῆς δὲ μεταχειρίζεται ἐπὶ εὐχῆς τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ εἴθε νὰ ἢ ἄμποτε νὰ π. χ. Ἄμποτε νὰ γίνῃς φίλος μου.— Εἴθε νὰ μὴ γίνῃ ἐδῶ τίποτε.— Τὴν δὲ δυνητικὴν ἐκφράζει περιφραστικῶς διὰ τοῦ δύναται νὰ, ἢ μπορεῖ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς.

δ') Ἡ προστακτικὴ ἐκφράζει θέλησιν ἢ ἐπιθυμίαν. Τίθεται λοιπὸν ἡ προστακτικὴ, ὅταν ἡ θέλησις ἐκφράζεται 1) Ὡς προσταγή π. χ. Ἄπτε, παῖ, λύχρον.— 2) Ὡς ἀπαγόρευσις μετὰ τοῦ μὴ π. χ. *Μὴ φοβοῦ.*— *Μὴ λέγε ταῦτα.*— Ἡ ἀπαγόρευσις κατ' ἀόριστον συνήθως ἐκφράζεται δι' ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ μὴ π. χ. *Μὴ εἴπῃς.*— 3) Ὡς προτροπὴ ἢ συμβουλὴ, ὅτε δέχεται καὶ τὰ παρακλυσματικὰ ἄγε, ἴθι, φέρε π.χ. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα.— Ἄγε δὴ εἰπέ.— Ἰθι δὴ νῦν μοι ἀπόκριναν.— 4) Ὡς Παράκλησις ἢ εὐχὴ ἢ κατάρτα π. χ. Ζεῦ, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει (οὕτω καὶ τὸ Κύριε, ἐλέησον).— Ὑγίαινε.— Χαῖρε.— Ἐρρε ἐς κόρακας.— 5) Ὡς συγκατάθεσις π. χ. Τοῦτο ἴτω ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον.

ΣΗΜ. Ἡ ὀμιλουμένη μεταχειρίζεται τὴν προστακτικὴν καθ' ὅλας τὰς ἀνωτέρω σημασίας π. χ. Φέρε μου νερό (προσταγή).— Πήγαινε εἰς τὸ σχολεῖον τακτικά (συμβουλὴ).— Πᾶρέ μου, πατέρα, ἓνα γλυκὸ (παράκλησις).— Ζῆσε εὐτυχίης (εὐχὴ).— Πήγαινε ἔς τ' ἀνάθεμα (κατάρτα).— Ἐχε ὅλα τοῦ κόσμου τάγαθά, ἂν δὲν ἔχῃς υγείαν, ὅλα τοῦ κακοῦ (συγκατάθεσις).— Παρακλυσματικὰ μεταχειρίζεται ἡ ὀμιλουμένη τὸ αἶε (ἄγε) καὶ ἔλα π. χ. Ἐλα

ἴπες μας.—Ἐλα^ς πήγαινε.—Ἄει πήγαινε.—Συνηθέστατα ὁμως ἀντὶ προστακτικῆς μεταχειρίζεται ἡ ὁμιλουμένη τὴν ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ νὰ ἢ τοῦ ἀπαγορευτικοῦ μὴ ἢ μετὰ τοῦ παρακλευσματικοῦ ἄς. π. χ. Νὰ μου φέρῃς νερόν.—Νὰ μὴ ὑπάγῃς.—Ἄς ἔλθῃ.

Αἱ ἐγκλίσεις τίθενται, ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω, εἰς τὰς κυρίας καὶ ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Πῶς δὲ τίθενται εἰς τὰς δευτερευούσας καὶ ἐξηρητημένας προτάσεις, θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον, ὅπου θὰ ἐξετάσωμεν πῶς ἐκ τῶν προτάσεων σχηματίζεται λόγος.

ε') Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος.

§ 32. Ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος εἶναι τὸ ἀπαρέμφατον τὸ ὁποῖον εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἢ μετοχή, ἥτις εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, καὶ τὰ εἰς -τός καὶ -τέος ῥηματικά ἐπίθετα.

α') Περὶ ἀπαρεμφάτου.

§ 33. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι οὐσιαστικὸς τύπος τοῦ ῥήματος, ὥστε εἶναι οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γένους, συνάμα δὲ καὶ ῥῆμα.

Ὡς ῥῆμα τὸ ἀπαρέμφατον δέχεται ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον καὶ ἐπιρρηματικούς προσδιορισμούς.

α') Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, τότε συνήθως παραλείπεται, ἐννοεῖται δὲ κατ' ὀνομαστικὴν. π.χ. Κῦρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς (ἐδῶ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ὑπέσχετο εἶναι καὶ ὑποκίμ. τοῦ ἀπαρεμφάτου δώσειν κατ' ὀνομαστ.)—Ὅταν δὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, τότε δὲν τίθεται ὑποκείμενον εἰς τὸ ἀπαρέμφατον, ἀλλ' ἐννοεῖται τὸ αὐτὸ κατ' αἰτιατικὴν. π.χ. Οὐκ ἔπεισα τὸν πατέρα τοῦτο ποιεῖν (τὸ πατέρα εἶναι ἀντικίμ. τοῦ ἔπεισα καὶ ὑποκμ. τοῦ ποιεῖν).—Τέλος, ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον ἔχῃ ἴδιον ὑποκείμενον, τότε τοῦτο τίθεται κατ'

αἰτιατικὴν· π.χ. Ἦγοῦντο ἅπαν ποιήσῃν αὐτόν.—Ὅθεν ὁ κανὼν εἶναι ὅτι Τὸ ὑποκ. τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ μὲν ταυτοπροσωπίας ἐννοεῖται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας τίθεται κατ' αἰτιατικὴν· π.χ. Αὐτοὶ γὰρ (ἔφασαν) νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκείνον.

β') Τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, ὅταν εἶναι ἐπίθετον· κατὰ πτώσιν δὲ μόνον, ὅταν εἶναι οὐσιαστικόν· π.χ. Οὗ φιλογέλωτας δεῖ τοὺς νέους εἶναι.—Ἄποικοι οὐκ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοιοὶ εἶναι τοῖς λειπομένοις ἐκπέμπονται.—Ὅταν ὁμοῦς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, τότε τὸ κατηγορούμενον αὐτοῦ τίθεται ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφώνως πρὸς τὸ ἐγγνούμενον κατ' αἰτιατικὴν ὑποκείμενον ἢ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸ ἀντικείμενον· π.χ. Συμφέρεῖ αὐτοῖς φίλους εἶναι μᾶλλον ἢ πολεμίους.—Βουλομένων ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦμεν.—Εὐδαίμοσιν ἔξεστιν (ὑμῖν) γενέσθαι.

γ') Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται, ὅπως καὶ εἰς τὸ ῥῆμα αὐτοῦ, κατὰ γεν. ἢ κατὰ δοτ. ἢ αἰτιατ.· π.χ. Βούλου ἁμαρτημάτων τὴν ψυχὴν καθαρεύειν.—Θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη.

δ') Καὶ οἱ προσδιορισμοὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τίθενται ὅπως καὶ εἰς τὸ σύστοιχον ῥῆμα· π.χ. Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.—Ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ὑμῶν.

§ 34. Ὡς ὄνομα τὸ ἀπαρέμφ. τίθεται, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο ὄνομα, ὡς ὑποκείμενον, ὡς κατηγορούμενον, ὡς ἀντικείμενον καὶ ὡς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐδετέρου ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν τοῦ ἐνικοῦ μόνον ἀριθμοῦ, ὅτε λέγεται ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον, ἢ καὶ ἄνευ τοῦ ἄρθρου.

α') Ὡς ὑποκείμενον τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον μετ' ἄρθρου μὲν εἰς πᾶν ῥῆμα ἢ εἰς ἄλλο ἀπαρέμφατον· π.χ. Οὗ τοι ἡδύ ἐστι τὸ ἔχειν χορήματα οὕτως, ὡς ἀνιαρὸν τὸ ἀποβάλλειν.—Ἄνευ δὲ ἄρθρου συνήθως τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων (ἰδὲ § 28)· π.χ. Χρὴ τάλπη λέγειν.

β') Ὡς κατηγορούμενον τὸ ἀπαρέμφ. τίθεται ἀνάρθρως· π.χ. Τὸ αἰσθάνεσθαι ἐπίστασθαί ἐστιν.

γ') Ὡς ἀντικείμενον τίθεται τὸ ἀπαρέμφ. ἔναρθρον (ὀνομαστικῆ μὲν εἰς πᾶν ῥήμα κατὰ γεν. ἢ δοτ. ἢ αἰτ. κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ῥήματος· π. χ. Τὸ καλῶ; ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἢ φύσις ἀπένευμεν.— Ἀμελήσας τοῦ ὀργίζεσθαι ἐπειρῶ πραῦναι αὐτόν.— Ἄναρθρον δὲ τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμεν. ῥημάτων τινῶν ἰδίων, ὅτε λέγεται τελικὸν μὲν, ὅταν ἐξηγῆται εἰς τὴν ὀμιλουμένην διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς, εἰδικὸν δέ, ὅταν ἐξηγῆται διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς.

1. Μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

1) Τὰ σημαίνοντα θέλησιν ἢ ἐπιθυμίαν νὰ γίνῃ ἢ νὰ μὴ γίνῃ τι τοιαῦτα δὲ ῥήματα εἶναι τὸ βούλομαι, θέλω, ἐπιθυμῶ, ἐπιέμαι, ἀξιῶ, ἐπιχειρῶ, παρασκευάζομαι, τολμῶ, εἴωθα, δέομαι, ἱκετεύω, κελεύω, λέγω (=κελεύω), συμβουλεύω, παραινῶ, ἐῶ, ἀμελῶ, φοβοῦμαι, αἰσχύνομαι, κωλύω, ἀπαγορεύω κλπ. π. χ. Ἐθέλεις ἀγαπάσθαι.— Ἰκέτευε μὴ αὐτὸν ἀποκτείνει.— Ἐῶμεν χαίρειν.— Τοὺς πολίτας ἐτέλευσεν αὐτοῦ μείναι.

2) Τὰ σημαίνοντα δύναμιν ἢ ἰκανότητα πρὸς τι, οἷον τὸ δύναμαι, ἐπίσταμαι, οἶδα, μαθαίνω, πέφυκα, ἔχω (=δύναμαι) κλπ. π.χ. Λήγῃ τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.— Ἐπίστασθαι ὁμολογεῖς καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ λέγειν. — Εὐθύς παῖδες ὄντες μαθαίνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.— Ὅραξ, ὅτι σιγῆς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν.

ΣΗΜ. 1 Τὸ ἐπίσταμαι, οἶδα, μαθαίνω κττ., ὅταν ἔχωσι καθαρῶς γνωστικὴν σημασίαν, συντάσσονται μὲ εἰδικὴν πρότασιν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην τὸ γνωρίζω, ἠξεύρω, μαθαίνω, κττ., ὅταν σημαίνωσιν ἔχω ἰκανότητα πρὸς τι, συντάσσονται μὲ τὸ νὰ καὶ ὑποτακτικ. (=τελικῶ ἀπαρεμφάτω), ὡς ἠξεύρω νὰ γράφω, ἔμαθα νὰ διαβάσω κλπ., ὅταν δὲ ἔχωσι καθαρῶς γνωστικὴν σημασίαν, συντάσσονται μὲ τὸ ὅτι καὶ ὀριστικὴν (μὲ εἰδικὴν πρότασιν), ὡς ἔμαθα, ὅτι ἦλθεν, ἠξεύρω ὅτι ἔρχεται κλπ.

2. Μετὰ εἰδικοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

1) Τὰ δοξαστικά, οἷον ἠγοῦμαι, νομίζω, δοκῶ, οἴομαι, εικάζω, κλπ., ἐν οἷς καὶ τὰ ἐλπίδος σημαντικά, οἷον ἐλπίζω, προσδοκῶ,

κλπ. π.χ. *Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον.*—*Ἠγησάμην Εὐαγόραν εὐμενῶς ἀποδέχεσθαι καὶ ταῦτα.*—*Ἐδοξε σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρίαν οἰκίαν.*—*Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν.*

2) Τὰ λεκτικά, οἷον τὸ λέγω, φημί, ἀγγέλλω, ἀρνούμαι, ὑπισχοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνυμι, ὁμολογῶ, διδάσκω, γράφω κλπ. π. χ. Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐβελῆσαι κρίνεσθαι.—*Ὁμολογῶ δικαίως ἀποθνήσκειν.*

ΣΗΜ. 2. Τὰ λεκτικά ῥήματα, ὅταν ἔχωσι κελευστικὴν σημασίαν, δηλαδὴ σημαίνωσι παραγγέλλω, διατάττω κττ., συντάσσονται μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον, διότι τότε σημαίνουσιν ἐπιθυμίαν π. χ. *Ἐφραζον ἵνα εἰς τὸν ἰσθμὸν.* Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ, ὅταν εἶναι καθαρῶς λεκτικά, συντάσσονται μὲ τὸ ὅτι καὶ ὀριστικὴν (εἰδικὴν πρότασιν) π. χ. *Δέγει ὅτι ἔχει χρήματα,* ὅταν δ' ἔχωσι κελευστικὴν σημασίαν, συντάσσονται μὲ τὸ *νά* καὶ ὑποτακτικὴν (=τελικ. ἀπαρεμφ.) π. χ. *Σοῦ λέγω νά μελετᾷς.*—*Σοῦ εἶπα νά φύγῃς.*

δ') Ὡς προσδιορισμὸς παντὸς εἴδους τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον εἴτε ἄνευ ἄρθρου εἴτε μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ προθέσεων ἢ ἄνευ αὐτῶν π.χ. *Ἰκανὸς τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾶν.*—*Οὐκ ἀδύνατος ὡς Λακεδαιμόνιος εἰπεῖν.*—*Ἐγὼ αἰ τοιοῦτος, οἶος μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ.*—*Δεινὸς λέγειν.*—*Τὴν ἑτέραν (γυναῖκα) εὐπρεπῆ ἰδεῖν.*—*Μαχόμεθα ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ προστατόμενον.*

§ 35. Καὶ ἀπολύτως τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον—*ἀ' Ἀντὶ προστακτικῆς π.χ. Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις (=ἔγγελλε).*—*Μηδενὶ ἀτέλειαν εἶναι (=μηδενὶ ἀτέλειαν ἔστω).*—*β' εἰς τινὰς φράσεις· οἷον ὡς ἔπος εἰπεῖν, συνελόντι φάναι ἢ εἰπεῖν, τὸ γῦν εἶναι, τὸ γ' ἐπ' ἐμοὶ εἶναι κλπ.*

ΣΗΜ. Ἡ ὁμιλουμένη δὲν ἔχει ἀπαρέμφατον, ἀνε' αὐτοῦ δὲ μεταχειρίζεται τὸ *νά* μὲ ὑποτακτικὴν (τελικὴν) ἢ τὸ ὅτι μὲ ὀριστικὴν (εἰδικὴν). Καὶ ἀπολύτως ἀντὶ προστακτικῆς μεταχειρίζεται ἡ ὁμιλουμένη τὸ ἀνακλημένον ἀπαρέμφ., τοῦτέστιν ὑποτακτ. μετὰ τοῦ *νά* π.χ. *Ἐνε, νά εἰπῆς εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους.*—

Σπανιώτατα δὲ μόνον ὡς ὀνοματικὸν μετὰ τοῦ ἄρθρου μεταχειρίζεται αὐτό· π. χ. Μοῦ ἔφαγε τὸ ἔχει μου.— Τὸ ἰδεῖς του τὸν δείχνει καλὸν ἄνθρωπον (= τὸ ἰδεῖν= ἡ ὄψις του). Κατὰ τὸ λέγειν του.— Καὶ τὰπάντημα καλὸ καὶ τὸ ἰδεῖ παρηγοριά (παροιμία).

β') Περὶ μετοχῆς.

§ 36. Ἡ μετοχὴ εἶναι ἐπιθετικὸς ὅτιπος τοῦ ῥήματος, δηλαδὴ εἶναι ῥήμα καὶ ἐπίθετον συνάμα παντὸς γένους.

Ὡς ῥήμα ἡ μετοχὴ δέχεται ὑποκείμεν., κατηγ., ἀντικείμεν. καὶ ἐπιρρηματικούς προσδιορισμούς.

α') Τὸ ὑποκείμενον τῆς μετοχῆς τίθεται κατὰ πᾶσαν πτώσιν, μεθ' οὗ συμφωνεῖ ἡ μετοχὴ κατὰ γένος, ἀριθμὸν [καὶ πτώσιν]· π. χ. Ἦκουσα Σωκράτους διαλεγομένου.— Οἱ πολέμιοι ἀκούσαντες ταῦτα ἔφυγον.— Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στρατεύμα συναγαγεῖν.

β') Τὸ κατηγορούμενον τῆς μετοχῆς συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. Γενομένης ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας.— Συμβουλευώμείζους γεγενημένους εἰς μάχην εἶναι.

γ') Τὸ δὲ ἀντικείμενον τῆς μετοχῆς τίθεται κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἢ ἀπαρέμφατον κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ῥήματος αὐτῆς· π. χ. Ὁ δὲ ἀνὴρ λαγῶς ὄχετο θηράσων. Ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τιῶν ἀπεστερημένοι.— Ἀγησίλαος ἤλπιζε καταλύσειν τὴν τῶν Περσῶν ἀρχήν.

δ') Καὶ προσδιορισμοὺς δέχεται ἡ μετοχὴ ἐπιρρηματικούς ἢ ἐμπροθέτους, ὅπως καὶ τὸ ῥήμα αὐτῆς· π. χ. Σωκράτης θύων τε φανερός ἦν πολλάκις μὲν οἶκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν.— Ἦδομαι τιμώμενος ὑφ' ὑμῶν.

§ 37. Ὡς ὄνομα δὲ ἡ μετοχὴ τίθεται ἢ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς παραθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς. Διὰ τοῦτο ἡ μετοχὴ εἶναι ἐπιθετικὴ, κατηγορηματικὴ, καὶ παραθετικὴ ἢ ἐπιρρηματικὴ.

α') Ἐπιθετικὴ μετοχὴ.— Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ τίθεται συνήθως

μετ' ἄρθρου ὡς ἐπιθετικός προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς ἀναφορικὴν πρότασιν· π. χ. Ὁ λάμπων ἥλιος (= ὁ λάμπει).— Σκιπίων ὁ τὸν Ἀννίβαν νικήσας (= ὁς ἐνίκησε).— Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (= ὁς ἂν μὴ δαρῆ).— Ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἄρθρου· π. χ. Γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχεν ὧδν αὐτῆ τίκτουσαν (= ἡ ἔτικτεν).

Ὅπως δὲ τὰ ἐπίθετα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικὰ παραλειπομένου τοῦ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ αἱ μετοχαί· π. χ. Οἱ λέγοντες (= οἱ ῥήτορες), οἱ πολιτευόμενοι (= οἱ πολιτικοί), οἱ ἔχοντες (= οἱ πλούσιοι), τὰ ὑπάρχοντα, ὁ νικῶν (= ὁ νικητής). Πολλάκις δὲ τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς λαμβάνεται ὡς οὐσιαστ. ἀφηρημένον· οἷον τὸ βουλόμενον (= ἡ βούλησις), τὸ δεδιός (= ὁ φόβος), τὸ θαρσοῦν (= τὸ θάρσος).

β) **Κατηγορηματικὴ μετοχή.**— Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ τίθεται ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἢ τοῦ ἀντικειμένου, ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα.

Τίθεται δὲ 1) Μετὰ τοῦ εἰμί, ὑπάρχω καὶ γίγνομαι· π. χ. Ἦν αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη.— Τοῦτο οὐκ ἔστι γιγνόμενον παρ' ἡμῖν.— Μισοῦντες γίγνονται τοὺς κακοὺς.

2) Μετὰ τῶν ῥημάτων οἴχομαι, τυγχάνω, διαγίνομαι, διατελώ, διάγω, λανθάνω καὶ φθάνω, εἰς τὰ ὁποῖα τὴν κυρίαν ἔννοιαν ἐκφράζει ἡ μετοχή, τὰ δὲ ῥήματα ταῦτα ἐκφράζουσι δευτερεύουσαν ἔννοιαν οἰοῦναι προσδιοριστικὴν, διὰ τοῦτο δύνανται νὰ ἐξηγῶνται εἰς τὴν ὁμιλουμένην τὰ μὲν ῥήματα δι' ἐπιρρήματος, αἱ δὲ μετοχαὶ διὰ ῥήματος· π. χ. Ὁλοχέτο ἀποδράς (= πάει ἐδραπέτευσε). Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ, (= κατὰ τύχην περιεπατοῦμεν). Κρέα ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο.— Ἐλαθεν ἀποδράς (= λάθρε ἀπέδρα).— Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων; (= λέγε ταχέως).

3) Μετὰ τῶν ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικῶν, οἷον τὸ ὑπάρχω (κάμνω πρῶτος ἀρχήν), ἄρχομαι, παύομαι, λήγω κλπ.· π. χ. Ἐάν τις ὑμᾶς εὖ ποιῶν ὑπάρχη.— Ἦρξατο λέγων.— Οὐ ποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ μακαρίζων.

4) Μετὰ τῶν καρτερίας καὶ ἀνοχῆς σημαντικῶν οἷον τὸ καρτερῶ, ἀνέχομαι, κάμνω, ἀπαγορεύω (ἀποκάμνω, κουράζομαι)· π.χ. Ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ τρέχων.—Μὴ κάμης φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν.—Ἀνέχομαι ὑβριζόμενος.—Εἴ τις καρτερεῖ ἀργύριον ἀναλίσκων φρονίμως.

5) Μετὰ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν, οἷον τὸ ἀγαπᾶ, χαίρω, ἡδομαι, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι, αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι· π.χ. Χαίρω μαυθάνων.—Ἡδομαι ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος.—Μὴ μοι ἄχθεσθε λέγοντι τᾶληθῆ.—Χρημάτων οὐκ αἰσχύνῃ ἐπιμελούμενος ;

Ἐγκαυθῆ ἀνήκουσι καὶ τὰ καλῶς ἢ κακῶς ποιεῖν σημαίνοντα· π.χ. Καλῶς ἐποίησας, ὦ Κύρε, ἄρξας τοῦδε τοῦ λόγου.—Ἄδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες.

6) Μετὰ τῶν αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικῶν· π.χ. Ἐγνώ τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην.—Οἶδά σε λέγοντα ἀεὶ.—Εἶδον παραπλευσας τὰς ναῦς.

7) Μετὰ τῶν δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικῶν· π.χ. Ἐν θαλασίᾳ (=ἐριουργίᾳ) τὰς γυναῖκας ἐπεδείκνυεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν.—Κλέαρχος ἐπιτορκῶν ἐφάνη.—Τισσαφέρνης Κύρον ἐπιβουλεύοντα ἠγγεῖλεν.

γ) Παραθετικὴ ἢ ἐπιρρηματικὴ μετοχή.—Ἡ παραθετικὴ ἢ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ τίθεται ὡς προσδιορισμὸς ἐπιρρηματικὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ σημαίνει χρόνον, αἰτίαν, σκοπόν, τρόπον, ὑπόθεσιν, ἐναντίωσιν, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται μετοχὴ χρονικὴ, αἰτιολογικὴ, τελικὴ, ὑποθετικὴ, ἐναντιωματικὴ. Εἰς πάσας τὰς περιστάσεις ταύτας τίθεται ἀντὶ δευτερευούσης προσδιοριστικῆς προτάσεως καὶ δύναται γ' ἀναλύεται διὰ συνδέσμου (ἀναλόγου πρὸς τὴν σημασίαν αὐτῆς) καὶ ῥήματος· π.χ.—Ἐργαζόμεναι (ἐν ᾧ εἰργάζοντο) μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι (=ἀφου ἐτελείωνον τὴν ἐργασίαν των) δὲ ἐδείπνουν.—Λέγω ταῦτα βουλόμεις (=ἐπειδὴ βούλομαι) δεῖξαι.—Ἐέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθεν (ἵνα δουλωσῆται).—Οὔτε βοὸς ἔχων (=εἰ εἶχε) σῶμα ἐδύνατ' ἀν πράττειν ἢ ἐβούλετο.—Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγαν.

θρωποτάτων πόλεων οὐσα (=καίτοι ἦν) δυνατωτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη.

ΣΗΜ. Εἰς τὰς μετοχὰς προστίθενται πολλάκις μόριά τινα προσδιορίζοντα ἀκριβέστερον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν π. χ. εἰς τὰς χρονικὰς μετοχὰς προστίθενται τὰ χρονικὰ ἅμα, εὐθύς, αὐτίκα, μεταξύ, εἰς τὰς αἰτιολογικὰς τὰ αἰτιολογικὰ ἅτε, οἶα, ὡς, ὥσπερ, εἰς τὰς ἐναντιωματικὰς τὰ ἐναντιωματικὰ καὶ ἡ καίπερ, καὶ εἰς τὰς τελικὰς τὸ ὡς.

§ 38. Καὶ ἀπόλυτος τίθεται ἡ μετοχή, τοὔτεστι κατὰ πτώσιν ἰδίαν μὴ ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει. Τίθεται δὲ ἀπόλυτος ἡ μετοχή κατὰ γενικὴν πτώσιν, ἥτις λέγεται γενικὴ ἀπόλυτος, ἐνίοτε δὲ καὶ κατ' αἰτιατ., ἥτις λέγεται αἰτιατικὴ ἀπόλυτος.

α') Κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον τίθεται ἡ μετοχή, ὅταν ἔχη ἴδιον ὑποκ., τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, τοὔτεστιν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας π. χ. Κῦρος ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος.—Τῶν σωμάτων θηλυνομένων καὶ αἱ ψυχαὶ πολὺ ἀρρωστώτεραι γίνονται.

β') Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον τίθεται ἡ μετοχή τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων π. χ. Δόξαν ἡμῖν ταῦτα ἐπορευόμεθα.—Κατακείμεθα ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν.—Ἐνίοτε καὶ προσωπικοῦ ῥήματος ἡ μετοχή τίθεται κατ' αἰτ. ἀπόλυτον μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὥσπερ π. χ. Τῶν δὲ ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους.—Ὡσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοὺς κάγαθοὺς εἶναι.

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ὀμιλουμένη μεταχειρίζεται τὴν μετοχὴν, οὐχὶ ὁμως συχνάκις, ὅπως ἡ ἀρχαία. Οὕτω μεταχειρίζεται τὰς ἐπιθετικὰς μετοχὰς, ὁ σπουδασμένος ἄνθρωπος, ὁ μαθημένος, ὁ ἀρχοντας, τὰ ὑπάρχοντα, ἢ τὰ χαμένα, τὰ συνηθισμένα, ἢ τὰ καλὰ καθούμενα κλπ. Ἐνίοτε μεταχειρίζεται καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν οἷον Σὺ δὲν ἦσουν γεννημένος τότε.—Σὺ δὲν εἶσαι μαθημένος.—Τὸ παιδί εἶναι κακομαθημένο.—Συνήθως ὁμως ἄλλας μετοχὰς τὰς ἐκφράζει περιφραστικῶς διὰ τοῦ νὰ ἢ τοῦ ὅτι καὶ ῥήματος οἷον Ἐγὼ θά τον ἀποδείξω ὅτι λέγει ψεύματα.—Δὲν

ἐντρέπεται νὰ λέγῃς ψεύματα ; Ἀντί δὲ τῶν παραθετικῶν μετοχῶν μεταχειρίζεται συνηθέστερον προτάσεις χρονικάς, αἰτιολογικάς κλπ., σπανίως δὲ μεταχειρίζεται παραθετικάς μετοχάς· π.χ. *Φθάνοντας* (= ὅταν φθάσης) εἰς τὸ σπίτι σου. — *Παίζοντας* καὶ *γελῶντας* πηγαίνουν ἔς τὸ δρόμο (τροπικαὶ μετοχαί).

γ') *Περὶ τῶν εἰς -τὸς καὶ -τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων.*

§ 39. Τὰ εἰς -τὸς καὶ -τέος ἐπίθετα εἶναι ἐπιθετικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος, δηλαδή εἶναι καὶ ἐπίθετα καὶ ῥήματα συγχρόνως· καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσι καὶ ἐπιθέτου σύνταξιν καὶ ῥήματος. Ἐχουσι δὲ ταῦτα παθητικὴν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σημασίαν.

1. Τὰ εἰς τὸς, τή, τὸν ἢ ἔχουσι σημασίαν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τῆς μετοχῆς ἢ σημαίνουσι τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον· π.χ. *γραφτὸς λόγος* = *γεγραμμένος λόγος* ἢ δυνατός γραφθῆναι, *θαυμαστός* = ἄξιος θαυμάζεσθαι.

Τίθενται δὲ τὰ εἰς -τὸς καθὼς καὶ τᾶλλα ἐπίθετα ὡς προσδιορισμοὶ ἐπιθετικοὶ ἢ κατηγορούμενα οὐσιαστικῶν, μετὰ τῶν ὁποίων συμφωνοῦσι κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· τινὰ δὲ τίθενται καὶ ἀπροσώπως μετὰ τοῦ ἐστί· π. χ. *Οὐ βιωτὸν μοι ἐστίν.*

Ἐπειδὴ δ' ἔχουσι καὶ ῥηματικὴν σημασίαν, συντάσσονται ὅπως τὰ παθητικὰ ῥήματα, δέχονται δηλ. προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου· π.χ. *Καὶ μοι ἐστὼ ἄρρητα τὰ εἰρημένα* (= ὑπ' ἐμοῦ). — *Μετάπεμπος ὑπὸ Κύρου.*

2. Τὰ δὲ εἰς -τέος, -τέα, -τέοι σημαίνουσι τὸν χρεωστοῦντα νὰ πάθῃ ἢ νὰ πράξῃ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαίνόμενον· π.χ. *Ὁ ποταμὸς διαβατέος ἐστίν* (= ἀνάγκη νὰ διαβαθῇ ὁ ποταμὸς).

Τίθενται δὲ τὰ εἰς -τέος 1) Ὅπως καὶ τᾶλλα ἐπίθετα ὡς προσδιορισμοὶ ἢ κατηγορούμενα οὐσιαστικῶν, μεθ' ὧν συμφωνοῦσι κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, καὶ ἔχουσι παθητικὴν σημασίαν· π.χ. *Οὐ πρὸ τῆς ἀληθείας τιμητέος ὁ ἀνὴρ.* — *Οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι.* — 2) Τίθενται ἀπροσώπως κατ' οὐδέτ. γένος ἐνικοῦ συνηθῶς ἀριθμοῦ μετὰ τοῦ ἐστί, ὅπερ δύναται καὶ νὰ παραλείπεται, καὶ ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν. Ἴσodυναμοῦσι δὲ (καὶ δύνανται ν' ἀναλύωνται) μετὰ τὸ ἀπρόσωπον δεῖ καὶ μετὰ τὸ σύστοιχον

ἀπαρέμφατον (ἐνεργ. ἢ μέσον) καὶ διὰ τοῦτο δυνάμει μὲν τοῦ ἀπροσώπου δέχονται *δοτικὴν προσωπικὴν*, δυνάμει δὲ τῆς ἀπαρεμφ. δέχονται *ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ αἰτιατικὴν κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ῥήματος*, ἐξ οὗ παράγονται· π. χ. *Τὸν θάϊατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἰρετέον*.—Τοῦ; φίλους εὐεργετητέον.—Τῶν βασκημάτων ἐπιμελητέον.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε ἀντὶ δοτ. τίθεται αἰτ. προσώπου ὡς ὑποκείμε. τοῦ περιεχομένου ἀπαρεμφάτου· π. χ. *Οὐ δουλευτέον τοὺς ἰοῦν ἔχοντας τοῖς οὕτω κακῶς φρονοῦσιν*.

Β' ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΟΥ

§ 40. Τὸ ἄρθρον κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀντωνυμία δεικτικὴ (ἢ καὶ ἀναφορικὴ) καὶ τὴν σημασίαν ταύτην ἐφύλαξεν εἰς τὸν πεζὸν τῶν Ἀττικῶν λόγον τιθέμενον μετὰ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ· π. χ. *Οἱ μὲν αὐτῶν ἐτόξουν, οἱ δ' ἐσφενδόων* (=οὔτοι μὲν, ἐκεῖνοι δέ). Καὶ μόνον κατ' αἰτιατ. οἶον καὶ τόν (=τοῦτον), ἢ τὸν καὶ τόν (=τοῦτον καὶ ἐκεῖνον, δηλαδὴ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα), τὸ καὶ τό (=τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, δηλ. τὸ δεῖνα καὶ τὸ δεῖνα), πρὸ τοῦ (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου)· π. χ. *Καὶ τὸν κελεῦσαι δοῦναι*.—Ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν.—Τούτω τῷ οἰκῆματι πρὸ τοῦ μὲν ταμείω ἐχρήτο Ἴππώνικος.

ΣΗΜ. Καὶ ἡ ὀμιλουμένη ἔχει ὁμοίως τὸ πρὸ τοῦ καὶ τὸ τό καὶ τό. Ἐχει προσέτι καὶ ἐπίρρημα δεικτικόν οἶον *Τοῦ εἶπα τῶς καὶ τῶς*.

1. Τίθεται δὲ τὸ ἄρθρον ὡς προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν τιθέμενον τὸ ἄρθρον σημαίνει 1) ἐν ἄτομον ὠρισμένον καὶ γνωστὸν ἢ προειρημένον καὶ λέγεται *ἀτομικὸν ἄρθρον*· π. χ. *Ἐρέξης ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει* (τῇ μάχῃ τῇ γνωστῇ τῇ ἐν Σαλαμῖνι).—Πρὸς κόμην ἀφικνεῖται καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κόμης γυναικας καταλαμβάνει (ἐκ τῆς κόμης, ἢ ἀνω-

τέρω εἶπεν).—2) Σημαίνει γένος ὀλόκληρον ὠρισμένον καὶ λέγεται γενικῶν ἄρθρον π. χ. Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους (=πᾶς στρατιώτης).

Τὰ κύρια ὀνόματα καὶ τινὰ προσηγορικὰ δηλοῦντα ὠρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ λαμβανόμενα ὡς κύρια ὀνόματα δὲν δέχονται συνήθως τὸ ἄρθρον π. χ. Ἐγκαῦθα Ξέρξης λέγεται οἰκοδομῆσαι τὰ βασίλεια.—Οἰμωγὴ διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ (=Ἀθήνας) διήκε. — Βασιλεύς (= ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν).

6') Καὶ μετὰ ἐπιθέτων τίθεται τὸ ἄρθρον, ὅταν ταῦτα εἶναι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· ὡσαύτως καὶ μετὰ μετοχῶν, οὐσιαστικῶν, ἐπιρρημάτων, καὶ ἐμπροθέτων προσδιορισμῶν, τὰ ὅποια πάντα καθιστᾶ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς. Τίθενται δὲ οἱ τοιοῦτοι προσδιορισμοὶ ἢ πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ κατὰ πιν αὐτοῦ, ἀλλὰ τότε ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον π. χ. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἢ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός.—Ἡ ἄνω πόλις ἢ ἡ πόλις ἡ ἄνω.— Ὁ Ἀθηναίων δῆμος ἢ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων.—Ἡ ἐν Μαραθῶν μάχη ἢ ἡ μάχη ἡ ἐν Μαραθῶνι. Ὅταν δὲ τὸ ἐπίθετον προτάσσεται τοῦ ἐνάρθρου οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιτάσσεται αὐτοῦ ἄνευ ἄρθρου, τότε εἶναι κατηγορούμενον τοῦ οὐσιασπ. π.χ. Ἀγαθὸς ὁ ἀνὴρ ἢ ὁ ἀνὴρ ἀγαθός (=ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀγαθός) κλπ.

2. Τὸ ἄρθρον λοιπὸν προτασσόμενον ἐπιρρήματος ἢ οὐσιαστικοῦ γεν. πτώσεως ἢ ἐμπροθέτου μεταβάλλει αὐτὰ εἰς ἐπίθετα π. χ. Οἱ πάλαι ἄνθρωποι (=οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι).—Ὁ νῦν καιρὸς (=ὁ τωρινὸς καιρὸς).—Ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (=ὁ βασιλικός).—Ἡ κατὰ νόμον τιμωρία (=ἡ νόμιμος τιμωρία).

3. Ἐπι δὲ τὸ ἄρθρον μεταβάλλει εἰς οὐσιαστικὸν πᾶσαν λέξιν ἢ καὶ πρότασιν ὅλην π. χ. Ἐχουσι τὸ σεμνὸν ὄνομα τοῦτο τὸ καλὸς τεκνὰγαθός.—Τὸ γινῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.

ΣΗΜ. Ὅμοια εἶναι ἢ χρῆσις τοῦ ἄρθρου καὶ ἐν τῇ ὀμίλου- μένῃ.

Γ' ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

§ 41. Αἱ ἀντωνυμίαι τίθενται ἐν τῷ λόγῳ ἀντὶ ὀνομάτων ὡς ὑποκείμενα, κατηγορούμενα, ἀντικείμενα καὶ προσδιορισμοί.

1. Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ τρίτου προσώπου δὲν ἔχει ὀνομαστικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ εἶναι ἐν χρήσει ἢ αὐτός, ἥτις καὶ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τίθεται πολλάκις ἀντὶ τῆς τριτοπροσώπου. Ἡ δὲ τριτοπρόσωπος τίθεται συνήθως ὡς αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία· π. χ. Ἐφοβεῖτο Κύρος, μὴ οἶ (=ἐαυτῷ) ὁ πάππος ἀποθάνῃ.

2. Ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς ἔχει α') διακριτικὴν σημασίαν· οἷον αὐτὸς ὁ βασιλεὺς (=αὐτός του ὁ βασιλεὺς)· β') ἐπαναληπτικὴν, τίθεται δηλαδὴ ἀντὶ νὰ ἐπαναλαμβάνηται πρότερον ὀνομασθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· π. χ. Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· γ') μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει ταυτότητα· π. χ. ὁ αὐτὸς βασιλεὺς (ὁ ἴδιος βασιλεὺς).

3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τοῦ α' καὶ β' προσώπου, ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ κ. ἐξ, τίθενται μόνον, ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμεν. τῆς αὐτῆς προτάσεως, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἥτοι ἐπὶ ἀμέσου αὐτοπαθείας· π. χ. Ἐγὼ καὶ σὲ τῶν καλλίστων καὶ ἐμαυτὴν ἤξιωκα.—Βούλου δ' ἀρέσκειν πᾶσι, μὴ σαυτῷ μόνον. Ἡ δὲ τοῦ τρίτου προσώπου, ἐαυτοῦ κλπ., τίθεται καὶ αὕτη ἐπὶ ἀμέσου αὐτοπαθείας· π. χ. Οἱ ἠττώμενοι ἐαυτοὺς καὶ τὰ ἐαυτῶν πάντα ἀποβάλλουσι. Τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ ἐμμέσου αὐτοπαθείας, τουτέστι τίθεται εἰς ἐξηρημέναις προτάσεις ἀναφερομένη εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· π. χ. Εἰσιεῖναι ἐκέλευσεν, εἰ μέλλοις σὺν ἐαυτῷ ἐκπλεῖν.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὸν πληθυντ. ἀριθμὸν τίθενται ἐνίοτε αἱ αὐτοπαθεῖς καὶ ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀλλήλων· π.χ. Χρὴ διαλυσαμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς (=ἀλλήλους) ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι.

ΣΗΜ. 2. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην μεταχειριζόμεθα μόνον τὴν τριτοπρόσωπον αὐτοπαθῆ καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων, ἀλλὰ προσθέτομεν κατόπιν αὐτῆς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας μου, σου, του,

(=αὐτοῦ), *μας, σας, των* (=αὐτῶν). Οὕτω λέγομεν τοῦ *ἐαυτοῦ μου* =ἐμαυτοῦ, τοῦ *ἐαυτοῦ σου*=σεαυτοῦ, τὸν *ἐαυτὸν του* =ἐαυτὸν, τὸν *ἐαυτὸν μας*=ἡμᾶς αὐτοῦς, τὸν *ἐαυτὸν σας*=ὑμᾶς αὐτοῦς, τὸν *ἐαυτὸν των*=ἐαυτοῦς.

4. Αἱ *κτητικαὶ ἀντων.* ἐμός, σός κλπ. σημαίνουσι κτήσιν καὶ τίθενται ἐπὶ ἐμφάσεως ἀντὶ γεν. κτητικῆς τῶν προσωπικῶν ἢ τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν· π. χ. Ὁ ἐμός φίλος=ὁ φίλος μου, ὁ σός φίλος=ὁ φίλος σου. Ἡ τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἐός, ἐή, ἐόν δὲν ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ τίθενται αἱ γενικαὶ αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτοῦ ἢ ἐκείνου, ἐκείνης κλπ. ἐπὶ ἐμφάσεως· π. χ. Ἐνέτυχον τῷ φίλῳ αὐτοῦ. — Τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος (εἶχε) καὶ οἱ ἐκείνου.

ΣΗΜ. Εἰς τὴν ὀμιλουμένην ἀντὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν μεταχειριζόμεθα τὸ ἐπίθετον ἰδικὸς μετὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, σου, του, μας, σας, των· π. χ. ὁ ἰδικός μου φίλος =ὁ ἐμός φίλος, οἱ ἰδικοί μας φίλοι=οἱ ἡμέτεροι φίλοι.

5. Τῶν *δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν* ἡ μὲν οὗτος δεικνύει τι, περὶ τοῦ ὁποίου προηγουμένως ἔγινε λόγος, ἡ δὲ ὅδε δεικνύει τι, τὸ ὁποῖον εἶναι παρὸν ἢ λέγεται εὐθὺς κατόπιν, ἡ δὲ ἐκεῖνος δεικνύει τι μακρὰν κείμενον· π. χ. Οὗτος ὁ ἀνὴρ (ὁ μνημονευθεὶς).—Σὺν τοῖσδε (=μὲ αὐτοὺς ἐδῶ) τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ. — Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε.—Νῆες ἐκεῖναι (=ἐκεῖναι ἐκεῖ) ἐπιπλέουσι.

ΣΗΜ. Ὅτι διαφέρει ἡ οὗτος ἀπὸ τῆς ὅδε, κατὰ τοῦτο διαφέρει καὶ ἡ τοιοῦτος ἀπὸ τῆς τοιοῦσδε, ἡ τοσοῦτος ἀπὸ τῆς τοσόσδε καὶ ἡ τηλικούτος ἀπὸ τῆς τηλικόσδε. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κυρκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε.

6. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅς, ὅσπερ, ὅσος, οἶος, ἡλικίος ἀναφέρονται εἰς ὄρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουσιν, ἡ δὲ ὅστις, ὁπόσος, ὁποῖος, ὀπηλικός εἰς ἀόριστον καὶ γενικόν. Συμφωνοῦσι δὲ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον ὄνομα μόνον κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ πτώσιν, εἰ μὴ τυχαίως (διότι τίθενται καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ἀνθλ. εἶναι ὑποκμ. τοῦ ῥήματος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, τίθεν-

ται κατ' ὄνομαστ., ἂν δὲ ἀντικμ., κατὰ πλαγίαν πτώσιν, ὅπως συντάσσεται τὸ ῥῆμα)· π. χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὀρά.—Ἀνελεύθερος πάς, ὅστις εἰς δόξαν βλέπει.—Πολλάκις ὁμως ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἔλκεται ὑπὸ τοῦ προσδιοριζομένου καὶ συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ καὶ κατὰ πτώσιν π. χ. Ἐκ τῶν πόλεων, ὧν (ἀντὶ ἧς) Τισσαφέρνης ἐτύγγανεν ἔχων.—Τοῖς ἔργοις οἷς (ἀντὶ ἧς) ἐμὲ δεῖ πράττειν.—Ἐπίστε δὲ τίθενται καὶ θαυμαστικῶς αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι· π. χ. Ὡ οἶα κεφαλή.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην ἀντὶ τῆς ὃς μεταχειριζόμεθα τὴν ὁ ὁποῖος ἢ τὸ ἐπίρρημα (ὁ) ποῦ, ἀντὶ δὲ τῆς ὅστις τὴν ὀποιος· π. χ. Τί εἶναι τοῦτο τὸ ὁποῖον (ἢ ὀποῦ) λέγεις; = τί ἐστὶ τοῦτο, ὃ φῆς;—Ἄποιος θέλει=ὅστις βούλεται.

ΣΗΜ. 2. Ἀντὶ τῆς ἐρωτηματικῆς τίς μεταχειριζόμεθα εἰς τὴν ὁμιλουμένην τὴν ποῖος, ποῖα· τὴν οὐδετέραν ὁμως τί μεταχειριζόμεθα καὶ τώρα. Τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν τίς λέγομεν σήμερον τινάς, ἀντ' αὐτῆς δὲ μεταχειριζόμεθα καὶ τὴν κάποιος ἢ τὰ ἀριθμητικὰ ἕνας, μία, ἕν· π. χ. Ἐνας ἄνθρωπος=ἄνθρωπός τις.—Προσέτι δὲ μεταχειριζόμεθα καὶ τὴν ἀόριστον ὁ δεῖνα(ς) καὶ τὴν ἀρχαίαν δεικτικὴν ὡς ἀόριστον ὁ τάδε(ς)· π. χ. Καὶ ὁ δεῖνας καὶ ὁ τάδες εἶναι ὅλοι μασκαράδες.

Δ' ΠΕΡΙ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ

§ 42. Αἱ προθέσεις ἐν ἀρχῇ ἦσαν ἐπιρρήματα τοπικά, ἔπειτα δὲ ἔλαβον καὶ τὴν σημασίαν τοῦ χρόνου καὶ τέλος τὴν σημασίαν τῆς αἰτίας καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεται τι. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῶν ἐπιρρημάτων καὶ ἀπέτελεσαν ἴδιον μέρος τοῦ λόγου.

ΣΗΜ. Ὡς ἐπιρρήματα εὐρίσκονται πολλάκις αἱ προθέσεις εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς· π. χ. Πρὸς δέ (=προσέτι δέ)· καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ· π. χ. Θὰ ἔλθω μετὰ (=ὑστερον).

Αἱ προθέσεις εὐρίσκονται ἢ ἐν συντάξει μετὰ πλαγίων πτώσεων ἢ σύνθετοι μετ' ἄλλων λέξεων· π. χ. Μετὰ ταῦτα.—Μεταγράφω κλπ.

Ἄλλαι μὲν τῶν προθέσεων συντάσσονται μετὰ μιᾶς μόνον πρώτης καὶ λέγονται μονόπτωτοι, ἄλλαι δὲ μετὰ δύο καὶ λέγονται δίπτωτοι, καὶ ἄλλαι μετὰ τριῶν καὶ λέγονται τρίπτωτοι.

α) Μονόπτωτοι προθέσεις.

§ 43. Μονόπτωτοι μὲν προθέσεις εἶναι ἡ ἐκ (ἢ ἐξ), ἀπό, ἀντί, πρὸ μετὰ γενικῆς, ἡ ἐν καὶ σὺν μετὰ δοτικῆς, καὶ ἡ ὡς, εἰς, ἀνά μετὰ αιτιατικῆς.

1. Ἡ ἐκ (ἢ ἐξ) συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει τὴν ἕκ τινος τόπου εἰς τὰ ἔξω κίνησιν· ἐπομένως σημαίνει α') Τὴν ἐκ τόπου κίνησιν· π. χ. Ἐπὶ τῆς πόλεως· β') Τὴν ἕκ τινος χρόνου ἀρχήν· π. χ. Ἐκ παίδων· γ') Καταγωγὴν ἄμεσον· π. χ. Παῖδες αὐτῷ οὐκ ἐγίγοντο ἐκ τῆς γυναίκος· δ') Αἰτίαν· π. χ. Ἐξ ὑποψίας φοβοῦνται (= ἕνεκα ὑποψίας).

2. Ἡ ἀπὸ καὶ αὐτὴ συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει χωρισμὸν ἢ ἀπομάκρυνσιν· ἐπομένως σημ. α') Τὴν ἐκ τόπου κίνησιν· π. χ. Ἦλθον ἀπὸ Πελοποννήσου· β') Ἀρχὴν χρόνου· π. χ. Ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου· γ') Καταγωγὴν ἔμμεσον· π. χ. Οἱ ἀπὸ τοῦ Δημαράτου (= οἱ ἀπόγονοι τοῦ Δημ.)· δ') Αἰτίαν· π. χ. Ἀπὸ στάσεων ἐκπίπτοντες (= ἐξ αἰτίας, συνεπεία στάσεων).

3. Ἡ ἀντὶ συντάσσεται καὶ αὐτὴ μετὰ γενικῆς καὶ σημαίνει τὸ ἀπέναντι· ἐπομένως σημ. α') Ἀντικατάστασιν ἢ ἀνταλλαγὴν· π. χ. Ἐνοφῶν ἤρεθη ἄρχων ἀντὶ Προξένου.— Ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἐλώμεθα· ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ σημασία τῆς ἰσότητος εἰς τὸ ἀντάξιον (= ἰσάζιον), ἀντίθεος (= ἰσόθεος)· β') Προτίμησιν· π. χ. Καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου· γ') Αἰτίαν· π. χ. Ὀφελήσω αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον (= δι' ὅσα).

4. Ἡ πρὸ μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ἐμπρὸς ἐπὶ τόπου· ἔπειτα δὲ καὶ χρόνου· π. χ. Τεθαμμένοι εἰσι πρὸ τῶν πυλῶν.— Πρὸ τῆς μάχης· β') Ὑπεράσπισιν· π. χ. Πρὸ τῆς πατρίδος· γ') Προτίμησιν· π. χ. Αἰροῦμαι πρὸ ἥττης καὶ δουλείας θάνατον.

5. Ἡ ἐν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ σημαίνει τὸ ἐντὸς περι-

φερείας τινός τοπικῆς ἢ χρονικῆς ὑπάρχον ἢ γινόμενον σημαίνει λοιπὸν α') Τὴν ἐν τόπῳ στάσιν π. χ. Ἐν Ἀθήναις β') Πλησίον π. χ. Ἡ ἐν Σαλαμίῳ ναυμαχία γ') Μεταξὺ καὶ ἐνώπιον π. χ. Ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις λεγόμενόν σε ἐπιστάμεθα (=μεταξὺ τῶν πλουσιωτάτων).—Λέγω ἐν ὑμῖν (=ἐνώπιον ὑμῶν) δ') Χρόνον π. χ. ἐν ταῖς σπονδαῖς (=ἐν καιρῷ τῶν σπ.) ε') Ὀργανον ἢ τρόπον Ἐν τόξοις ἀγωνίζεται (=διὰ τόξων).— Ἐν τάχει (=ταχέως).

6. Ἡ σὺν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ σημαίνει α') Ὀμοῦ π. χ. Ἐπαιδεύετο σὺν τῷ ἀδελφῷ β') Συμφωνίαν π. χ. Σὺν τοῖς νόμοις ἠγαντιώθη (=συμφῶνως μὲ τούτους νόμους) γ') Βοήθειαν π. χ. Ἀδικοῦντα πειράσομαι σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι (=μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν).

7. Ἡ εἰς (ἢ ἐς) συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς καὶ σημαίνει α') Τὴν ἀπὸ τὰ ἔξω εἰς τὰ ἐντὸς κίνησιν π. χ. Εἰς Ἑλλάσποντον εἰσέπλει β') Τὸ ἔως, δηλαδὴ τὸ τέρμα τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου ἢ τοῦ ἀριθμοῦ π. χ. Ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν Εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἤκεν (=ἔως τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν).— Εἶχε τοξότας εἰς τετρακοσίους γ') Σκοπόν π. χ. Εἰς τὸν πόλεμον πεντακισχίλια τάλαντα παρέσχε (=διὰ τὸν πόλεμον, ἵνα δαπανηθῶσιν εἰς τὸν πόλεμον) δ') Ἀναφοράν π. χ. Οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα (=ὡς πρὸς τὰ ἄλλα).

8. Ἡ ἀνὰ μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Τὴν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω κίνησιν π. χ. Ἀνὰ τὸν ποταμόν (=πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ) β') Ἐκτασιν τοπικὴν ἢ χρονικὴν διάρκειαν π. χ. Πλείστους φίλους ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν κέκτηται.— Ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν γ') Διανομήν π. χ. Ἐποίησαν ἕξ λόχους ἀνὰ ἑκατὸν ἄνδρας.

9. Ἡ ὡς μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει διεύθυνσιν εἰς τι μόνον ἐπὶ προσώπων π. χ. Πορεύεται ὡς βασιλέα.

β') Δίπτωτοι προθέσεις.

§ 44. Δίπτωτοι δὲ εἶναι ἢ διὰ, κατὰ καὶ ὑπέρ, μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς.

1. Ἡ διὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει μεταξύ· ἐπομένως σημαίνει α') Τὴν διὰ τόπου κίνησιν· π. χ. Ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς· β') Τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ἢ μετὰ τὸ ὅποιον γίνεται τι· π. χ. Σωκράτης διὰ παντὸς τοῦ βίου ὠφέλει (=διαρκῶς καθ' ὅλην του τὴν ζώην).—Διὰ χρόνου (=ὕστερ' ἀπὸ καιρὸν) σε εἶδον· γ') Ὅργανον ἢ τρόπον· π. χ. Ἐλεγε δι' ἔρμηνέως τοιαύδε.—Ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας καὶ ἀπιστίας πράττειν τι.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ διὰ σημ. τὸ ἀναγκαστικὸν αἴτιον· π. χ. Δι' ἡμᾶς ἔχετε τήνδε τὴν χώραν (=ἔξ αἰτίας μας).

2. Ἡ κατὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Τὴν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω κίνησιν· π. χ. Ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς κατὰ τοῦ τείχους· β') Τὸ ἐναντίον· π. χ. Κατ' ἐμοῦ εἶπεν.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ κατὰ σημαίνει α') Κίνησιν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω· π. χ. Κατὰ τὸν ποταμόν· β') Στάσιν ἐν τόπῳ· π. χ. Ἐθεντο τὰ ὄπλα κατὰ τὴν ὁδόν· γ') Ἀπέναντι· π. χ. Οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι (ἀπέναντι τῶν Ἑλλ.)· δ') Κίνησιν διὰ τόπου· π. χ. Οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης· ε') Συμφωνίαν· π. χ. Κατὰ τὸν νόμον· ς') Διανομήν· π. χ. Κατὰ τετρακισχιλίουσ.—Καθ' ἡμέραν.

ΣΗΜ. Ἐν συνθέσει ἔχει πολλάκις ἢ κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ λῖαν, π. χ. Κατακαίω, κατακόπτω, ὅπως καὶ ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ, κατάμαυρος, κατακόκκινος κλπ.

3. Ἡ ὑπὲρ μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ὑπεράνω· π. χ. Ὁ ἥλιος τοῦ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει· β') Ὑπεράσπισιν· π. χ. Νῦν ὑπὲρ ψυχῶν τῶν ἡμετέρων ὁ ἀγών.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ὑπὲρ σημαίνει α') Ὑπεράνω· π. χ. Ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν· β') Ἐπέκεινα· π. χ. Ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσιν (=ἐπέκεινα, παρέκει ἀπὸ τὸν Ἑλλήσποντον).—Ὑπὲρ ἡμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν (=ἐπέκεινα, περισσότερον τοῦ ἡμίσι).—Οἱ ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότες.

γ') Τρίπτωτοι προθέσεις.

§ 43. Τρίπτωτοι δὲ εἶναι ἡ μετά, ὑπό, παρά, περί, ἀμφί, πρὸς, καὶ ἐπὶ μετὰ γεν., δοτ. καὶ αἰτ.

1. Ἡ μετὰ συντασσομένη μετὰ γενικῆς σημαίνει ὁμοῦ· π. χ. Οἱ μετ' Ἀριαίου.

Μετὰ δοτικῆς μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκεται καὶ σημαίνει μεταξύ· π. χ. Μετὰ χερσίν (μεταξὺ τῶν χειρῶν).

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει ὕστερον· π. χ. Μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶν μάχην.

2. Ἡ ὑπὸ μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ὑποκάτω· π. χ. Τὰ ὑπὸ γῆς· β') Τὸ ποιητικὸν αἷτιον· π. χ. Ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου· γ') Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον· π. χ. Δακρῶν ὑπὸ λύπης.

Μετὰ δοτικῆς ἢ ὑπὸ σημαίνει α') Ὑποκάτω (στάσιν)· π. χ. Παρετάξαντο ὑπὸ τῷ τείχει· β') Ὑποταγῆν· π. χ. Ἐβούλοντο ὑφ' αὐτοῖς τὴν πόλιν ποιήσασθαι.

Μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ὑπὸ σημαίνει α') Ὑποκάτω (κίνησιν)· π. χ. Ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα· β') Ὑποταγῆν· π. χ. Αἴγυπτος πάλιν ὑπὸ βασιλείᾳ ἐγένετο· γ') Χρόνον· π. χ. Ὑπὸ νύκτα ἀπῆλθον (= ἐν καιρῷ νυκτός).

3. Ἡ παρά μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους προσώπου τινός· π. χ. Παρὰ βασιλείῳ πολλοὶ πρὸς Κύρον ἀπῆλθον.

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει στάσιν πλησίον προσώπου τινός· π. χ. Οἱ παρὰ βασιλεῖ ὄντες.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Κίνησιν εἰς πρόσωπον· π. χ. Ἦγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον· β') Πλησίον (ἐπὶ κινήσεως, ὅθεν) καὶ παραλλήλως· π. χ. Ἐπλεον παρὰ γῆν· γ') Σύγκρισιν· π. χ. Ἐκὼν ἐπόνει παρὰ τοὺς ἄλλους (=περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους)· δ') Ἐναντίον· π. χ. Παρὰ τοὺς ὄρκους. — Παρὰ νόμον· ε') Χρόνον· π. χ. Παρὰ πότον (= ἐν καιρῷ πότου).

4. Ἡ περί μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Τὸ περί οὗ ὁ λόγος, ἤτοι ἀναφοράν· π. χ. Κήρυκας ἔπεμψε περί σπονδῶν· β') Ὑπεράνω· π. χ. Τετίμηται περί πάντων (= ὑπεράνω ὄλων)· Συνήθως δὲ

εις τὰς φράσεις περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τι, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου, περὶ παντὸς ποιῶμαι τι = ὑπεράνω ἢ ὑπέρτερον πολλοῦ, πλείονος, πλείστου, παντὸς ποιῶ τι. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων εἶναι καὶ αἱ ἀντίθετοι φράσεις· περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάσσονος, περὶ ἐλαχίστου, περὶ οὐδενὸς ποιοῦμαι τι.

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει περίξ· π. χ. Στρεπτοὺς εἶχον περὶ τοῖς τραχήλοις καὶ ψέλια περὶ ταῖς χερσίν.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Πέριξ ἐπὶ τόπου· π. χ. Περὶ τὸν ναὸν ἄλλος ἐφυτεύθη· β') Περίπου ἐπὶ χρόνου καὶ ἀριθμοῦ· π. χ. Περὶ τούτους τοὺς χρόνους. — Ἀπέθανον περὶ πενήκοντα· γ') Ἀναφορὰν· π. χ. Περὶ θεοῦ ἀμελῶς ἔχει (= ὡς πρὸς).

δ. Ἡ ἀμφὶ σημαίνει ἀμφοτέρωθεν (ἀπὸ τὰ δύο μέρη) ἢ περίξ· Ἐν γένει δὲ σημαίνει ὅ,τι καὶ ἡ περί· π. χ. Ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφερόμενοι (= περὶ ὧν). — Συλλέγεται τὸ στρατεύμα ἀμφὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν (ἀμφοτέρωθεν τοῦ Π.). — Ἀμφὶ μέσας νύκτας (= περὶπου).

Μετὰ δοτικῆς μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκειται.

δ. Ἡ πρὸς μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ἀπὸ μέρους τινός· π. χ. Οὐραγοὺς κατεστήσαντο πρὸς τοῦ ποταμοῦ (= ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ π.). — Ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος (ὁ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητρός). β') Τὸ ἀρμόζον· π. χ. Ἀτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ (= ἀρμόζοντα εἰς σέ). γ') Πρὸς ὠφέλειαν ἢ χάριτι τινός· π. χ. Σπονδὰς ἐποίησαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν (= πρὸς ὠφέλειαν). — Ἰκετεύω πρὸς παίδων, πρὸς γυναικῶν (= χάριτι τῶν παίδων, τῶν γυναικῶν).

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει α') Πλησίον· π. χ. Πρὸς τῇ οἰκίᾳ· β') Προσθήκην· π. χ. Πρὸς τούτοις.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Διεύθυνσιν εἰς τι φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς· π. χ. Φέρουσι πρὸς σέ δῶρα. — Ἰέναι πρὸς τοὺς πολέμιους· β') Σκοπὸν· π. χ. Ταῦτα εἶρηται πρὸς φυλακὴν· γ') Ἀναφορὰν· π. χ. Ἐχουσι χῶρον πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐλαχίστην (= ὡς πρὸς τὸ πλῆθος, ἀναλόγως τοῦ πλήθους).

γ. Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει α') Ἐπάνω· π. χ. Ἐπὶ γῆς βεβηκότες· β') Κίνησιν εἰς τόπον· π. χ. Ἐπλεον ἐπὶ Δέ-

σβου· γ') Χρόνου· π. χ. 'Επὶ Κέκροπος (= ὅτε ὁ Κέκρωψ ἤρχεν).

Μετὰ δοτικῆς σημαίνει α') 'Επάνω· π. χ. 'Επὶ ταῖς κεφαλαῖς (= ἐπάνω εἰς τὰς κ.).— Κατέλιπεν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον (= ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, διοικητὴν τῶν πλ.). β') Πλησίον· π. χ. 'Επὶ τῇ θαλάττῃ· γ') Κατόπιον ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου· π. χ. 'Ολίγοι τῶν ἐπὶ πᾶσιν ἀπέθανον (= ὅπισθεν πάντων).— Ἀνέστη ἐπ' αὐτῷ (κατόπιον αὐτοῦ). δ') Αἰτίαν· π. χ. Ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ ε') Σκοπόν· π. χ. 'Επ' ἀγαθῷ ἐκάλεσεν αὐτόν.

Μετὰ αἰτιατικῆς σημαίνει α') Κίνησιν εἰς τόπον ἢ ἐναντίον τινός· π. χ. Ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν.— Ἐβρξης ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (= ἐναντίον τῆς Ἑλλ.). β') Ἐκτασιν τοπικὴν ἢ χρονικὴν· π. χ. Τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι.— Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά· γ') Σκοπόν· π. χ. Ἐξεῖσι βασιλεὺς ἐπὶ θήραν.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν συνθέσει αἱ προθέσεις ἔχουσι τὰς αὐτὰς σχεδὸν σημασίας, τὰς ὁποίας ἔχουσι καὶ ἐν συντάξει.

§ 46. Ἐκτὸς τῶν κυρίως προθέσεων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἐπιρρήματα λαμβανόμενα καταχρηστικῶς ὡς προθέσεις, τὰ ὁποῖα συντάσσονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ γενικῆς. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς· ἐγγὺς καὶ πλησίον, ἐναντίον, πέραν (εἰς τὸ πέραν μέρος), πέρα (= ἐπέκεινα, ὑπὲρ τὸ πρόπεον), μεταξύ, εὐθύς (= κατ' εὐθεῖαν πρὸς τι), μέχρι, ἄχρι, ἄνευ, χωρὶς (= χωριστά), πλήν, ἔνεκα, χάριν, δίκην (κατὰ τρόπον, ὡς).

Τὰ δίκην, ἔνεκα (ἢ ἔνεκεν) καὶ χάριν προτάσσονται καὶ ἐπιτάσσονται τοῦ ὀνόματος.

Ε' ΠΕΡΙ ΑΠΟΦΑΤΙΚΩΝ ΜΟΡΙΩΝ

§ 47. Ἀποφατικά μόρια εἶναι δύο, τὸ ἀρνητικὸν οὐ καὶ τὸ ἀπαγορευτικὸν μή. Ταῦτα δὲ τίθενται τὸ μὲν οὐ, ὅταν ἡ ἔννοια εἶναι θετικὴ καὶ ἐπομένως ἡ ἄρνησις βεβαία, τὸ δὲ μή, ὅταν ἡ ἔννοια εἶναι ὑποθετικὴ ἢ ὅταν ἐκφράζεται ἀπαγόρευσις.

1. Ἡ ἄρνησις τίθεται ἢ εἰς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἢ εἰς ἄλλον ὄρον αὐτῆς κύριον ἢ δευτερεύοντα, δηλαδή εἰς οὐσιαστικόν, ἐπίθετον ἢ ἐπίρρημα.

2. Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔγκλισιν τοῦ ῥήματος συνήθως τίθεται τὸ οὐ· π. χ. Οὐκ ἔσται πόλεμος. Εἰς δὲ τὴν ὑποτακτικὴν, ἣτις σημαίνει τὸ προσδοκώμενον, οὐχὶ δὲ θετικῶς ὑπάρχον, τίθεται τὸ μὴ καὶ μάλιστα ἐπὶ ἀπαγορεύσεως· π. χ. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης. — Μὴ μέλλωμεν. Εἰς τὴν εὐκτικὴν, ὅταν σημαίνη σύχην, τίθεται τὸ μὴ· οἷον Μὴ ζώην μετ' ἀμουσίας· ὅταν δὲ εἶναι δυνατικὴ, μετ' ἀρνήσεως σημαίνει τὸ ἀδύνατον, ὅπερ εἶναι τι βέβαιον, διὰ τοῦτο δέχεται τὸ οὐ· π. χ. Οὐκ ἂν γένοιτο ταῦτα. Εἰς τὴν προστακτικὴν τίθεται πάντοτε τὸ μὴ· π. χ. Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου.

3. Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον, ἂν μὲν εἶναι τελικόν, τίθεται τὸ μὴ, ἂν δὲ εἶναι εἰδικόν, τίθεται τὸ οὐ· π. χ. Χρὴ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους. — Ἀνάγκη φαμὲν οὐδένα θεῶν οὔτε μάχεσθαι τὰ νῦν οὔτε μαχεῖσθαι ποτε.

4. Εἰς τὴν μετοχήν, τὸ ἐπίθετον καὶ τὸ οὐσιαστικόν, ἂν μὲν ἢ ἔγνωια εἶναι θετικὴ, τίθεται τὸ οὐ, ἂν δὲ εἶναι ὑποθετικὴ, τίθεται τὸ μὴ· π. χ. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν (=εἰ μὴ κάμοις) εὐδαιμονεῖν. — Ἐτέρους ἂν ἔχοιμι ἐπιδειξάι οὐ μετασχόντας τῆς πολιτείας (=ὄτι οὐ μετέσχον). — Δεινόν ἐστίν ἢ μὴ ἐμπειρία (=εἰ τις μὴ ἐμπειρος εἴη). — Γράψας (Θεμιστοκλῆς) τὴν τῶν γεφυρῶν οὐ διάλυσιν (=ὄτι οὐ διελύθησαν).

ΣΗΜ. 1. Ὅμοίως τίθενται καὶ τὰ σύνθετα οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ, οὐδεῖς, μηδεῖς, οὐδέποτε, μηδέποτε, οὐκέτι, μηκέτι.

ΣΗΜ. 2. Ἡ ὀμιλουμένη ἀντὶ τοῦ οὐ μεταχειρίζεται τὸ δέν (ὅπερ ἔγινεν ἐκ τοῦ οὐδέν), ἔχει ὅμως τὸ οὔτε καὶ τὸ οὐδέ, ἔχει δὲ καὶ τὸ μὴ. Μεταχειρίζεται δὲ ταῦτα σχεδὸν ὅπως καὶ ἡ ἀρχαία, ἀλλὰ πολλάκις τὸ δέν μεταχειρίζεται καὶ ὅπου ἡ ἀρχαία θέτει τὸ μὴ· π. χ. Ἐὰν δὲν εἴπῃς = εἰ μὴ εἴπῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΥ

§ 48. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐργάζεται πάντοτε καὶ σχηματίζει διανοήματα ἀλλεπάλληλα σχέσιν ἔχοντα μετ' ἀλλήλων καὶ οὕτω σχηματίζει σειρὰν διανοημάτων, τὰ ὅποια ἢ εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων καὶ συνάπτονται ἀπλῶς ἢ γεννῶνται τὸ ἓν ἐκ τοῦ ἄλλου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ λόγος, ὅστις εἶναι πιστὴ ἔκφρασις καὶ εἰκὼν τῆς διανοίας, συνίσταται ἐκ σειρᾶς προτάσεων (ἤτοι διανοημάτων). Ὅπως λοιπὸν διὰ τῶν γραμμάτων σχηματίζονται συλλαβαί, ἐκ τῶν συλλαβῶν λέξεις καὶ ἐκ τῶν λέξεων προτάσεις, οὕτω καὶ ἐκ τῶν προτάσεων σχηματίζονται λόγοι.

1. Αἱ προτάσεις αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν λόγον ἢ εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων συνδεόμεναι ἀπλῶς πρὸς σχηματισμὸν αὐτοῦ, τουτέστι παρατάσσονται ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἢ ἐξαρτῶνται ἢ μία ἐκ τῆς ἄλλης. Αἱ προτάσεις λοιπὸν συνδέονται μετ' ἀλλήλων κατὰ δύο τρόπους, ἢ κατὰ παράταξιν ἢ καθ' ὑπόταξιν ἤτοι ἐξάρτησιν.

α') Κατὰ παράταξιν μὲν σύνδεσις τῶν προτάσεων λέγεται, ὅταν πρότασις τις τίθεται πλησίον ἄλλης καὶ συνδέεται μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς, ἤτοι δὲν χρησιμεύη ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. Ἦδῶς μὲν ἔχε πρὸς ἄπανμας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσθ, τοῖς δὲ φίλος γενήσθ.

β') Καθ' ὑπόταξιν δὲ σύνδεσις τῶν προτάσεων λέγεται, ὅταν πρότασις τις ὑποτάσσεται εἰς ἄλλην, τουτέστι δὲν εἶναι αὐτοτελής, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης χρησιμεύουσα ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. Ἐλεγον, ὅτι Κύρος τέθηκεν.

2. Κατὰ παράταξιν μὲν συνδέονται αἱ προτάσεις διὰ τῶν συμ-

πλεκτικῶν ἢ διαζευκτικῶν ἢ ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, ἐτι δὲ καὶ διὰ τῶν συμπερασματικῶν οὖν, τοίνυν, ἄρα καὶ διὰ τοῦ αἰτιολογικοῦ γάρ. Καθ' ὑπόταξιν δὲ συνδέονται αἱ προτάσεις δι' ὄλων τῶν ἄλλων συνδέσμων καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπίρρημάτων. Καὶ λοιπὸν πᾶσαι αἱ προτάσεις, ὅσαι ἔχουσι ἐν ἀρχῇ σύνδεσμον χρονικόν, ὑποθετικόν, αἰτιολογικόν, τελικόν, εἰδικόν, συμπερασματικόν, ἐρωτηματικόν σύνδεσμον ἢ ἀντωνυμίαν καὶ ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἢ ἐπίρρημα ἀναφορικόν, εἶναι δευτερεύουσαι προτάσεις ἢ ἐξηρητημένοι.

ΣΗΜ. 1. Αἱ προτάσεις αἱ ἔχουσαι ἐν ἀρχῇ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν ἢ σύνδεσμον εἶναι πολλάκις κύριαι προτάσεις.

ΣΗΜ. 2. Οἱ ἀρχαῖοι συνέδεον τοὺς λόγους καὶ τὰ μέρη αὐτῶν ἐπιμελέστατα καὶ τεχνικώτατα· ἡ ὀμιλουμένη ὁμως ἀκολουθοῦσα τὰς νεωτέρας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας παραμελεῖ τὴν σύνδεσιν τῶν προτάσεων καὶ τῶν λόγων ἐκφέρουσα αὐτοὺς ἀσυνδέτως.

6') Κατὰ παράταξιν σύνδεσις.

§ 49. Αἱ κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις ἢ εἶναι ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ἔννοιαν ἢ διάφοροι ἢ ἀντίθετοι. Καὶ ὅταν μὲν εἶναι ὅμοιαι πρὸς ἀλλήλας, συνδέονται διὰ τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων καί, τὲ καὶ λέγονται συμπλεκτικαὶ προτάσεις. Ὅταν δὲ εἶναι διάφοροι, συνδέονται διὰ τῶν διαζευκτικῶν συνδέσμων ἢ καὶ εἴτε καὶ λέγονται διαζευκτικαὶ προτάσεις. Ὅταν δὲ εἶναι ἀντίθετοι ἀλλήλων, συνδέονται διὰ τῶν ἀντιθετικῶν ἢ ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, καὶ λέγονται ἐναντιωματικαὶ ἢ ἀντιθετικαὶ προτάσεις.

1. Αἱ συμπλεκτικαὶ προτάσεις συνδέονται ἢ ἀπλῶς διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ τὲ καὶ ἀποφατικῶς διὰ τοῦ οὔτε ἢ μήτε, ἢ κατ' ἐπίτασιν, τουτέστι συνδέεται μετὰ τῆς πρώτης ἄλλη πρότασις ἐκφράζουσα μεγαλύτερόν τι καὶ σπουδαιότερον, ὅτε συνδέονται διὰ τοῦ οὐ μόνον—, ἀλλὰ (καί), καὶ ἡ σύνδεσις αὕτη λέγεται κλιμακωτή· π.χ. Καὶ ἰμάτιον ἡμφίεσαι, ὦ Σώκρατες, οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους καὶ χειμῶνος.

ΣΗΜ. Τὴν συμπλεκτικὴν σύνδεσιν ὁμοίως μεταχειρίζεται καὶ ἡ ὁμιλουμένη διὰ τοῦ καί, οὔτε, μήτε καὶ τοῦ ὄχι μόνον— ἀλλὰ καί.

2. Αἱ διαζευκτικαὶ προτάσεις συνδέονται διὰ τοῦ ἢ, ὅταν εἶναι ὅλως διάφοροι, ὥστε, ἂν ἀληθεύῃ ἡ μία, ψεύδεται ἡ ἄλλη· π.χ. Ἡ ζῆ ἢ τέθνηκεν.— Ὅταν δὲ δὲν εἶναι ὅλως διάφοροι, ἀλλ' εἶναι ἀδιάφορος ἡ παραδοχὴ τῆς μιᾶς ἐννοίας ἢ τῆς ἄλλης, συνδέονται διὰ τοῦ εἴτε· π. χ. Εἴτε τίς φησιν εἴτε μὴ (φησιν).

3. Αἱ ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἢ εἶναι ἀπλῶς ἐναντία πρὸς ἀλλήλας κατ' ἐννοίαν, καὶ τότε συνδέονται διὰ τῶν ἐναντιωματικῶν συνδέσμων· π. χ. Σὺ μὲν παιδεύεις ἐπιθυμοῦμαι, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, ἢ εἶναι ἀντιφατικαὶ πρὸς ἀλλήλας, ἢ μία δηλ. ἀποφατικὴ καὶ ἡ ἄλλη καταφατικὴ, καὶ τότε συνδέονται διὰ τοῦ ἀλλά, ἐνῶ εἰς τὴν πρώτῃν εἶναι τὸ οὐ ἢ μὴ (σύνδεσις κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν)· π. χ. Οὐκ ἠμφεσβήτει, ἀλλ' ὠμολογεῖ.

6') Καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις.

§ 50. Αἱ καθ' ὑπόταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἶναι χρονικαί, ὑποθετικαί, αἰτιολογικαί, τελικαί, εἰδικαί, συμπερασματικαί, ἀναφορικαὶ καὶ ἐρωτηματικαί. Τίθενται δὲ αἱ προτάσεις αὗται εἴτε ὡς ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα τῆς κυρίας προτάσεως εἴτε ὡς ἐπιθετικοὶ ἢ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῆς.

Ὅσαι ἐξηρητημένα προτάσεις τίθενται ὡς οὐσιαστικά, δηλαδὴ ὡς ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα ἄλλης προτάσεως, λέγονται οὐσιαστικαὶ προτάσεις καὶ τοιαῦται εἶναι μάλιστα αἱ εἰδικαί. Ὅσαι δὲ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, λέγονται ἐπιθετικαὶ προτάσεις, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις. Αἱ δὲ ἄλλαι τίθενται ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καὶ λέγονται ἐπιρρηματικαὶ προτάσεις. †

α') Οὐσιαστικαὶ προτάσεις.

Εἰδικαὶ προτάσεις.

§ 51. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν εἰδικῶν συν-

δέσμων ὅτι καὶ ὡς καὶ τίθενται ὡς ὑποκμ. ἢ ἀντικμ. φημάτων λεκτικῶν ἢ γνωστικῶν ἢ ὡς ἐπεξήγησις δεικτικῆς ἀντωνυμίας· π. χ. Δέξει δέ, ὡς Φρύνιχον ἀπέκτεινε.—Τῷ φθόνῳ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσετιν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν.

Τὸ ῥῆμα τῶν εἰδικῶν προτάσεων, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικού χρόνου, τίθεται συνήθως μὲν καθ' ὀριστικὴν, π.χ. Λέγει, ὡς ὑβριστῆς εἰμι, ἐνίοτε δὲ καθ' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν, π.χ. Εἶπεν, ὅτι οὐδενὶ ἄν ἀπιστήσειεν. Ὅταν δὲ ἡ εἰδικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τότε τὸ ῥῆμα αὐτῆς τίθεται συνήθως καθ' εὐκτικὴν π. χ. Διηγούντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέοιεν.

ΣΗΜ. Ἀρκτικοὶ χρόνοι εἶναι ὁ ἐνεστώσ, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς, ὁ γνωμικὸς ἀόριστος, πάντες οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς, τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, ὅταν εἶναι εἰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἢ εἰς ἐξηρημένους ἐξ ἀρκτικού χρόνου· ἔτι δὲ καὶ πάντες οἱ χρόνοι τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικού χρόνου. Ἱστορικοὶ δὲ χρόνοι εἶναι ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς, ὁ ἱστορικὸς ἐνεστώσ καὶ πάντες οἱ χρόνοι τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.

β') Ἐπιθετικαὶ προτάσεις.

Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 32. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων καὶ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ οὐσιαστικοῦ ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ἧτις πολλάκις παραλείπεται. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντων. συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ οὐσ., τὸ ὅποσον προσδιορίζουσι, κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν μόνον, οὐχὶ δὲ κατὰ πτώσιν, εἰμὴ κατὰ τύχην, ἀλλὰ λαμβάνουσι τὴν πτώσιν, τὴν ὁποῖαν ἀπαιτεῖ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις (ιδὲ § 41,6).

1. Τὸ δὲ ῥῆμα τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων τίθεται κατὰ πασαν ἐγκλίσιν, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· π.χ. Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα.—Κύρος ἤρξε παμπόλλων ἐθνῶν, ὧν οὐδ' ἄν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν (δυνητικῆ).

2. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἔχουσι πολλακίς καὶ σημασίαν αἰτιολογικὴν, συμπερασματικὴν, τελικὴν καὶ ὑποθετικὴν π. χ. Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν οὐδὲν δίδως(=διότι σὺ κλπ.).— Τίς οὕτως εὐθήης ἐστίν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πόλεμον δεῦρο ἔξοντα; (=ᾧστε οὕτως γὰ ἀγνοῆ κλ.). Ἐδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατέριους νόμους συγγράψουσι(= ἵνα οὗτοι συγγράψωσι).— Ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι(=εἴ τινα μὴ οἶδα).

3. Αἱ ὑποθετικαὶ ἀναφορικαί, ὅταν σημαίνωσιν ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἀορίστως, τότε, ἂν μὲν ἡ κυρία πρότασις ἔχη ἀρκτικὸν χρόνον (δηλ. ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τῶρα), τὸ ῥῆμα τῶν ἀναφορικῶν τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν δὲ ἡ κυρία πρότασις ἔχη ἱστορικὸν χρόνον(δηλ. ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν), τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' εὐκτικὴν ἄνευ τοῦ ἂν π. χ. Οἱ Πέρσαι δὴ ἂν γινῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσιν(=εἰάν τινα γινῶσιν, ὁσάκις ἤθελον γνωρίζη).— Ὅτι ἐντυγχάνοιεν Ἕλλησι, πάντας ἔκτεινον(=εἴ τι ἐντυγχάνοιεν=ὁσάκις ἀπῆντων).

γ') Ἐπιρρηματικαὶ προτάσεις.

1) Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 33. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων ἢ ἐπιρρημάτων ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὅποτε, ἡνίκα, ὡς, ἕως, ἄχρι, μέχρι, πρὶν κλπ. καὶ τίθενται ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

Τὸ δὲ ῥῆμα αὐτῶν τίθεται α') καθ' ὀριστ., ὅταν σημαίνωσι πραγματικόν τι π. χ. Ἡνίκα δεῖλη ἐγένετο, ἐφάνη κοινορτός. β') Ὅταν σημαίνωσι προσδοκώμενόν τι, τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ ἂν π.χ. Μέχρι ἂν ἀφίκωνται.— Ἐπὶ εἰς Βαβυλῶνα ἤκωσιν.

Ὅταν δὲ σημαίνωσιν ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἀορίστως, τότε, εἰάν μὲν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἀρκτικού(δηλ.

σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα), τὸ ῥῆμά των τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἄν, ἂν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου (δηλ. σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν), τὸ ῥῆμά των τίθεται κατ' εὐκτικὴν ἄνευ τοῦ ἄν· π. χ. Χαλδαῖοι μισθοῦ στρατεύονται, ὅποταν τις αὐτῶν δέηται (= ὡσάκις ἔχει τις ἀνάγκην). — Κύρος ἐθήρευεν, ὅποτε βούλοιο γυμνάσαι τοὺς ἵππους (= ὡσάκις ἤθελε). — Εἰς δὲ τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν.

2) Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

§ 54. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων ἐπεὶ, ἐπειδὴ, διότι, ὅτι, ὡς. Τίθενται δὲ ὡς προσδιορισμοὶ τοῦ αἰτίου.

Τὸ ῥῆμα τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων τίθεται συνήθως καθ' ὀριστικὴν· π. χ. Μέγα τὸ ὄμου τραφῆναι, ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων. — Ἴδεῖν ἐπεθύμει, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι. Ἄν δὲ ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τὸ ῥῆμα αὐτῆς δύναται νὰ τεθῆ καὶ κατ' εὐκτικὴν, ὅταν ἡ αἰτία παρίσταται ὡς γνώμη τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως· π. χ. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον ὅτι στρατηγὸς ὦν οὐκ ἐπεξάγοι ἐπὶ τοὺς πολέμους.

3) Τελικαὶ προτάσεις.

§ 55. Αἱ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων ἵνα, ὅπως καὶ ὡς καὶ τίθενται ὡς προσδιορισμοὶ τοῦ τελικοῦ αἰτίου.

1. Τὸ ῥῆμα τῶν τελικῶν προτάσεων τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν μὲν συνήθως, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἄρκτητου, κατ' εὐκτικὴν δὲ, ὅταν εἶναι ἱστορικοῦ· π. χ. Κύνας τρέφεις. ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν. — Ἐδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι.

2. Όταν ἡ κυρία πρότασις σημαίνει, ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνη τι, ἀλλὰ δὲν ἔγινε, ἢ εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, τότε ἡ τελικὴ πρότασις ἔχει τὸ ῥῆμα καθ' ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς· π. χ. Ἐδεῖ τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἔξαπατᾶν.

ΣΗΜ. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὀμιλουμένην· ἔπρεπε νὰ πᾶς ἔς τὸ πανηγύρι, διὰ νὰ ἔβλεπες, τί κόσμος ἦτο.

4) Συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 56. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις σημαίνουνσι τὸ συμπερασμα τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ἐκφέρονται διὰ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὡς καὶ ὥστε.

Τὸ ῥῆμα τῆς συμπερασματικῆς προτάσεως τίθεται α') Καθ' ὀριστικὴν, ὅταν ἡ συνέπεια εἶναι ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ· π. χ. Ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους· ἢ κατ' ἄλλην ἐγγλισιν ἀναλόγως τῆς ἐννοίας· π. χ. Ἠλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε. — Ὡστε θάρρει. β') Τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον, ὅταν ἡ συνέπεια παρίσταται ὡς δυνατὴ ἢ σκοπούμενη· π. χ. Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν (=ἐδύνατο νὰ ἀκούωσιν). — Σωκράτης πεπαιδευμένος ἦν οὕτως, ὥστε πᾶν ῥαδίως ἔχειν τὰρκούντα (=ὥστε νὰ ἔχη, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἔχη).

5) Ὑποθετικαὶ προτάσεις.

§ 57. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων εἰ, ἐάν, ἢν, ἂν, καὶ ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἓνα λόγον ὑποθετικόν, τοῦ ὁποῦ ἢ μὲν ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἡγούμενον ἢ ὑπόθεσις, ἢ δὲ κυρία λέγεται ἐπόμενον ἢ ἀπόδοσις, ἥτις σημαίνει τὴν συνέπειαν τῆς ὑπόθεσεως.

1. Τὸ ῥῆμα εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τίθεται α') Καθ' ὀριστικὴν μετὰ τοῦ εἰ, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς ἀληθές· π. χ. Εἴ εἰσι βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. β') Καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ἐάν, ἢν, ἂν, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς πιθανόν καὶ προσδοκώμενον νὰ γίνη· π. χ. Ἦξω παρὰ σὲ αὐριον,

ἐάν θεός ἐθέλη. γ') Κατ' εὐκτικήν μετὰ τοῦ εἰ, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς ἀπλή ἰδέα τοῦ λέγοντος· π. χ. Φαίη ἂν ἢ θανοῦσα, εἰ φωνὴν λάβοι. δ') Καθ' ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς μετὰ τοῦ εἰ, ὅταν τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ὡς ἀληθῶς μὴ ὑπάρχον καὶ ἐπομένως ἀδύνατον, διότι ἐγινε τὸ ἐναντίον· π. χ. Φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν.

2. Εἰς δὲ τὴν ἀπόδοσιν τὸ ῥῆμα τίθεται ἀναλόγως τῆς σημασίας, τουτέστιν, ἂν μὲν ἡ συνέπεια εἶναι ἀναγκαία, τὸ ῥῆμα τῆς ἀποδόσεως τίθεται κατ' ὀριστικήν, ἂν δ' ἡ συνέπεια εἶναι δυνατὴ μόνον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατ' εὐκτικήν μετὰ τοῦ δυνατικού ἂν· καθ' ἱστορικὸν δὲ χρόνον ὀριστ. μετὰ τοῦ δυνατικού ἂν, ὅταν καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶναι καθ' ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς.

3. Ὅταν δὲ ἡ ὑπόθεσις σημαίη ἐπαναλήψιν πράξεώς τινος ἀορίστως, τότε, ἂν μὲν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἀρκτικού, συνήθως ἐνεστώτος (δηλ. σημαίη τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα), εἰς τὴν ὑπόθεσιν τὸ ῥῆμα τίθεται καθ' ὑποτακτικήν, ἂν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἱστορικού, συνήθως παρατατικού (δηλ. σημαίη τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν), εἰς τὴν ὑπόθεσιν τίθεται εὐκτική· π. χ. Ἄν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν (=δσάκις ἤθελεν ἔλθῃ).— Εἴ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας (=δσάκις ἐβλεπεν).

ΣΗΜ. Λοιπὸν αἱ ὑποθετ. προτάσεις, καθὼς καὶ αἱ ἀναφορικαὶ καὶ αἱ χρονικαί, ὅταν ἔχωσιν ὑποθετικὴν σημασίαν, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν μὲν μετὰ τοῦ ἂν (τὸ ὅποῖον συνάπτεται μετὰ τοῦ εἰ καὶ γίνεταί ἐάν, ἂν, ἦν), ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα καὶ πάντοτε, καὶ τότε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τὸ ῥῆμα εἶναι κατ' ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς ἢ γνωμικὸν ἀόρ., οἷτινες καὶ αὐτοὶ σημαίνουσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον τώρα καὶ πάντοτε· κατ' εὐκτικήν δὲ, ὅταν σημαίνωσι τὸ ἐπαναλαμβανόμενον εἰς τὸ παρελθόν, καὶ τότε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τὸ ῥῆμα εἶναι κατὰ παρατατικὸν τῆς ὀριστικῆς.

β') Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

§ 38. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν συνδέσμων, ἄρα, μή, οὐκοῦν, πότερον κλπ.

1. Ἡ ἐρώτησις εἶναι ἢ ἀπλή ἢ σύνθετος. Καὶ ἀπλή μὲν λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν γίνεται περὶ ἐνὸς μόνον προσώπου ἢ πράγματος· π. χ. *Τίς ἦλθεν* ; — *Πῶς ἔχεις* ; *Σύνθετος* δὲ λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν γίνεται περὶ δύο ἢ πλείονων, ὅτε ἐκφέρεται διὰ τοῦ πότερον — ἢ· π. χ. *Πότερον ζῆ ἢ τέθνηκεν* ;

2. Ἐξ ἑτέρου ἡ ἐρώτησις εἶναι ἢ εὐθεία ἢ πλαγία. Καὶ εὐθεία μὲν λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν γίνεται κατ' εὐθείαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐρωτῶντος καὶ δὲν εἶναι ἐξηρημένη· *πλαγία* δὲ λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν δὲν ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος σημαίνοντος ἀπορίαν ἢ ἐρώτησιν. Εἰς τὴν εὐθείαν ἐρώτησιν τίθεται ἐν τῷ τέλει τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον (ς), οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν πλαγίαν· π.χ. *Πῶς ἐσώθης ἐκ τῆς μάχης* ; (εὐθεία ἐρώτησις). — *Μάθε* πρῶτον αὐτῶν, *τίνες εἰσὶν* (πλαγία ἐρώτησις).

3. Τὸ ῥῆμα εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις τίθεται ἀναλόγως τῆς σημασίας των· α') Καθ' ὀριστικὴν μὲν, ὅταν τὸ ἐρωτώμενον εἶναι ἀληθὲς καὶ πραγματικόν· π. χ. *Τίς κόπτει τὴν θύραν* ; β') Καθ' ὑποτακτικὴν δέ, ὅταν ἡ ἐρώτησις ἐκφράζη ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου· π. χ. *Ἡ καὶ ἐγὼ εἶπω ὅ,τι γιγνώσκω* ; (γὰ εἶπω καὶ ἐγὼ κλπ.). γ') Κατ' εὐκτικὴν δὲ μετὰ τοῦ *ἄν*, ὅταν ἡ ἐρώτησις γίνεται περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι· π. χ. *Πῶς ἂν σωθῆμεν* ;

4. Ἡ πλαγία ἐρώτησις ἐκφέρεται συνήθως μὲν διὰ τῶν πλαγιῶν ἐρωτηματικῶν ἢ ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων, ὅστις, ὅπόσος, ὅποιος, ὀηλίκος, ὅπου, ὅπως, ὀπότερος, ὀπότε, κλπ., ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν, ὅπως καὶ ἡ εὐθεία.

5. Ἄν ἡ πλαγία ἐρώτησις ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἀρκτικοῦ, τὸ ῥῆμα αὐτῆς τίθεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν εὐθείαν, ἀναλόγως τῆς σημασίας· ἂν δὲ ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἱστορικοῦ, τὸ ῥῆμα αὐτῆς τίθεται συνήθως κατ' εὐκτικὴν ἄνευ τοῦ *ἄν*, ἢ μετὰ τοῦ *ἄν*, ὅταν ἡ

ερώτησις εἶναι περὶ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι· π. χ. Οἶδα ὅπη οἴχονται.— Οὐκ ἔχω ἔγωγε, πῶς εἶπω.— Οὐκ οἶδ', εἴ τις οὕτως ἀνδλίγα ἐργάζοιτο. — Ἦρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. — Οὐκ εἶχεν, ὅπως ὠφελοίη.

6. Πλαγία ἐρώτησις ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ ῥήματα φροντίδος σημαντικά, ὅτε ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅπως καὶ μέλ. ὀριστικῆς π. χ. Τὸν ποιμένα ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαι ἔσονται αἱ οἴες.

7. Τὰ φόβου καὶ μερίμνης σημαντικὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ πλαγίας ἐρωτήσεως διὰ τοῦ μὴ ἐκφερομένης καθ' ὑποτακτ. μέν, ὅταν τὸ φόβου σημαντικὸν ῥῆμα εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ, κατ' εὐκτικὴν δέ, ὅταν εἶναι ἱστορικοῦ· π. χ. Φοβεῖται, μὴ τὰ ἔσχατα πάθῃ.—Οἱ δὲ πολέμιοι δέισαντες μὴ ἀποκλεισθῆσαν, φεύγουσιν (=ἔφυγον).—“Ὅρα, μὴ περὶ τοῖς φιλτάτοις κινδυνεύης.

§ 59. Οὕτω λοιπὸν αἱ προτάσεις συνδεόμεναι πρὸς ἀλλήλας εἴτε κατὰ παράταξιν εἴτε καθ' ὑπόταξιν σχηματίζουσι λόγους. Οἱ δὲ λόγοι πάλιν συνδεόμενοι πρὸς ἀλλήλους πολυτρόπως καὶ αὐτοὶ εἴτε κατὰ παράταξιν εἴτε καθ' ὑπόταξιν σχηματίζουσι περιόδους καὶ ἐκ τῶν περιόδων σχηματίζονται κεφάλαια ὀλέκληρα καὶ λόγοι μεγάλοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 60. Πολλάκις καὶ προτάσεις καὶ λόγοι σχηματίζονται ἄλλως ἢ κατὰ τοὺς συνήθεις κανόνας διὰ τέχνην ἢ καλλωπισμὸν. Αἱ διάφοροι αὗται συντάξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀρθαὶ καὶ λογικαί, ἀλλὰ παρὰ τοὺς συνήθεις κανόνας, λέγονται σχήματα.

Τῶν σχημάτων τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς:

α') Σχῆμα κατὰ σύνεσιν.

§ 61. Σχῆμα κατὰ σύνεσιν ἢ κατὰ τὸ νοούμενον λέγεται πᾶσα σύνταξις, ἥτις γίνεται κατὰ τὴν ἔνοιαν καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν γραμματικὸν τύπον τῶν λέξεων.

Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο γίνονται αἱ ἐπόμενα συντάξεις:

α') Ἡ Ἀπτική σύνταξις ἢ Ἀπτικὸν σχῆμα, καθ' ἣν οὐδέτερον πληθ. ὑποκείμενον συντάσσεται μετὰ ἐνικοῦ ῥήματος· π. χ. Τὰ παιδιά παίζει·

β') Ἡ τῶν περιληπτικῶν σύνταξις, καθ' ἣν ὄνομα περιληπτικὸν (δηλ. εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν σημαίνον πολλὰ) συντάσσεται μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος· π. χ. Τὸ πλῆθος οἶονται. — Ὁ στρατὸς ἀπέβαινον.

Ἡ ἐν γένει εἰς περιληπτικὸν ὄνομα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τίθεται προσδιορισμὸς κατὰ πληθ. ἀριθμὸν· π. χ. Ὁχλος περιεχεῖτο πολὺς φοβούμενοι. — Ἐάν τις φανερὸς γένηται κλέπτων, τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζῆμια.

β') Σχήμα ἑλλείψεως.

§ 62. Σχήμα ἑλλείψεως εἶναι εἰς πᾶσαν σύνταξιν, εἰς τὴν ὁποίαν παραλείπεται τι, τὸ ὅποτον εὐκόλως ἔννοεῖται. Οὕτω λοιπὸν ἑλλειψις εἶναι, ὅταν παραλείπεται τὸ ὑποκμ., τὸ κατηγρμ., τὸ συνδετικόν, τὸ ῥῆμα, ἢ ὁλόκληρος πρότασις· π. χ. "Ελληνές ἐσμεν (ἑλλείπει τὸ ὑποκμ. ἡμεῖς).—Σοφὸν τὸ σαφές (ἑλλείπει τὸ ἐστί).—'Ες κόρακας (ἑλλείπει ἡ πρότασις σὺ ἔορε).

1. Εἶδος ἑλλείψεως εἶναι καὶ ἡ βραχυλογία. Λέγεται δὲ βραχυλογία ἡ σύνταξις, καθ' ἣν χάριν συντομίας παραλείπεται τι, τὸ ὅποτον ἔννοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ ἐκ τῶν ἐπομένων· π. χ. 'Ιστε γὰρ αὐτά, ὥσπερ καὶ ἐγὼ (ἐνν. οἶδα ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἴστε).

2. 'Ετι δὲ εἶδος ἑλλείψεως εἶναι καὶ τὸ λεγόμενον ἀσύνδετον σχῆμα, δηλ. ἡ σύνταξις, καθ' ἣν ἔννοια ἢ προτάσεις παρατάσσονται ἄνευ συνδέσμου, ὅταν δηλοῦται πάθος καὶ ταραχὴ τῆς ψυχῆς· π. χ. Συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον.

γ') Σχήμα πλεονασμοῦ.

§ 63. Πλεονασμὸς εἶναι εἰς πᾶσαν σύνταξιν, ὅπου λέξεις τινὲς φαίνονται ὅτι πλεονάζουσι, διότι ἡ ἔννοια αὐτῶν περιέχεται εἰς ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως· π. χ. Φύσει πεφυκώς.—Νῦν ἐν τῷ παρόντι.—Ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει.

δ') Σχήμα ἑλξεως.

§ 64. Σχήμα ἑλξεως λέγεται ἡ σύνταξις, καθ' ἣν λέξις τις ἔλκεται ὑπὸ ἄλλης καὶ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτήν, δηλ. συμφωνεῖ μὲ αὐτήν, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε· π. χ. Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς δασμοὺς τῷ βασιλεῖ ἀπὸ τῶν πόλεων, ὃν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων (ἀντὶ ἄς).—Τὸ διάζωμα, ὃ καλοῦνται φρένες (ἀντὶ καλεῖται).

1. Εἶδος ἑλξεως εἶναι τὸ λεγόμενον *σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος*, τουτέστιν ἡ σύνταξις, καθ' ἣν τὸ ὅλον, ἀντὶ γὰρ τεθῆ κατὰ γεν. διαιρητικὴν, ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ μέρους τίθεται ὁμοιοπτῶτως μὲ αὐτό· π. χ. *Οὗτοι* (ἀντὶ τούτων) ἄλλος ἄλλα λέγει. — *Αἱ οἰκίαι* (ἀντὶ τῶν οἰκιῶν) αἱ μὲν πολλαὶ πεπτῶκεσαν, ὀλίγα δὲ περιῆσαν.

2. Ἐτι δὲ εἶδος ἑλξεως εἶναι καὶ ἡ *πρόληψις*, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμεν. τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως ἔλκεται ὑπὸ τῆς κυρίας καὶ γίνεται ἀντικείμεν. ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. Ἐσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδείους, εἰ παρείησαν (=εἰ παρείησαν οἱ αὐτοῦ ἐπιτηδαιοί). — Ἦλθεν ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσιν(αἱ πόλεις).

3. Καὶ τὸ *χιαστὸν σχῆμα* εἶναι εἶδος ἑλξεως. Λέγεται δὲ *χιαστὸν σχῆμα* ἢ σύνταξις, καθ' ἣν δύο λέξεις ἢ προτάσεις ἀναφέρονται εἰς δύο προηγουμένας κατ' ἀντίστροφον τάξιν· π. χ. Τὴν τῶν προγόνων ἀρετὴν.

τὴν τῶν

X

προγόνων ἀρετὴν

4. Εἰς τὴν ἑλξιν ὑπάγεται καὶ τὸ *ὑπερβατὸν σχῆμα*, κατὰ τὸ ὁποῖον λέξις τις χωρίζεται ἀπὸ ἄλλης λέξεως, μεθ' ἧς συντάσσεται, ἐπειδὴ παρεντίθενται ἄλλαι λέξεις· π. χ. Καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων.

ε') Ἀνακόλουθον σχῆμα.

§ 65. Ἀνακόλουθον λέγεται τὸ σχῆμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ σύνταξις ἀρχίζει κατὰ τινὰ τρόπον καὶ ὕστερον μεταβάλλεται καὶ οὕτω τὸ τέλος τῆς φράσεως εἶναι διάφορον τῆς ἀρχῆς· π. χ. Ἀποβλέψας πρὸς τοῦτον τὸν στόλον ἔδοξέ μοι πάγκαλος εἶναι. — Τοῖς Συρακοσίοις κατὰπληξίς οὐκ ὀλίγη ἐγένετο ὀρώντες. — Ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες... εἶπεν ὁ Κριτίας.

Τ Ε Λ Ο Σ

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	Σελ.	7
Κεφάλ. Α'. Περὶ προτάσεως	»	9
Περὶ ὑποκειμένου	»	9
Περὶ κατηγορήματος	»	9
Ἑλλιπῆς πρότασις	»	13
Προσδιορισμένη πρότασις	»	15
Ἄντικείμενον	»	15
Προσδιορισμοὶ	»	21
Ὄνοματικοὶ προσδιορισμοὶ	»	21
Ἐπιθετικοὶ	»	21
Ὀυσιαστικοὶ	»	22
Παράθεσις	»	22
Ἐπεξήγησις	»	22
Ἐπιμερισμὸς	»	23
Ἐτερόπλευτοι προσδιορισμοὶ	»	23
Ἐπιρρηματικοὶ	»	25
Προσδιορισμὸς τοῦ τόπου	»	26
» . . . . . χρόνου	»	27
» . . . . . τρόπου	»	27
» . . . . . ποσοῦ	»	28
» . . . . . κατὰ τι	»	28
» . . . . . αἰτίου	»	29
Παράρτημα. Α' περὶ ῥήματος	»	30
Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος	»	30
Ἀπρόσωπα ῥήματα	»	34
Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος α' ἐν τῇ ὀριστικῇ	»	35
« » » » β' εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις	»	39
Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος	»	39

Οι ὀνομαστικοὶ τύποι ῥήματος..	Σελ. 42
Περὶ ἀπαρεμφάτου	» 42
Περὶ μετοχῆς	» 46
Περὶ τῶν εἰς-τὸς καὶ-τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων	» 50
Β' Περὶ ἄρθρου	» 51
Γ' Περὶ ἀνωνομιῶν	» 53
Δ' Περὶ προθέσεων	» 55
Μονόπτωτοι προθέσεις	» 56
Δίπτωτοι προθέσεις	» 57
Τρίπτωτοι προθέσεις	» 59
Ε' Περὶ ἀποφτικῶν μορίων	» 61
Κεφάλ. Β' Περὶ λόγου	» 63
Κατὰ παράταξιν σύνδεσις	» 64
Καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις	» 65
Οὐσιαστικαὶ προτάσεις, εἰδικαί	» 65
Ἐπιθετικαὶ προτάσεις, ἀναφορικαί	» 66
Ἐπιρρηματικαὶ προτάσεις	» 67
Χρονικαὶ προτάσεις	» 67
Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	» 68
Τελικαὶ προτάσεις	» 68
Συμπερασματικαὶ προτάσεις	» 69
Ἵποθετικαὶ προτάσεις	» 69
Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις	» 71
Κεφάλ. Γ' Περὶ σχημάτων	» 73
Σχῆμα κατὰ σύνεσιν	» 73
» ἐλλείψεως	» 74
» πλεονασμοῦ	» 74
» ἔλξεως	» 74
» ἀνακόλουθον	» 75

Καίτη

Δημοδοτήτου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

ΣΤΟΑ ΣΥΓΓΡΟΥ — ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Δ. Η. Κυριακόπουλον καθηγητὴν

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12ης Ἰουλίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαίδευσσεως καὶ τὸ Γ Διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἐκθεσὶν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπείας ταύτης, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα **Συντακτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης**, τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθὲν, εἰσαχθῆ ἑν τοῖς δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ιδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ πέντε σχολικὰ ἔτη, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1906—1911.

Ὁ Ὑπουργὸς

Α. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Στέφ. Μ. Παρίδης

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ἩΜΕΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Συντακτικὸν ἐπιτομον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ μόνον βραβευθὲν καὶ ἐγκριθὲν ἐπὶ πενταετίαν πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήν. σχολείων.

Ἑλληνικὴ χρηστομάθεια τόμος Α' διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Ἑλλήν. σχολείων.

Ἑλληνικὴ χρηστομάθεια τόμος Β' Ἐνοφῶντος Κύρου Ἀνάσας κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν τεσσάρων πρώτων βιβλίων, διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἐνοφῶντος Κύρου Ἀνάσας βιβλ. Α'—Β', διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἐνοφῶντος Κύρου Ἀνάσας βιβλ. Γ'—Δ', διὰ τὴν Β' τάξιν.

Ἑλληνικὴ χρηστομάθεια τόμος Γ' περιέχων Ἐνοφῶντος Ἑλληνικὰ βιβλ. Α' καὶ Β' καὶ Κύρου Παιδείας μέρη κατ' ἐκλογὴν, διὰ τὴν Γ' τάξιν.

Ἑλληνικὴ γραμματικὴ ἐγκεκριμένη ἐπὶ πενταετίαν διὰ τὰς 3 τάξεις νομαλὰ ῥήματα καὶ ὀνόματα μετὰ γραμματικῶν παρατηρήσεων.

